

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v právní úpravě
a praxi ČR**

Eduard Zboran

© 2015 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v právní úpravě a praxi ČR" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 1.9.2015

_____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval za metodické vedení práce, odborné konzultace a vstřícný přístup paní Mgr. Ivaně Hájkové.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v právní úpravě a praxi ČR

Safety and Health at Work in the Legislation and Practice in the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na právní úpravu problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP), následně se zabývá uplatněním této problematiky v podmínkách zvoleného subjektu. V úvodu se diplomová práce věnuje vymezení pojmu BOZP. Jsou stanoveny cíle práce a popsána metodika vedoucí k dosažení těchto cílů. Následuje teoretická část, která shrnuje základní právní úpravu zvolené problematiky v rámci České republiky. Pojednáno je také o systémech řízení BOZP. Praktická část práce popisuje uvedenou problematiku v podmínkách konkrétního subjektu, kterým je největší producent hnědého uhlí v České republice – společnost Severočeské doly a.s. Je zhodnocena úroveň zajištění BOZP v rámci této společnosti a je také posouzena stávající právní úprava BOZP. V závěru jsou sumarizovány výsledky práce jako celku. Práci zakončuje seznam použité literatury a seznam příloh.

Klíčová slova

bezpečnost a ochrana zdraví při práci, zaměstnanec, zaměstnavatel, pracovní úraz, nemoc z povolání, prevence rizik

Summary

This thesis is focused on regulativ of the Health and Safety at Work (HSW), then its focused on application of HSW in practise. Introduction of the diploma thesis is dedicated to the definition of HSW. The precise objectives and methodology used to fulfill the objectives are specified. The following is a theoretical part, which summarizes the basic regulation of HSW in the Czech Republic. Management systems of HSW are also discussed. The practical part describes HSW in practise of the greatest producer of brown coal in the Czech republic, which is company Severočeské doly a.s. The thesis evaluates the level of assurance of HSW in chosen company and also legislativ of HSW is judged.

In the deduction of the thesis are summarized the global outcomes of the solved issues. The summary of used literature and sources, with the summary of pictures and charts, finishes the thesis.

Keywords

Health and Safety at Work, employee, employer, work injury, vocational disease, risk prevention

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Cíle a metodika práce	11
2.1 Cíle práce	11
2.2 Metodika práce.....	11
3. Pojem BOZP, význam a funkce BOZP	11
5. Prameny právní úpravy BOZP	15
5.1 Vnitrostátní právní předpisy.....	15
5.2 Mezinárodní dokumenty	19
5.3 Právo Evropské unie	19
6. Obecné zásady BOZP k zajištění bezpečné práce	20
7. Prevence rizik	22
8. Povinnosti zaměstnavatele	24
9. Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí a dezinfekční prostředky, ochranné nápoje	30
9.1 Osobní ochranné pracovní prostředky	30
9.2 Mycí a dezinfekční prostředky.....	32
9.3 Ochranné nápoje.....	32
10. Povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemocech z povolání	32
11. Práva a povinnosti zaměstnance	37
12. Další požadavky na BOZP – zákon č. 309/2006 Sb.	39
12.1 Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí	40
12.2 Požadavky na výrobní a pracovní prostředky a zařízení.....	43
12.3 Požadavky na organizaci práce a pracovní postupy.....	44
12.4 Bezpečnostní značky, značení a signály	46
12.5 Odborná způsobilost k zajištění úkolů v hodnocení a prevenci rizik.....	47
12.6 Zajištění BOZP při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy	50
13. Účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP.....	51
14. Kontrola stavu BOZP.....	53
14.1 Kontrola stavu BOZP ze strany odborových organizací.....	53

14.2 Správní dozor na úseku BOZP	54
15. Systémy managementu BOZP	57
16. BOZP v podmínkách hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem ...	59
17. BOZP v podmínkách společnosti Severočeské doly a.s.	67
17.1 Základní informace o společnosti Severočeské doly a.s.	67
17.2 Zajištění BOZP ve společnosti Severočeské doly a.s.	68
17.3 Charakter provozu ve společnosti Severočeské doly a.s.	70
17.4 Kategorizace prací, osobní ochranné pracovní prostředky, pracovnělékařská péče	72
17.5 Požární ochrana	74
17.6 Vnitřní řídicí dokumenty společnosti a BOZP	75
17.7 Rizika v provozech společnosti Severočeské doly a.s.	79
17.8 Úrazovost v rámci společnosti Severočeské doly a.s.	79
17.9 Konkrétní příklady pracovních úrazů.....	81
17.10 Interní audit společnosti Severočeské doly a.s. zaměřený na BOZP	84
17.11 Vyhodnocení společnosti Severočeské doly a.s.	86
18. Poznatky a jejich vyhodnocení	86
19. Závěr	88
20. Seznam použitých zdrojů.....	89
20.1 Obecně závazné právní předpisy	89
20.2 Knižní publikace	92
20.3 Odborné časopisy	93
20.4 Použitá judikatura.....	93
20.5 Internetové zdroje.....	94
21. Seznam tabulek	95
22. Seznam grafů	95
23. Seznam příloh	96

1. Úvod

Předmětem této diplomové práce je problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a aplikace této problematiky v praxi. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je dlouhodobě aktuálním tématem, neboť v zájmu zaměstnavatele není, aby nesl náklady spojené s pracovní neschopností zaměstnance v důsledku pracovního úrazu. Takovým nákladem může být jednak povinnost na straně zaměstnavatele (prostřednictvím pojišťovny, u které je zaměstnavatel ze zákona pojištěn) odškodnit zaměstnance za pracovní úraz, vedle toho činnost z práce vyřazeného zaměstnance musí zaměstnavatel zajistit ostatními zaměstnanci, popř. novým nezapracovaným zaměstnancem, což může mít vliv na produktivitu práce. Rovněž není možné opomíjet skutečnost, že cílem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je především ochrana zdraví a života člověka.

Problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci prochází neustálými úpravami a reprezentuje z pohledu zdraví zaměstnance nejdůležitější oblast pracovněprávní legislativy. Právní úprava je roztržena do značného množství mnohdy podzákonných právních předpisů, což jí sice umožňuje pružněji reagovat na případné změny, na druhou stranu je takto rozsáhlá problematika pro zaměstnavatele méně přehledná. S ohledem na šíři problematiky práce proto neusiluje o její komplexní uchopení, jako spíše o vymezení základních požadavků stávající právní úpravy a pohled na aplikační praxi v případě určitého sledovaného subjektu.

Diplomová práce se po úvodním vymezení pojmu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, navazujícím historickým exkurzu a přehledu pramenů právní úpravy věnuje souhrnu základních požadavků týkajících se zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále též jen „BOZP“). Teoretická část této práce ve svém závěru nabízí pohled na problematiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v hornictví. Následná praktická část této práce aplikuje získané teoretické poznatky v praxi konkrétního subjektu, kterým je společnost Severočeské doly a.s.

2. Cíle a metodika práce

2.1 Cíle práce

Cílem práce je komplexní analýza platné právní úpravy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v české právní úpravě. Diplomová práce se v tomto ohledu zaměřuje na klíčové právní normy zákonného i podzákonného charakteru a seznamuje čtenáře se základními pojmy, právy a povinnostmi, ale také dozorem v rámci uvedené problematiky. Dalším cílem práce je zmapování aplikace právní úpravy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v podmínkách zvoleného podniku. V závěru diplomové práce nechybí vyhodnocení platné legislativy a celkové bezpečnosti vybraného subjektu.

2.2 Metodika práce

Při zpracování diplomové práce je použita zejména metoda literární rešerše, kompilace názorů z odborné literatury a interpretace právních předpisů. Mezi dalšími zdroji této práce jsou dokumenty zveřejněné Českým báňským úřadem, Státním úřadem inspekce práce a interní dokumenty společnosti Severočeské doly a.s. Zdrojem byly také rozhovory se zaměstnanci společnosti Severočeské doly a.s., zařazenými do oboru bezpečnosti a hygieny práce a požární ochrany. Autor rovněž vychází z osobní zkušenosti, kdy je v rámci posuzované společnosti zaměstnán jako firemní právník. Dále je použita metoda srovnání ve smyslu porovnání stavu BOZP ve vybrané organizaci (společnosti) s požadavky stávající legislativy. Diplomová práce vychází z právní úpravy účinné k 1.9.2015.

3. Pojem BOZP, význam a funkce BOZP

Na BOZP lze nahlížet jako na mezivědní obor, jehož cílem je vytvářet systémy pravidel, jež chrání zaměstnance, případně žáky a studenty na odborné praxi, a též i osoby samostatně výdělečně činné (pracující na živnostenský list) nebo zaměstnavatele, kteří jsou fyzickými osobami a sami též pracují (například praktický lékař, notář) před negativními důsledky života v pracovním procesu.¹ Podle jiné definice není BOZP chápána jako mezivědní obor, ale jako soubor různých technických, technologických, organizačních a jiných opatření, která zajišťují zaměstnancům, popřípadě dalším osobám nacházejícím

---

¹ NEUGEBAUER, T., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*, str. 15

se s vědomím zaměstnavatele na jeho pracovištích, ochranu jejich zdraví a života při práci.² Z této definice je rovněž patrné, že dopadá na užší okruh subjektů, než prvně zmiňovaná definice. V právním slova smyslu se pak jedná o soubor určitých práv, povinností a právních institutů účastníků pracovněprávních vztahů,³ kdy v rámci těchto vztahů vytváří pracovní podmínky zaměstnavatel a většina povinností je tak stanovena zaměstnavateli. Je tedy zřejmé, že jednotné vymezení BOZP literatura nenabízí.

BOZP je považována za důležitou součástí péče o člověka v pracovním procesu. Každá fyzická osoby tím, že koná práci, přichází do styku s pracovními předměty, nástroji a zařízeními a koná tak práci v určitém pracovním prostředí a za určitých pracovních podmínek. Zájmem společnosti je, aby pracovní prostředí bylo přizpůsobováno tělesným a duševním potřebám pracujících osob, aby – pokud to rozvoj techniky umožňuje – se riziko práce omezovalo na minimum (zejména některých prací se škodlivými látkami nebo na zvlášť rizikových pracovištích apod.).⁴ Potenciální nebezpečí škody na zdraví pracujících osob znamená vždy zvýšené náklady- postižený jedinec je v lepším případě jen dočasně vyřazen z pracovního procesu, příslušné instituce se o něj musí postarat, zatímco dotýčný společnosti nepřináší žádný ekvivalent. Nepříznivým následkem na straně zaměstnavatele je zejména jeho povinnost (resp. pojišťovny, u které je zaměstnavatel ze zákona pojištěn) nahradit škodu způsobenou zaměstnanci či povinnost nahradit zdravotní pojišťovně náklady na zdravotní péči ze zdravotního pojištění v důsledku jím zaviněného protiprávního jednání. Činnost z práce vyřazeného zaměstnance musí zaměstnavatel zajistit jiným způsobem (ostatními zaměstnanci, popř. novým nezpracovaným zaměstnancem).

Jak vyplývá z výše uvedeného, BOZP plní především funkci předcházení škodám, tedy funkci preventivní neboli ochrannou. Vedle toho pracovní prostředí spolu s dalšími činiteli (zdravotní péče, úroveň výchovy, identifikace a hodnocení rizik aj.) ovlivňují produktivitu práce. BOZP plní také funkci hospodářsko – organizátorskou.⁵

---

² Bělina, M. a kol., *Pracovní právo*, str. 316

³ GALVAS, M. *Pracovní právo- 300 otázek a odpovědí*, str. 108

⁴ Bělina, M. a kol., *Pracovní právo*, str. 315

⁵ Bělina, M. a kol., *Pracovní právo*, str. 316

4. Historický vývoj BOZP

Skutečnost, že bezpečnost práce provází lidstvo od nepaměti, je patrná z bible, konkrétně z páté knihy Mojžíšovi, kde se uvádí: „Když vystavíš nový dům, uděláš na střeše zábradlí. Nevalíš na svůj dům vinu za prolitou krev, kdyby z něho někdo spadl.“⁶Bezpečnost práce však byla dlouhou dobu značně opomíjena. Prudký rozvoj průmyslové výroby během průmyslové revoluce vedl, bez vnější regulace, k fyzickému zbídačování a potlačování lidské důstojnosti zaměstnanců, neboť pracovní podmínky továrních dělníků, jimiž mohly být i malé děti, byly často přímo nesnesitelné. Právě s ohledem na zdraví a výchovu dětí pracujících v továrnách stát poprvé prolomil čistě soukromoprávní charakter námezdní smlouvy a v zájmu slabší strany tohoto kontraktu – zaměstnance, resp. dělníka – autoritativně zasáhl do jeho obsahu.⁷ Stát nejprve stanovil podnikatelům základní povinnosti pro zajištění bezpečné práce ve zvlášť nebezpečných provozech (doly, hutě, sklárny atd.), teprve později všeobecně. V otázce změny přístupu v oblasti bezpečnosti práce se dále zmiňuje vliv tlaku pracujících na podnikatele v důsledku velkého množství úrazů a dále faktory ekonomické, kdy se pro podnikatele ukázalo být výhodnější přijmout bezpečnostní opatření.

Za zmínku stojí rakouský živnostenský řád z roku 1859, který stanovil: „*Proto má majitel živnosti o to pečovati, aby stroje, zařízení závodní a jejich části tak byly ohrazeny nebo takovými úpravami ochrannými opatřeny, aby dělníci, konající obezřele svou práci, nemohli snadně býti ohroženi.*“ V roce 1881 byl vydán zákon o živnostenských inspektorech, kteří prováděli dohled nad dodržováním živnostenských předpisů v praxi. O pět let později byl přijat zákon o úrazovém pojištění dělníků a o rok později i zákon o nemocenském pojištění. V roce 1893 byl přijat zákon o ochraně průmyslových a továrních zaměstnanců proti nehodám. Podrobné předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci však v té době byly vydávány jen sporadicky a teprve v období mezi dvěma světovými válkami byla u nás vydána řada obecných a zvláštních předpisů na tomto úseku.⁸

---

⁶ Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona., s. 178

⁷ VOJÁČEK, L.: Živnostenská pracovní smlouva V I. ČSR. [online] [cit. 2015-03-08]. Dostupné na WWW: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/prispevky/10%20Ovlivnovani%20sfery/26%20vojacek.pdf

⁸ Bělina, M. a kol., *Pracovní právo*, str. str. 314

Pro oblast bezpečnosti práce byl z meziválečných předpisů významný zákon č. 330/1921 Sb., kterým byly závodní výbory pověřeny, aby dozíraly na dodržování zákonných ustanovení o ochraně zaměstnanců proti úrazům a zdravotnických opatření v podnicích. Dalšími významnými předpisy na poli bezpečnosti práce byly nařízení vlády č. 53/1931 Sb., o ochraně zdraví a života dělníků při živnostenském provádění staveb, a dále pak nařízení vlády č. 41/1938 Sb., jímž se vydávají všeobecné předpisy na ochranu života a zdraví pomocných dělníků.

V roce 1951 byl zákonem č. 67/1951 Sb., o bezpečnosti při práci, dozor nad bezpečností při práci svěřen orgánům jednotné odborové organizace, s výjimkou technického dozoru ve vybraných odvětvích a specifických činnostech. Na základě tohoto zákona vydalo tehdejší ministerstvo pracovních sil vyhlášku č. 206/1952 Ú. l., o provozně bezpečnostní službě v podnicích, ve které se setkáváme s pojmem bezpečnostního technika jako výkonného poradního orgánu zaměstnavatele pro vytváření a udržování podmínek bezpečné a zdravotně nezávadné práce. Vyhláška stanovila též podmínky pro jeho činnost, vymezila vztah k orgánu inspekce práce jednotné odborové organizace a stanovila důležitou zásadu, která platí dodnes, že odpovědnost vedoucích zaměstnanců za plnění úkolů zaměstnavatele v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci není ustavením tohoto odborného zaměstnance dotčena a nemůže být na něho z tohoto důvodu přenesena.⁹

V 60. letech 20. století byl vydán základní pracovněprávní kodex, který upravoval také otázky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a to zákoník práce – zákon č. 65/1965 Sb. Dozor nad bezpečností práce byl předán zákonem č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, novým nezávislým státním orgánům – Českému úřadu bezpečnosti práce a inspektorátům bezpečnosti práce. Zákon č. 65/1965 Sb. prošel řadou novelizací a nahrazen byl až stávajícím zákoníkem práce, tj. zákonem č. 262/2006 Sb.¹⁰ Zákon č. 174/1968 Sb. platí dodnes, avšak pouze ve vztahu k doзору nad vyhrazenými technickými zařízeními. Klíčovým předpisem, upravujícím zřízení a postavení orgánů inspekce práce jako kontrolních orgánů na úseku ochrany pracovních vztahů, je ovšem zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce.

---

⁹ BEZPEČNOST PRÁCE – NEDÍLNÁ SOUČÁST ŽIVOTA, str. 10 – 11 [online] [cit. 2015-03-08]. Dostupné na WWW www.cmkos.cz/data/articles/down_1271.pdf

¹⁰ Zákon č. 262/2006 Sb. , zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů dále též jen „zákoník práce“

V 60. letech minulého století došlo také k přijetí zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, který upravoval provádění preventivních lékařských prohlídek a zavedl povinnost podniků a jiných organizací budovat závodní zdravotní zařízení, hradit náklady na jejich údržbu a některé náklady na jejich provoz. Tento zákon byl zrušen zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Pracovnílékařské služby jsou tak poskytovány nadále, avšak na základě jiných právních předpisů.

5. Prameny právní úpravy BOZP

V rámci dále uvedeného bude pojem prameny práva používán ve smyslu formálním, tj. ve vyjádření vnější formy právních norem. Právní řád (tj. systém pramenů práva) České republiky patří ke kontinentálnímu typu právní kultury, je založen na psaném právu a tvořen zákony a dalšími právními předpisy, ratifikovanými a vyhlášenými mezinárodními smlouvami, k nimž dal souhlas Parlament ČR a nálezy Ústavního soudu, kterými zrušil určitý zákon, jiný právní předpis, nebo jejich jednotlivá ustanovení.¹¹ Od 1.5.2004 platí v České republice také prameny evropského komunitárního práva (na základě smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii), přičemž významná část *acquis communautaire*¹² je implementována do zákonů a dalších právních předpisů České republiky.¹³

5.1 Vnitrostátní právní předpisy

Krom pracovního práva se oblasti BOZP dotýkají předpisy ústavního práva, a to konkrétně Listina základních práv a svobod, která zaručuje každému právo na ochranu zdraví (čl. 31), zaměstnancům právo na uspokojivé pracovní podmínky (čl. 28) a ženám, mladistvým a osobám zdravotně postiženým právo na zvýšenou ochranu v pracovních vztazích (čl. 29).

a) zákonné předpisy v oblasti BOZP

Výše uvedená práva zaručená ústavním pořádkem zákoník práce rozpracovává zejména v části páté, v ustanoveních §§ 101 – 108. Zákoník práce však upravuje jen

---

¹¹ Gerloch, A.: *Teorie práva*, str. 82

¹² Tj. společné (komunitární) právo Evropské unie.

¹³ Gerloch, A.: *Teorie práva*, str. 86

základní otázky, jako jsou obecné zásady BOZP, prevence rizik, základní povinnosti účastníků pracovněprávních vztahů, osobní ochranné prostředky, povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech a účast zaměstnanců při řešení otázek BOZP.¹⁴

Jelikož právní úprava BOZP do značné míry reaguje na změny v technickém vývoji a také na změny v evropské legislativě, přičemž některé směrnice Evropského společenství dopadají i na činnosti a služby poskytované mimo pracovněprávní vztahy a tedy mimo působnost zákoníku práce, je část úpravy BOZP zahrnuta do zvláštního zákona, kterým je zákon č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Tento právní předpis zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a v návaznosti na zákoník práce upravuje další požadavky na BOZP v pracovněprávních vztazích.

Zákonných předpisů dotýkajících se problematiky BOZP je však více- např. výše zmíněný zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce či zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce. Komplexní úpravu problematiky péče o zdraví zaměstnanců (označovanou dříve jako závodní péči, nyní pracovnělékařské služby) upravuje kromě jiného zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. Požadavky na vytváření a ochranu zdravých pracovních podmínek upravuje též zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví – konkrétně je podle něj zaměstnavatel povinen provádět zařazování prací. Pokud jde o to, zda má zaměstnavatel právo odvézt zaměstnance do zdravotnického zařízení za účelem odběru biologického materiálu a zda má zaměstnanec povinnost poskytnout zaměstnavateli součinnost, odpověď na ni nenalezneme v zákoníku práce, nýbrž v zákonu č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, který dává zaměstnavateli oprávnění odvézt zaměstnance do zdravotnického zařízení za účelem odběru biologického materiálu pro potřeby zjištění, zda je zaměstnanec pod vlivem alkoholu či jiné návykové látky.

Významná je i spojitost s právním vymezením požadavků na stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a další výrobky uváděné na trh, které je obsaženo v zákoně č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, a v prováděcích předpisech

---

¹⁴ Galvas, M. a kolektiv: *Pracovní právo*. str. 543.

k němu. Mezi nimi má důležité místo nařízení vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na výrobky.¹⁵

b) podzákoné (prováděcí) právní předpisy v oblasti BOZP

Prováděcí právní předpisy regulující pracovní právní vztahy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci lze rozdělit do tří skupin.¹⁶ První skupinu tvoří předpisy provádějící zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, který předpokládá vydání prováděcích předpisů pro oblast ochranných pracovních prostředků a pracovních úrazů¹⁷, přičemž podle ust. § 394 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce platí, že do doby vydání nových prováděcích předpisů se postupuje podle prováděcích předpisů vydaných podle již zrušeného zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce. V rámci této první skupiny prováděcích právních předpisů se jedná o:

- nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků, které vymezuje osobní ochranné pracovní prostředky a stanoví bližší podmínky jejich užívání,
- nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence pracovních úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úraze, které upravuje vedení evidence o všech pracovních úrazech, náležitosti záznamu o úraze, postup při jeho sepsání a další podrobnosti.

Druhou skupinu představují předpisy provádějící zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovní vztahy. V případě této druhé skupiny prováděcích právních předpisů se jedná o:

- nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích.

---

¹⁵ Šubrt B. a kol. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci*. str. 23

¹⁶ Andráščíková M. a kol., *Zákoník práce : prováděcí nařízení vlády a další související předpisy: s komentářem k 1.1.2012*, str. 638

¹⁷ Srov. ustanovení § 104 odst. 6 a § 105 odst. 7 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů

- nařízení vlády č. 592/2006 Sb., o podmínkách akreditace a provádění zkoušek z odborné způsobilosti.

Třetí a poslední skupinu prováděcích právních předpisů tvoří takové, které byly původně vydány k provedení dnes již neplatného zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce. Avšak na základě § 23 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, platí, že do doby vydání příslušných prováděcích právních předpisů se postupuje podle těchto nařízení vlády:

- nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí,
- nařízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů,
- nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat,
- nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru,
- nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky,
- nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí,
- nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu,

- nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky.¹⁸

5.2 Mezinárodní dokumenty

Zákonná úprava požadavků BOZP odpovídá požadavkům mezinárodních dokumentů, především dvou ratifikovaných úmluv Mezinárodní organizace práce, a sice Úmluvě č. 155 z roku 1981 o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (vyhlášena pod č. 20/1989 Sb.) a Úmluvě č. 161 o závodních zdravotních službách z roku 1985 (vyhlášena pod č. 145/1988 Sb.).¹⁹ Právo na bezpečné a zdravé pracovní podmínky je dále zakotveno v čl. 3 Evropské sociální charty z roku 1961 (ratifikována a vyhlášena pod č. 14/2000 Sb. m. s.) a obdobně také v čl. 7 písm. b) Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, přijatého v rámci OSN v roce 1966 (ratifikován a vyhlášen pod č. 120/1976 Sb.).²⁰

5.3 Právo Evropské unie

Oblasti BOZP je věnována pozornost také na úrovni Evropské unie. Podle čl. 137 Smlouvy o evropských společenstvích je kladen důraz na „zlepšování především pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků“ a dále v čl. 140 na podporu spolupráce členských států v oblastech „předcházení pracovních úrazů a nemoc z povolání a ochrany zdraví při práci“. V čl. 31 Charty základních práv Evropské unie platí je zase zakotveno právo každého pracovníka na pracovní podmínky respektující jeho zdraví, bezpečnost a důstojnost.

Právní úprava BOZP v zákoníku práce je plně harmonizovaná se směrnicemi Evropské unie. Úprava problematiky BOZP na úrovni Evropského společenství je poměrně rozsáhlá a podrobná. Jelikož zahrnuje řadu prvků technického charakteru, podléhá tato legislativa na evropské úrovni častým změnám. Z toho důvodu jsou v zákoníku práce upraveny základní povinnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců při zajišťování BOZP, především pak s problematikou zajišťování rizik. Je zde promítnuta zejména úprava

---

¹⁸ Andráščíková M. a kol., *Zákoník práce : prováděcí nařízení vlády a další související předpisy: s komentářem k 1.1.2012*, str. 640

¹⁹ Bělina, M. a kol., *Pracovní právo*, str. 318

²⁰ Bělina, M. a kol., *Pracovní právo*, str. 319

z rámcové směrnice 89/391/EHS o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění směrnice 91/393/EHS, a dále z některých dalších (89/654/EHS o minimálních bezpečnostních a zdravotních požadavcích na pracoviště; 69/656/EHS o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při používání osobních ochranných prostředků zaměstnanci při práci; 92/85/EHS o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň; 91/383/EHS, kterou se doplňují opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zaměstnanců v pracovním poměru na určitou nebo v dočasném pracovním poměru a směrnice 94/33/EHS o ochraně mladistvých pracovníků.²¹

6. Obecné zásady BOZP k zajištění bezpečné práce

Ustanovení § 101 zákoníku práce obsahuje základní (obecné) zásady, kterými jsou zaměstnavatelé povinni se řídit při zajišťování BOZP zaměstnanců, a to s ohledem na možná rizika ohrožení jejich života a zdraví.²² Pojem „riziko“ sice zákoník práce používá, ale nijak jej nedefinuje. Tento pojem bývá zpravidla spojován s pravděpodobností nebo možností výskytu určité nebezpečné události a jejích následků, přičemž riziko může být odstranitelné, neodstranitelné, přijatelné, nepřijatelné, významné, nevýznamné atd.²³

Základní princip přístupu zákonodárce k celé úpravě BOZP je obsažen v § 101 odst. 1 zákoníku práce – povinnost zajišťovat BOZP zaměstnanců při práci má zaměstnavatel, a to s ohledem na rizika možného ohrožení života a zdraví, která se týkají výkonu práce. Úkoly zaměstnavatele v péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci jsou podle § 101 odst. 2 zákoníku práce nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení a v rozsahu míst, která zastávají. Klíčové body pravidel k zajištění BOZP zaměstnanců při práci a tedy i k eliminaci rizikových faktorů, jsou prevence, neustálé zlepšování celkové úrovně BOZP (při zajištění účasti

---

²¹ JAKUBKA, Jaroslav a kol. *Zákoník práce : prováděcí nařízení vlády a další související předpisy : s komentářem : k 1.1.2007.* s. 171.

²² Hůrka, P., Bezouška, P., Morávek, J., Schmied, Z., Šubertová, Z., Tryčl, L., *Zákoník práce a související ustanovení občanského zákoníku s podrobným komentářem k 1.4.2012.*, s. 256.

²³ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv, *Zákoník práce: komentář*, str. 540

zaměstnanců na tomto procesu a jeho kontrole) a důraz na zdravé podmínky výkonu závislé práce a odpovědnost zaměstnavatele za jejich zajištění.²⁴

Zákoník práce tedy ukládá zaměstnavatelům všeobecnou povinnost k zajištění BOZP, přičemž významné není jen znění právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP, které většinou nestanoví konkrétní požadavky (omezují se spíše na rámcové a minimální parametry). Zaměstnavatel tak musí vytvořit svůj vlastní systém k zajištění BOZP. Zákoník práce dále vyžaduje koordinovaný postup zaměstnavatelů v oblasti zajištění BOZP na pracovištích, na kterých plní úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů. Tito zaměstnavatelé mají povinnost se navzájem informovat o rizicích, která se týkají výkonu práce a pracoviště (např. ve vztahu k technickým zařízením na pracovišti), dále jsou povinni vzájemně se informovat o opatření, která každý ze zúčastněných zaměstnavatelů, působících na jednom pracovišti, musí přijmout k ochraně před působením rizik. Tyto povinnosti se týkají všech zaměstnavatelů, kteří příslušné činnosti vykonávají svými zaměstnanci na jednom pracovišti. Takto zúčastnění zaměstnavatelé mají povinnost uzavřít písemnou dohodu, v níž určí jednoho z těchto zaměstnavatelů, který bude shromažďovat a koordinovat opatření k zajištění BOZP zaměstnanců všech zúčastněných zaměstnavatelů. Další povinnosti zaměstnavatelů, jejichž zaměstnanci působí na jednom pracovišti, stanoví § 101 odst. 4 zákoníku práce- každý z nich je povinen zajistit, aby činnosti a práce jeho zaměstnanců byly organizovány, koordinovány a prováděny tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele. Zákoník práce přitom blíže neurčuje metody a způsoby, jakými mají tito zaměstnavatelé uložené povinnosti dle § 101 odst. 4 zákoníku práce naplnit. O rizicích a přijatých opatření je každý ze zúčastněných zaměstnavatelů povinen informovat odborovou organizaci, popř. zástupce zaměstnanců pro oblast BOZP (popř. přímo své zaměstnance, pokud u něj odborová organizace, ani zástupce zaměstnanců pro BOZP nepůsobí).

Povinnosti na úseku BOZP však zaměstnavatel neplní pouze ve vztahu ke svým zaměstnancům, ale podle § 101 odst. 5 zákoníku práce také vůči dalším fyzickým osobám, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovišti (např. zaměstnanci dodavatelských organizací, kontrolních orgánů apod.). Podle § 101 odst. 6 zákoníku práce náklady spojené se zajišťováním BOZP hradí zaměstnavatel, přičemž nesmějí být přímo ani nepřímo

---

²⁴ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv, *Zákoník práce: komentář*, str. 535

přenášeny na zaměstnance. Tato obecná zásada vyplývá z ustanovení § 346b odst. 2 zákoníku práce, podle něhož nesmí zaměstnavatel přenášet riziko z výkonu závislé práce na zaměstnance.

7. Prevence rizik

Právní úprava BOZP klade také důraz na prevenci negativních událostí na pracovišti. Zaměstnavatel má povinnost vyhledávat rizika, zjišťovat jejich příčiny a zdroje a přijímat opatření k jejich odstranění. Pojem prevence rizik je definován v ustanovení § 102 odst. 2 zákoníku práce – jako souhrn veškerých opatření zaměstnavatele, která vyplývají z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP²⁵ a dále z opatření samotného zaměstnavatele, jejichž cílem je rizikům předcházet, odstraňovat je a u neodstranitelných rizik alespoň minimalizovat jejich působení. Cílem prevence rizik je předcházení škodlivému vlivu rizikových faktorů na zdraví zaměstnanců a vzniku nemocí z povolání a pracovních úrazů.

Zaměstnavatel tedy nejprve zvažuje, co by mohlo být příčinou poškození zdraví nebo škody, tzn. identifikuje existující rizika s ním spojená a určuje, jaká opatření by měla být učiněna k ochraně zdraví a bezpečnosti zaměstnanců. V praxi to znamená projít pracoviště a vyhledat možné zdroje nebezpečí (např. stav podlah, výskyt výparů, stav přístupových cest).²⁶ Následně zaměstnavatel identifikuje osoby, které mohou být nebezpečí vystaveny buď přímo, nebo nepřímo. Poté zaměstnavatel přijímá opatření k prevenci rizik. Ne všechna rizika jsou odstranitelná – v případě neodstranitelných rizik zaměstnavatel přijímá opatření k jejich minimalizování, kdy se utváří úsudek o přijatelnosti rizika na základě analýzy rizik. O vyhledávání rizik, jejich identifikaci a o všech opatřeních v prevenci rizik je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci. Zaměstnavatel vyhledává nebezpečné činitele a procesy, na základě kterých přijímá vhodná preventivní opatření, soustavně. Zejména zaměstnavatel pravidelně kontroluje stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek.

---

²⁵ srov. ustanovení § 349 odst. 1 zákoníku práce, které vymezuje právní a ostatní předpisy k zajištění BOZP

²⁶ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv, *Zákoník práce : komentář*, str. 540

Zákoník práce neupravuje výslovně postup pro identifikaci nebezpečí a analýzu rizik. Je zcela v kompetenci zaměstnavatele, jaký postup a jakou metodu použije. Celý proces se skládá, jak bylo naznačeno výše, z těchto stádií:

- vyhledání rizik při práci,
- vyhodnocení identifikovaných rizik,
- stanovení opatření k odstranění rizik nebo ke snížení vlivu neodstranitelných rizik,
- dokumentace o vyhledávání, vyhodnocování rizik a přijatých opatření k prevenci rizik.

V ustanovení § 102 odst. 5 zákoníku práce jsou upraveny všeobecné preventivní zásady pro přijímání opatření k prevenci rizik. Patří mezi ně zejména zásada omezování vzniku rizik, odstraňování vzniku rizika u zdroje jeho původu, soustavné přizpůsobování pracovních podmínek potřebám zaměstnanců tak, aby byly omezeny negativní vlivy na jejich zdraví, nahrazování namáhavých prací a nebezpečných technologií novými a méně rizikovými. Zaměstnavatel má dávat přednost prostředkům kolektivní ochrany před prostředky zejména technického, technologického a organizačního charakteru, které chrání více zaměstnanců najednou. Zaměstnavatel dále udělí vhodné pokyny k zajištění BOZP, přičemž dle § 349 odst. 2 zákoníku práce se jedná o konkrétní pokyny, které dávají konkrétnímu zaměstnanci jeho nadřízení.

Zákoník práce ve svém ustanovení § 102 odst. 6 ukládá zaměstnavateli povinnost přijmout opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí (havárie, povodně, požáry apod.). Toto ustanovení zákoníku práce klade důraz na povinnost zaměstnavatele zajistit evakuaci zaměstnanců z postižených pracovišť. Zaměstnavatel je dále povinen zajistit potřebný počet zaměstnanců vyškolených k poskytnutí pomoci, jejího organizování, organizování evakuace, jakož i přivolání zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky. Vyškolení těchto zaměstnanců a jejich vybavení by mělo odpovídat rizikům vyskytujícím se na daném pracovišti, přičemž jejich vybavení a vyškolení zajišťuje zaměstnavatel ve spolupráci se zařízeními poskytujícími pracovnělékařskou péči.

Zaměstnavatel kontroluje opatření, která přijal k odstranění nebo omezení rizik, a to jak jejich účinnost, tak i jejich dodržování. Zaměstnavatel je přitom rovněž povinen přizpůsobovat tato opatření měnícím se skutečností, např. novým poznatkům z oblasti vědy a techniky.

8. Povinnosti zaměstnavatele

Povinnosti zaměstnavatele na úseku BOZP upravuje zákoník práce v ustanovení § 103, kdy v odst. prvním je obsažen taxativní (uzavřený) výčet povinností zaměstnavatele, kdy některé z těchto povinností je zaměstnavatel povinen plnit vůči všem zaměstnancům, některé zase vůči určitým skupinám zaměstnanců. Při plnění svých povinností dle § 103 zákoníku práce musí zaměstnavatel kromě zákoníku práce aplikovat také řadu zvláštních a prováděcích předpisů, týkajících se problematiky BOZP.

Konkrétně se jedná o tyto povinnosti:

a) Předně je zaměstnavatel povinen nedopustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce. Rozlišují se práce zakázané všem zaměstnancům a práce zakázané některým skupinám zaměstnanců. Výčet prací, které jsou zakázány všem zaměstnancům, upravuje ustanovení § 8 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů. Jde o práce ohrožující život a zdraví – např. práce s karcinogenními chemickými látkami a nerosty, jako jsou např. azbest či bifenyly. Zákaz těchto prací neplatí, jde-li o výzkumné laboratorní práce, analytické práce, práce při likvidaci zásob, odpadů a zařízení, která obsahují azbest, a práce při odstraňování staveb a částí staveb obsahujících azbest, nebo opravy a udržovací práce na stavbách nebo práce s ojedinělou krátkodobou expozicí.

Kromě prací zakázaných v zásadě všem zaměstnancům jsou některé práce zakázány některým jejich skupinám – zaměstnankyním a mladistvým. Zaměstnankyně je zakázáno zaměstnávat pracemi, které ohrožují jejich mateřství²⁷ Zakázáno je také těhotnou zaměstnankyni, kojící zaměstnankyni a zaměstnankyni – matku do konce 9. měsíce po porodu zaměstnávat pracemi, pro které nejsou dle zdravotního posudku zdravotně způsobilé, přičemž tuto skupinu zaměstnanců nelze zaměstnávat pracemi a na pracovištích uvedených ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví č. 180/2015 Sb., o pracích

---

²⁷ srov. § 238 odst. 1 zákoníku práce

a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání. Těhotným ženám je dle ustanovení § 241 odst. 3 zákoníku práce zakázána práce přesčas. Mladistvé je zakázáno zaměstnávat pracemi uvedenými v § ustanovení 244 a násl. zákoníku práce, přičemž podrobnosti upravuje výše uvedená vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 180/2015 Sb. Mladiství by měli být zaměstnáváni pouze pracemi přiměřenými jejich fyzickému a rozumovému rozvoji, jsou jim zakázány práce přesčas, práce pod zemí při těžbě nerostů a ražení tunelů a štol, noční práce je jim zakázána zcela do 16 let věku. Je zakázáno zaměstnávat mladistvé pracemi, při kterých jsou vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných fyzických osob.

Dále zaměstnavatel nesmí připustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti. Zda je tento požadavek naplněn, zjistí zaměstnavatel z lékařského posudku lékaře (tzv. poskytovatele pracovnělékařských služeb), který je vyhotoven při vstupní lékařské prohlídce uchazeče o zaměstnání. Zaměstnanec pak za trvání svého pracovního poměru absolvuje periodické pracovnělékařské prohlídky, popř. může být vyslán na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku buď na svou vlastní žádost, anebo za situace, kdy má zaměstnavatel pochybnosti o jeho zdravotní způsobilosti k vykonávané práci.

b) Zaměstnavatel je povinen informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena. Kategorizace prací je přitom upravena v § 37 a násl. zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle míry výskytu faktorů, které by mohly ovlivnit zdraví zaměstnanců, a jejich rizikovosti pro zdraví, se práce zařazují do celkem čtyř kategorií. Podrobnosti pro zařazení do kategorií stanoví vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli, ve znění pozdějších předpisů. Čtvrtá kategorie

představuje největší zátěž pro zaměstnance, první nejmenší. O zařazení do třetí a čtvrté kategorie rozhoduje příslušný orgán ochrany veřejného zdraví na návrh zaměstnavatele, práce do druhé kategorie zařazuje sám zaměstnavatel. Ostatní práce na pracovištích zaměstnavatele, které nebyly tímto způsobem zařazeny, se považují za práce první kategorie.

c) Zaměstnavatel je povinen zajistit, aby práce v případech stanovených zvláštním předpisem vykonávali pouze zaměstnanci, kteří mají platný zdravotní průkaz, kteří se podrobili zvláštnímu očkování nebo mají doklad o odolnosti vůči nákaze. Na základě § 46 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, jsou prováděcím právním předpisem stanovené fyzické osoby a fyzické osoby, které mají být zařazeny na pracoviště s vyšším rizikem vzniku infekčních onemocnění, povinny podrobit se ve stanoveném rozsahu stanovenému druhu zvláštního očkování. Oním prováděcím předpisem je vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem a jedná se kupř. o očkování proti hepatitidě A, hepatitidě B (pracoviště chirurgických oborů, oddělení hemodialyzační a infekční, příslušníci složek integrovaného záchranného systému atd.), či vzteklině (pro laboratoře, kde se pracuje s virulentními kmeny vztekliny). Zdravotním průkazem se myslí zdravotní průkaz dle § 19 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, přičemž tato povinnost se opět týká jen některých pracovních činností, jako jsou činnosti ve stravovacích službách, při výrobě potravin, výroba kosmetických prostředků, provozování úpraven vod a vodovodů, provozování holičství, kadeřnictví, pedikúry, manikúry atd.

d) Zaměstnavatel je povinen sdělit zaměstnancům, které zdravotnické zařízení jim poskytuje pracovnělékařskou péči a jakým druhům očkování a jakým pracovnělékařským prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům podrobit se těmto očkováním, prohlídkám a vyšetřením v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví. Zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci, který se podrobí takové pracovnělékařské prohlídce, vyšetření nebo očkování, případnou ztrátu na výdělku, a to ve výši průměrného výdělku, popřípadě ve výši rozdílu mezi náhradou mzdy nebo platu podle § 192 zákoníku práce nebo nemocenským a průměrným výdělkem. Pracovnělékařské služby jsou vymezeny v § 53 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických

zdravotních službách jako *služby preventivní, jejichž součástí je hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví, provádění preventivních prohlídek a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci, poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací, školení v poskytování první pomoci a pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce nebo služby.* Poskytovatelem pracovnělékařských služeb je dle téhož zákona lékař - poskytovatel v oboru všeobecné lékařství nebo v oboru pracovní lékařství, přičemž zaměstnavatel je s ním povinen uzavřít písemnou smlouvu o poskytování pracovnělékařských služeb pro výkon práce na svých pracovištích, zařazovaných do první až čtvrté kategorie ve smyslu výše zmíněné vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 432/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů

f) Dále je zaměstnavatel povinen zajistit zaměstnancům, zejména zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou, zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce k jinému zaměstnavateli, mladistvým zaměstnancům, podle potřeb vykonávané práce dostatečné a přiměřené informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů²⁸, zejména formou seznámení s riziky, výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik, která se týkají jejich práce a pracoviště.

g) Zaměstnavatel je povinen zabezpečit, aby zaměstnanci jiného zaměstnavatele vykonávající práce na jeho pracovištích obdrželi před jejich zahájením vhodné a přiměřené informace a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a o přijatých opatřeních, zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuace fyzických osob v případě mimořádných událostí.

h) Zaměstnavatel má povinnost, jestliže při práci přichází v úvahu expozice rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky, informovat o tom zaměstnankyně. Těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu je dále povinen seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví a učinit potřebná opatření, včetně opatření,

---

²⁸ srov. § 37 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

kteřá se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví dítěte.

i) Zaměstnavatel je povinen umožnit zaměstnanci nahlížet do evidence, která je o něm vedena v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

j) Zaměstnavatel má povinnost zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci. S tímto souvisí povinnost dle § 102 odst. 6 zákoníku práce, kde se mimo jiné uvádí, že zaměstnavatel je povinen zajistit ve spolupráci s poskytovatelem pracovnělékařských služeb vyškolení potřebného počtu zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci a vybavit je v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti. Podobně tuto povinnost stanovuje zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek BOZP, ve znění pozdějších předpisů, který ve svém ustanovení § 2 odst. 1 písm. f) uvádí, že zaměstnavatel je povinen zajistit, aby pracoviště byla vybavena v rozsahu dohodnutém s příslušným poskytovatelem pracovnělékařských služeb prostředky pro poskytnutí první pomoci a vybavena prostředky pro přivolání poskytovatele zdravotnické záchranné služby.

k) Zaměstnavatel nesmí používat takového způsobu odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců. Pokud zaměstnavatel odmění zaměstnance v rozporu s tímto pravidlem, vystavuje se riziku správního postihu. Zaměstnavatel by nejen měl zvolit vhodnou mzdovou formu, ale také např. vhodně stanovit normu spotřeby práce podle § 300 zákoníku práce.²⁹

l) Zaměstnavatel je dále povinen zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy.³⁰ Zákoník práce v této souvislosti odkazuje na zvláštní úpravu dle zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Této povinnosti zaměstnavatele koresponduje povinnost zaměstnance - kuřáka dle § 106 odst. 4 písm. e) zákoníku práce,

---

²⁹ Zaměstnavatel je povinen při určení množství požadované práce a pracovního tempa vzít v úvahu fyziologické a neuropsychické možnosti zaměstnance, předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a čas na přirozené potřeby, jídlo a oddech.

³⁰ Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

a to nekouřit na pracovištích, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci. Zaměstnavatel nemá povinnost zřizovat kuřácké prostory pro kuřáky na pracovišti ani poskytovat zaměstnancům – kuřákům jakékoliv specifické přestávky v práci.³¹

k) Je zapotřebí, aby zaměstnavatel informace a pokyny na úseku BOZP zajistil vždy při přijetí zaměstnance, jeho převedení, přeložení nebo změně pracovních podmínek, změně pracovního prostředí, zavedení nebo změně pracovních prostředků, technologie a pracovních postupů. O těchto informacích a pokynech má zaměstnavatel povinnost vést evidenci.

l) Podle ustanovení § 103 odst. 2 zákoníku práce je zaměstnavatel povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech³² k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování. Tato školení je zaměstnavatel povinen zajistit při nástupu zaměstnance do práce, a dále při změně pracovního zařazení, druhu práce, při zavedení nové technologie nebo změny výrobních a pracovních prostředků nebo změny technologických anebo pracovních postupů, jakož i v případech, které mají nebo mohou mít podstatný vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Obsah, četnost, rozsah školení si stanoví zaměstnavatel sám, přičemž se zaměřuje na druh pracovní činnosti, kterou zaměstnanec provádí a na zařízení, která zaměstnanec při pracovní činnosti používá. Plnění povinnosti školit zaměstnance o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP by nemělo být pouze formální, ale mělo by vést ke skutečnému osvojení si znalostí – v opačném případě by se zaměstnavatel kupř. nemohl plně zprostit odpovědnosti za nastalý pracovní úraz ve smyslu § 367 zákoníku práce.

m) Zaměstnavatel má také povinnosti vůči určitým skupinám zaměstnanců. Těhotným a kojícím zaměstnankyním a zaměstnankyním do devátého měsíce po porodu je povinen přizpůsobovat na pracovišti prostory pro jejich odpočinek. Zdravotně

---

³¹ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv, *Zákoník práce : komentář*, str. 552

³² srov. § 349 zákoníku práce: Právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou předpisy na ochranu života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické, technické předpisy, technické dokumenty a technické normy, stavební předpisy, dopravní předpisy, předpisy o požární ochraně a předpisy o zacházení s hořlavinami, výbušninami, zbraněmi, radioaktivními látkami, chemickými látkami a chemickými přípravky a jinými látkami škodlivými zdraví, pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví.

postiženým³³ zaměstnancům je zaměstnavatel povinen zajišťovat na svůj náklad úpravu pracovišť, zřízení chráněných pracovních míst, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání.

9. Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí a dezinfekční prostředky, ochranné nápoje

9.1 Osobní ochranné pracovní prostředky

V případě, že rizika nelze odstranit nebo jejich působení není možné snížit na únosnou míru technickými nebo organizačními opatřeními, je zaměstnavatel v souladu s § 104 zákoníku práce povinen zaměstnancům a případně i dalším osobám, které na jeho pracovištích jsou ohroženy těmito riziky, přidělit osobní ochranné prostředky. Ty se poskytují až jako poslední možnost řešení – vždy je nutné zvážit, zda není možné použít některé organizační nebo ještě lépe technické řešení, včetně kolektivní ochrany, a až pokud to není možné, přidělit osobní ochranné prostředky.³⁴ Přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky, oproti prostředkům individuální ochrany zdůrazňuje i komunitární právo, jmenovitě směrnice Rady 89/686/EHS o sblížení právních předpisů, týkajících se osobních ochranných prostředků.

Zákoník práce definuje osobní ochranné prostředky v ustanovení § 104 odst. 1 jako *ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem*. Oním zvláštním právním předpisem, na který zákoník práce odkazuje, je nařízení vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky v souladu se shora uvedenou směrnicí Rady 89/686/EHS a které provádí zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky.

Způsob poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků upravuje jiný právní předpis, a to nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků. Toto nařízení obsahuje tabulku užívanou při hodnocení rizik pro výběr a použití osobních

---

³³ srov. § 67 a násl. zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

³⁴ Neugebauer T., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*, str. 99

ochranných prostředků, neuzavřený výčet jednotlivých ochranných pracovních prostředků (např. ochranné přilby pro ochranu hlavy, zátkové chrániče sluchu pro ochranu sluchu, ochranné brýle pro ochranu očí a obličeje), nařízení vlády č. 495/2001 Sb. upravuje také neuzavřený výčet prací a činností, které poskytování osobních ochranných prostředků vyžadují (např. zemní práce a práce v lomech, práce v podzemí, povrchových dolech, otevřených výkopech, při likvidaci skládek uhlí). Dále jsou zmíněny ty prostředky, které se za osobní ochranné prostředky nepovažují – jde kupř. o sportovní výstroj a vybavení, ochranné prostředky určené pro sebeobranu, či běžné pracovní oděvy a obuv, které nejsou určeny k ochraně zdraví zaměstnanců před riziky a které nepodléhají při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění.

Základním požadavkem je, aby osobní ochranné pracovní prostředky zaměstnanec chránily a aby jim nebránily ve výkonu práce. Nařízení vlády č. 495/2001 Sb. k tomu blíže ve svém § 3 uvádí, že osobní ochranné prostředky musí *a) být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat další riziko, b) odpovídat podmínkám na pracovišti, c) být přizpůsobeny fyzickým předpokladům jednotlivých zaměstnanců, d) respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav zaměstnanců. Tam, kde přítomnost více než jednoho rizika vyžaduje, aby zaměstnanci používali současně více ochranných prostředků, musí být tyto ochranné prostředky vzájemně slučitelné.*

Zaměstnanci musí být s používáním ochranných prostředků seznámeni. Používání ochranných prostředků více zaměstnanci je možné pouze v případě, že byla učiněna opatření, která zamezí ohrožení přenosnými chorobami. Způsob, podmínky a dobu používání ochranných prostředků stanoví zaměstnavatel na základě četnosti a závažnosti vyskytujících se rizik, charakteru a druhu práce a pracoviště a s přihlédnutím k vlastnostem těchto ochranných prostředků.³⁵ Osobní ochranné pracovní prostředky, jakož i čisticí a dezinfekční prostředky, náleží zaměstnanci bezplatně a jejich poskytování nesmí zaměstnavatel nahrazovat peněžním plněním. Inspekcí práce často zjišťovaným nedostatkem je, že zaměstnavatel sice poskytuje osobní ochranné pracovní prostředky, ale pouze dle vlastního uvážení, kdy nemá vypracován vlastní seznam na základě hodnocení rizik, jak to vyžaduje ustanovení § 104 odst. 5 zákoníku práce. Vybavení zaměstnance

---

³⁵ § 3 nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků,

nevhodnými osobními ochrannými pracovními prostředky je považováno za jejich neposkytnutí.³⁶ Zaměstnavatel má povinnost udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu. Lze připustit v praxi častý postup, kdy se zaměstnavatel se zaměstnancem dohodnou na čištění a praní pracovního oděvu, přičemž zaměstnavatel za tuto činnost poskytne finanční příspěvek.³⁷ Na povinnost zaměstnavatele poskytovat osobní ochranné pracovní prostředky navazuje v ustanovení § 106 odst. 4 písm. d) zákoníku práce povinnost zaměstnance je používat.

9.2 Mycí a dezinfekční prostředky

Zaměstnavatelovou povinností je dále poskytovat zaměstnancům mycí a dezinfekční prostředky, a to na základě rozsahu znečištění, jakému jsou vystaveni. Pokud zaměstnanci přichází do styku s látkami, které mohou způsobit podráždění pokožky nebo znečištění zaměstnance, poskytuje zaměstnavatel podle druhu látky mycí a čisticí prostředky v množství uvedeném ve shora uvedeném nařízení vlády č. 495/2001 Sb. Těmto zaměstnancům jsou případně poskytovány také regenerační krémy a masti. Dezinfekční prostředky se poskytují za účelem předcházení vzniku a šíření infekčních chorob.

9.3 Ochranné nápoje

Ochranný nápoj poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci k ochraně zdraví před účinky zátěže chladem nebo teplem. Ochranný nápoj má být zdravotně nezávadný, může obsahovat látky zvyšující odolnost organismu a nesmí obsahovat více než 6,5 % cukru, v množství alkoholu nesmí překročit 1 %. Ochranný nápoj pro mladistvého zaměstnance nesmí obsahovat žádný alkohol. Poskytování ochranných nápojů blíže upravuje nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci. Toto nařízení vlády zejména stanoví, na jakých pracovištích se ochranné nápoje musí poskytovat, v jakém množství, jaké druhy atd.

10. Povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemocech z povolání

Zákonnou definici pracovního úrazu lze nalézt v § 380 odst. 1 až 3 zákoníku práce, podle níž je pracovním úrazem *poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění*

³⁶ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv, *Zákoník práce : komentář.*, str. 555

³⁷ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv, *Zákoník práce : komentář.*, str. 556.

pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů. Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.

Zákoník práce v souvislosti s pracovními úrazy a nemocemi z povolání ukládá zaměstnavateli řadu povinností. Předně je zaměstnavatel povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu, a pokud to zdravotní stav poškozeného zaměstnance umožňuje, tak za jeho účasti. Významné jsou také výpovědi případných svědků pracovního úrazu. Zákon dále vyžaduje objasnit příčinu pracovního úrazu za účasti odborové organizace a zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, pokud u zaměstnavatele působí. Zaměstnavatel má dále povinnost bez vážných důvodů (např. trvajících nebezpečí ohrožení života a zdraví dalších osob) neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu. Zaměstnanec je povinen svůj pracovní úraz bezodkladně nahlásit svému přímému nadřízenému zaměstnanci, stejnou povinnost má i zaměstnanec, který byl pouhým svědkem pracovního úrazu.

V případech, kdy se pracovní úraz přihodí zaměstnanci jiného zaměstnavatele je zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, povinen bez zbytečného odkladu uvědomit zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, umožnit mu účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámit ho s výsledky tohoto objasnění. Zaměstnavatel je povinen v knize úrazů vést evidenci všech pracovních úrazů – tedy i v případě pracovních úrazů, kterými nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena, avšak nepřesáhla 3 kalendářní dny. Podrobnosti vedení evidence úrazů v knize úrazů, ohlašování úrazů, vyhotovování a zasilání záznamu o úrazu a záznamu o úrazu – hlášení změn, stanoví nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasilání záznamu o úrazu, ve znění pozdějších předpisů. Knihu úrazů předmětné nařízení vlády umožňuje vést v elektronické i listinné podobě a dále stanoví povinný výčet údajů, které musí kniha úrazů obsahovat. Zaměstnavatelovou povinností je vydat zaměstnanci na jeho žádost kopii nebo výpis údajů v knize úrazů o jeho úrazu, v případě smrtelného úrazu ji vydává pozůstalým rodinným příslušníkům oproti jejich žádosti.

Povinnosti týkající se evidence úrazů se netýkají pouze pracovněprávních vztahů, neboť na základě § 12 a § 13 zákona č. 309/2006 Sb. o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, vztahuje i na osoby

samostatně výdělečně činné (např. vyskytující se v rámci dodávky služeb na pracovišti zaměstnavatele), zaměstnavatele – fyzickou osobu, který sám pracuje, popř. i na spolupracujícího manžela či dítě takové osoby. Dále se tyto povinnosti vztahují také na fyzickou nebo právnickou osobu, která je zadavatelem stavby nebo jejím zhotovitelem, popřípadě se na zhotovení stavby podílí.

O každém pracovním úrazu s následkem zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 dny nebo s úmrtím zaměstnance, má zaměstnavatel povinnost vyhotovovat záznamy a vést dokumentaci. Vzor záznamu o úrazu je uveden v příloze č. 1 k výše uvedenému nařízení vlády č. 201/2010 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Záznam o úrazu musí zaměstnavatel vyhotovit neprodleně, nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne, kdy se o úrazu dozvěděl. V souvislosti s pracovním úrazem, o kterém byl sepsán záznam, má zaměstnavatel oznamovací povinnost vůči orgánům a institucím, uvedených v příslušném nařízení vlády č. 201/2010 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Zaměstnavatel by měl přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů. Pokud nepřijme opatření pro opakování pracovních úrazů ze stejných příčin, riskuje správní postih ze strany inspekce práce.³⁸

Zákoník práce ve svém ustanovení § 105 odst. 6 ukládá zaměstnavateli povinnost vést evidenci zaměstnanců, u nichž byla zjištěna nemoc z povolání, která vznikla na jeho pracovištích a dále také odstranit či alespoň minimalizovat rizikové faktory, které vyvolávají ohrožení nemocí z povolání nebo nemoc z povolání. Nemoci z povolání jsou blíže specifikovány v nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterými se stanoví seznam nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů. Nemocemi z povolání jsou podle předmětného nařízení vlády nemoci vznikající nepříznivým působením chemických, fyzikálních, biologických nebo jiných škodlivých vlivů, pokud vznikly za podmínek uvedených v seznamu nemocí z povolání. Za nemoc z povolání se považuje také akutní otrava vznikající nepříznivým působením chemických látek. Přílohou výše uvedeného nařízení vlády č. 290/1995 vlády je seznam nemocí z povolání, obsahující výčet nemocí z povolání a stanoví podmínky jejich vzniku. Problematiku posuzování a uznávání nemocí z povolání upravuje zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách a blíže pak prováděcí

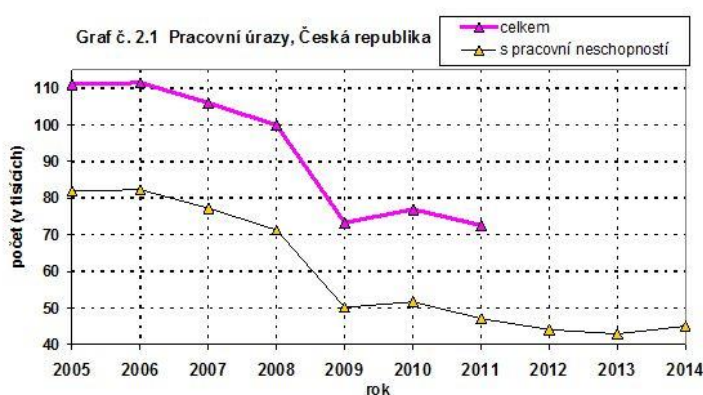
---

³⁸ § 30 odst. 1 písm. o) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů

předpis k tomuto zákonu, kterým je vyhláška č. 104/2012 Sb., o posuzování nemocí z povolání.

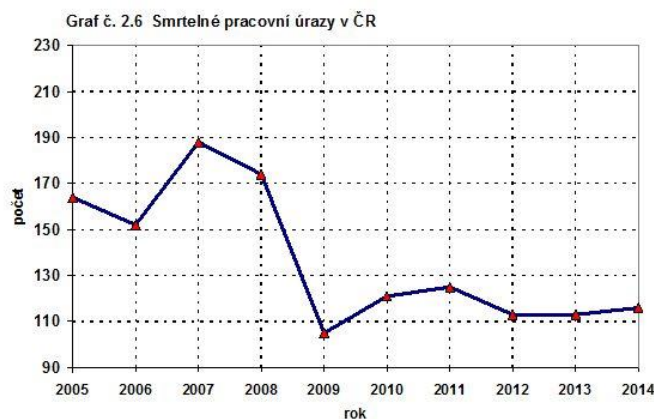
V roce 2014 bylo v České republice nově hlášeno celkem 45.058 případů pracovní neschopnosti pro pracovní úrazy, z toho 13.321 pracovních úrazů utrpěly ženy. Celkově 44.301 pracovních úrazů bylo spojeno s následnou pracovní neschopností delší než 3 dny. Z tohoto počtu se jich 13.113 událo ženám.³⁹ Vývoj počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností do roku 2014 a dále celkového počtu pracovních úrazů do roku 2011 znázorňuje následující graf.

Zdroj: BOZP info [on - line]. 2015 [citováno 26.8.2015]. Dostupné z internetových stránek: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema-bozpinfo/pracovni_uzazovost150528.casttreti.html

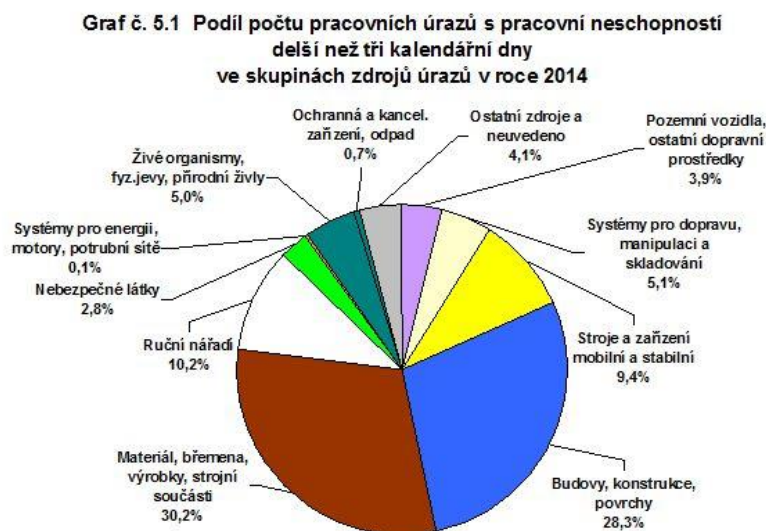
Celkem bylo přitom v roce 2014 registrováno celkem 116 smrtelných pracovních úrazů, vykazovaných za Českou republiku, z toho 11 smrtelných pracovních úrazů v subjektech podléhajících doзору systému Českého báňského úřadu. Vývoj počtu smrtelných pracovních úrazů v České republice od roku 2005 až do roku 2014 znázorňuje následující graf.

³⁹BOZP info [on - line]. 2015 [citováno 26.8.2015]. Dostupné z internetových stránek: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema-bozpinfo/pracovni_uzazovost150528.castprvni.html

Zdroj: *BOZP info* [on - line]. 2015 [citováno 26.8.2015]. Dostupné z internetových stránek: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema-bozpinfo/pracovni_urazovost150528.castctvrta.html

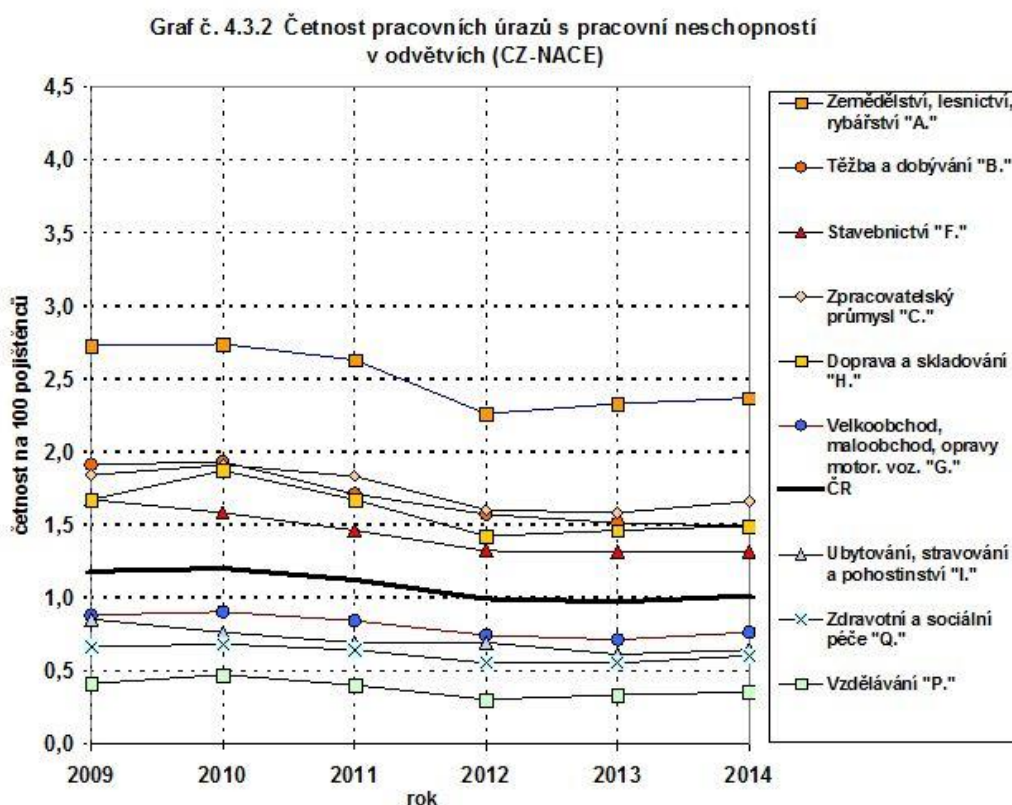
Nejčastějším zdrojem pracovních úrazů s pracovní neschopností nad 3 dny byla v roce 2014 skupina „Materiály, břemena, výrobky, strojní součásti“ (30,2 %). Podíl počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než tři dny ve skupinách zdrojů úrazů v roce 2014 shrnuje následující graf.

Zdroj: *BOZP info* [on - line]. 2015 [citováno 26.8.2015]. Dostupné z internetových stránek: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema-bozpinfo/pracovni_urazovost150528.castosma.html

Nejčastější příčinou u všech typů pracovních úrazů v roce 2014 bylo „Špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko“. Tato příčina byla uvedena zaměstnavateli na záznamu

o úrazu, a proto zcela převládá a to i v letech minulých. U pracovních úrazů s pracovní neschopností nad 3 dny byla uvedena v 86 % případů, u pracovních úrazů závažných pak činila 79 % a u pracovních úrazů smrtelných 53 %. Nejvyšší četnost pracovních úrazů s pracovní neschopností v jednotlivých odvětvích dlouhodobě vykazuje zemědělství, lesnictví a rybnářství, jak vyplývá z následujícího grafu.

Zdroj: BOZP info [on - line]. 2015 [citováno 26.8.2015]. Dostupné z internetových stránek: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema-bozpinfo/pracovni_urazovost150528.castosma.html

11. Práva a povinnosti zaměstnance

Výčet práv a povinností zaměstnanců na úseku BOZP je upraven v ustanovení § 106 zákoníku práce a koresponduje s povinnostmi zaměstnavatele upravenými v § 101 až § 105 zákoníku práce.

Mezi práva zaměstnance na úseku BOZP tak patří právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci; právo na informace o rizicích práce; právo na informace o opatřeních na ochranu před působením rizik zaměstnancovi práce a dále právo odmítnout výkon práce, o níž má zaměstnanec důvodně za to, že bezprostředně a závažným

způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popř. život nebo zdraví jiných fyzických osob. Podle § 106 odst. 3 zákoníku práce má zaměstnanec právo (a zároveň povinnost) podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek BOZP.

Obecnou povinností zaměstnance je dbát o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká zaměstnancovo jednání, popř. opomenutí při práci. Podle § 106 odst. 4 zákoníku práce je znalost základních povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance. Zaměstnanec je dle téhož ustanovení zákoníku práce rovněž povinen:

a) účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci včetně ověření svých znalostí,

b) podrobit se preventivním prohlídkám, vyšetřením nebo očkováním stanoveným zvláštními právními předpisy,

c) dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele,

d) dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky, dopravní prostředky, osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu,

e) nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště zaměstnavatele a nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci. Zákaz požívání alkoholických nápojů se nevztahuje na zaměstnance, kteří pracují v nepříznivých mikroklimatických podmínkách (např. sklárny, hutě), pokud požívají pivo se sníženým obsahem alkoholu, a na zaměstnance, u nichž požívání těchto nápojů je součástí plnění pracovních úkolů

(ochutnávky degustátorů) nebo je s plněním těchto úkolů obvykle spojeno (např. slavnostní přípitek při uzavření obchodní smlouvy apod.),

f) oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení,

g) s ohledem na druh jím vykonávané práce se podle svých možností podílet na odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů,

h) bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, a pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem, a spolupracovat při objasňování jeho příčin,

i) podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu⁴⁰ nebo jiných návykových látek⁴¹. Pokud zaměstnanec takovýto pokyn nerespektuje, poruší tím povinnosti, které pro něho vyplývají z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci. Písemné určení vedoucího zaměstnance, který je oprávněn dát pokyn ke zjištění, zda není zaměstnanec pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, může být provedeno v interním předpise zaměstnavatele, přičemž určení nemusí být učiněno jmenovitě, ale postačí určení funkcí.

12. Další požadavky na BOZP – zákon č. 309/2006 Sb.

Zákoník práce ve svém § 107 výslovně odkazuje na zvláštní zákon, který stanoví další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích, jakož

---

⁴⁰ Pojem alkoholu je vymezen v § 2 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁴¹ srov. § 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého jsou návykovými látkami omamné látky a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamu návykových látek

i zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy. Oním zvláštním zákonem je zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, ve znění pozdějších předpisů⁴². V otázkách BOZP tak zákoník práce upravuje základní otázky v oblasti BOZP, úprava podrobných otázek byla ponechána zákonu č. 309/2006 Sb. a dalším zvláštním předpisům.

Zákon č. 309/2006 Sb. zapracovává požadavky evropské legislativy, mimo jiné směrnice Rady č. 89/391/EHS o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci, přičemž se skládá ze čtyř částí, kdy první stanoví další požadavky na úseku BOZP pro pracovněprávní vztahy, druhá obsahuje ustanovení o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, třetí upravuje další úkoly zadavatele stavby, jejího zhotovitele, popř. fyzické osoby, která se podílí na zhotovení stavby, a koordinátora BOZP na staveništi, čtvrtá část obsahuje společná, přechodná a závěrečná ustanovení.

12.1 Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí

V ustanovení § 2 zákona č. 309/2006 Sb. jsou blíže upraveny požadavky na pracoviště a pracovní prostředí. Zejména je upravena povinnost zaměstnavatele zajistit, aby pracoviště byla prostorově a konstrukčně uspořádána tak, aby pracovní podmínky pro zaměstnance z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům na pracovní prostředí a pracoviště. Konkrétně jsou v souvislosti s tím zmíněny v předmětném ustanovení zákona č. 309/2006 Sb. požadavky, aby prostory určené pro práci, chodby, schodiště a jiné komunikace měly stanovené rozměry a povrch a byly vybaveny pro činnosti zde vykonávané; aby byla pracoviště osvětlena (pokud možno denním světlem), aby měla stanovené mikroklimatické podmínky (zejm. objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou); aby prostory pro osobní hygienu, převlékání, odkládání osobních věcí, odpočinek a stravování zaměstnanců měly stanovené rozměry, provedení a vybavení, aby únikové cesty, východy a dopravní komunikace k nim včetně přístupových cest byly stále volné a aby ve všech těchto prostorách byla zajištěna pravidelná údržba, úklid a čištění. Pracoviště dále musí být dle předmětného ustanovení

---

⁴² Dále též jen „zákon č. 309/2006 Sb.“

vybavena v rozsahu dohodnutém s příslušným poskytovatelem pracovnělékařských služeb prostředky pro poskytnutí první pomoci a také prostředky pro přivolání poskytovatele zdravotnické záchranné služby.

Podrobnější požadavky na pracoviště a pracovní prostředí upravují prováděcí právní předpisy, a to konkrétně nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů a dále také nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. V rámci evropské legislativy, z níž česká právní úprava vychází, upravuje požadavky na pracoviště směrnice Rady č. 89/654/EHS o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu na pracovišti. Požadavky na pracovní prostředí upravuje také zákoník práce, podle kterého je zaměstnavatel povinen těhotným a kojícím zaměstnankyním přizpůsobovat prostory pro jejich odpočinek⁴³, popř. je vůči zaměstnancům se zdravotním postižením povinen na svůj náklad zajišťovat technickými a organizačními opatřeními zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, pracovišť, zřízení chráněných dílen, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání.

Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, stanoví zaměstnavateli, aby vycházel při zajištění bezpečného stavu pracoviště z hodnocení rizik, vyplývajících z možných zdrojů ohrožení BOZP ve vztahu k vykonávané činnosti. Zaměstnavatel by dále měl zajistit uspořádání pracoviště tak, aby zaměstnanci byli chráněni před nepříznivými povětrnostními vlivy a před škodlivými účinky pracovních a technologických postupů a výrobních a technologických procesů, přičemž by měl určit osoby, k jejichž povinnostem patří zajišťovat bezpečný provoz, používání, údržbu, úklid, čištění a opravy pracoviště. Z dalších povinností lze uvést kupř. povinnost uspořádat výrobní a pracovní prostředky tak, aby pokud možno ty s přibližně stejnými účinky podle druhů a vlastností byly spolu soustředěny, dále se zmiňuje v katalogu povinností např. povinnost zabezpečení pracoviště proti vstupu nepovolaných osob, a to i mimo pracovní dobu. Zaměstnavatel odpovídá za stanovení termínů, lhůt a rozsahu kontrol, zkoušek, revizí, termínů údržby, oprav

---

⁴³ Blíže upravuje nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění pozdějších předpisů, kdy dle ustanovení § 55 odst. 4 musí být těmto zaměstnankyním umožněn odpočinek vleže.

a rekonstrukce technického vybavení pracoviště, včetně pracovních a výrobních prostředků a zařízení.

Požadavky kladené na zaměstnavatele z hlediska ochrany zdraví zaměstnanců při práci jsou upraveny zejména v nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění pozdějších předpisů.⁴⁴ Jde o rozsáhlé nařízení, upravující zejména požadavky na vhodné mikroklimatické podmínky pracoviště (teplota, proudění vzduchu, vlhkost), hygienické požadavky na pracoviště, osvětlení pracoviště, prostorové požadavky na pracoviště a pracovní místo zaměstnance, povinnost zásobování prostor určených pro práci pitnou vodou, požadavky na malování a úklid atd. Nařízení vlády nezapomíná ani na sanitární zařízení jako jsou šatny, umývárny, sprchy a záchody. Úklid pracovišť, sanitárních a pomocných zařízení by měl zaměstnavatel provádět denně.

Problematiku hluku a vibrací na pracovištích řeší nařízení vlády č. 272/2011 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací. Nařízení vlády č. 272/2011 Sb. stanoví hygienický limit pro osmihodinovou pracovní dobu ustáleného a proměnného hluku, rozlišuje přitom mezi druhy pracovišť. Kupř. pro pracoviště, kde je vykonávána práce náročná na pozornost a soustředění či tvůrčí práce, činí limit 50 dB. Limity se dále stanoví pro impulsní hluk, vysokofrekvenční hluk, ultrazvuk, infrazvuk a nízkofrekvenční hluk. Nařízení dále upravuje minimální rozsah opatření k ochraně zdraví zaměstnanců před hlukem a minimální rozsah opatření k omezení expozice hluku. Nařízení upravuje také problematiku vibrací, kdy stanoví přípustné expoziční limity vibrací přenášených na ruce či přenášených zvláštním způsobem, který vede k intenzivnímu kmitání v horní části páteře a hlavy, popř. celkových vertikálních a horizontálních vibrací přenášených na zaměstnance. Zaměstnavatel provádí hodnocení rizika na základě znalosti údajů o předpokládané míře zátěže vibracím a podmínkách užívání zařízení uváděných výrobcem.

Požadavky na pracoviště a pracovní prostředí na staveništi upravuje zákon č. 309/2006 Sb. v rámci ustanovení § 3. Zaměstnavatel, který provádí jako zhotovitel stavební, montážní, stavebně montážní nebo udržovací práce pro jinou fyzickou nebo právnickou osobu na jejím pracovišti, zajistí v součinnosti s touto osobou vybavení pracoviště pro bezpečný výkon práce. Práce lze na staveništi zahájit, pouze pokud

---

⁴⁴ Neugebauer T., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*, str. 111

je pracoviště náležitě zajištěno a vybaveno. Zaměstnavateli klade zákon za povinnost zejména udržovat na staveništi pořádek a čistotu a další požadavky kladené na BOZP při přípravě projektu a realizaci stavby, jako je např. uspořádání staveniště podle příslušné dokumentace, umístění pracoviště, jeho dostupnost, atd. Požadavky zákona blíže rozvádí nařízení vlády č. 591/2006 Sb. o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích.

12.2 Požadavky na výrobní a pracovní prostředky a zařízení

Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, ukládá zaměstnavateli v rámci § 4 za povinnost zajistit, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vhodné pro práci, při které budou používány. Zákon dále vyžaduje, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí byly vybaveny ochrannými zařízeními, která chrání život a zdraví zaměstnanců, aby byly vybaveny nebo upraveny tak, aby odpovídaly ergonomickým požadavkům a aby zaměstnanci nebyli vystaveni nepříznivým faktorům pracovních podmínek. Zaměstnavatel má také povinnost pravidelně a řádně stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí udržovat, kontrolovat a revidovat.

Bližší požadavky zákona rozvádí nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí, ve znění pozdějších předpisů. Jde zejména o požadavek používat zařízení k účelům a za podmínek, pro které je určeno, a to v souladu s návodem výrobce pro montáž, manipulaci, opravy, údržbu, výchozí a následné kontroly a revize. Z dalších povinností lze zmínit minimální požadavky na zaměstnavatelem stanovený bezpečný přístup obsluhy k zařízení, dostatečný manipulační prostor, přívod nebo odvod všech forem energií a látek, vybavení zařízení zábranou nebo ochranným zařízením nebo přijetí opatření tam, kde existuje riziko kontaktu nebo zachycení zaměstnance pohybujícími se částmi pracovního zařízení nebo pádu břemene atd. Požadavky k zajištění BOZP při provozování technických zařízení stanoví také vyhláška Českého úřadu bezpečnosti práce č. 48/1982 Sb., kterou se stanoví základní požadavky k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení, která se v současné době vztahuje už jen na činnosti a pracovní a technická zařízení, která podléhají doзору inspekce práce. Vyhláška se nevztahuje

na výrobky stanovené k posuzování shody podle zákona č. 22/1997 Sb. a jeho prováděcích nařízení vlády a na činnosti, pracoviště a technická zařízení podléhající podle zvláštních předpisů dozoru orgánů státní báňské správy, na technická zařízení podléhající podle zvláštních předpisů dozoru orgánů na úseku národní obrany, dopravy a spojů a na vybrané objekty Ministerstva vnitra.

Díky technickému pokroku, který zvyšuje úroveň bezpečnosti, se potřeba požadavků na zajištění bezpečnosti technických zařízení jejich provozovatelem snižuje a odpovědnost za jejich bezpečnost se přesouvá na výrobce.⁴⁵

12.3 Požadavky na organizaci práce a pracovní postupy

Požadavky na organizaci práce a pracovní postupy jsou upraveny především v § 5 zákona č. 309/2006 Sb., podle něhož zaměstnavatel je povinen organizovat práci a stanovit pracovní postupy tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti. V souvislosti s tím musí zaměstnavatel zajistit, aby zaměstnanci nevykonávali činnosti jednotvárné a jednostranně zatěžující organismus. Nelze-li jednotvárné a jednostranně zatěžující činnosti vyloučit, musí být přerušovány bezpečnostními přestávkami. Zaměstnanci nesmí být ohroženi padajícími nebo vymrštěnými předměty nebo materiály, ohroženi dopravou na pracovištích, měli by být chráněni proti pádu nebo zřícení. Na pracovišti se zvýšeným rizikem nesmí zaměstnanci pracovat osamoceně bez dohledu dalšího zaměstnance, pokud není ochrana zajištěna jinak. Zaměstnanci by také neměli vykonávat ruční manipulaci s břemeny, která může poškodit zdraví, zejména páteř.

Bližší požadavky na organizaci práce a pracovní postupy stanoví prováděcí právní předpisy, kupř. nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, které mimo jiné upravuje bližší způsob organizace práce při zátěži teplem, chladem, při práci s chemickými látkami, olovem, azbestem či prachem. Nařízení také upravuje podmínky ochrany zdraví při práci s psychickou zátěží, za kterou se považuje práce spojená s monotonií (např. opakování stejných pohybových nebo úkolových úkonů), ve vnučeném pracovním tempu (zaměstnanec si sám nevolí tempo práce a podřizuje se tempu stroje nebo jiného zaměstnance), v třísměnném nebo nepřetržitém pracovním režimu či vykonávaná pouze v noční době. Práce spojená

---

⁴⁵ Neugebauer T., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*, str. 120

s monotonií a ve vnuceném pracovním tempu musí být přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání pět až deset minut po každých dvou hodinách nepřetržité práce nebo musí být zajištěno střídání zaměstnanců.

Při provozování dopravy upravuje bližší požadavky na organizaci práce a pracovní postupy nařízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto nařízení je zaměstnavatel povinen organizovat práci v souladu s právními předpisy a místním provozním bezpečnostním předpisem, který zaměstnavatel vydává. Místní provozní bezpečnostní předpis má stanovit pracovní a technologické postupy s ohledem na zvláštnosti pracoviště a pracovního prostředí, možné ohrožení zaměstnanců povětrnostní situací a na pravidla dorozumívání mezi zaměstnanci při provádění pracovních operací. Bližší podmínky pro provozování jednotlivých druhů dopravy stanoví předmětné nařízení vlády ve svých přílohách. Např. při provozování silniční dopravy je jedním z dalších požadavků, aby zaměstnanec nepřekročil maximální dobu řízení, která činí 4,5 hodiny.

Z dalších prováděcích právních předpisů, které upravují požadavky na organizaci práce a pracovní postupy lze uvést nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky, které se dotýká jakýchkoliv prací s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky. Zaměstnavatel má především povinnost přijímat technická a organizační opatření k zabránění pádu zaměstnanců z výšky nebo do hloubky, či jejich propadnutí, sklouznutí nebo k jejich bezpečnému zachycení. Ochrana proti pádu by měla být zajištěna přednostně prostředky kolektivní ochrany (zábradlí, poklopy atd.), pokud by taková opatření nebyla dostatečná, použijí se osobní ochranné pracovní prostředky.

Dále lze uvést nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení stanoví způsob organizace práce a pracovních a technologických postupů a bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, dopravních prostředků, přístrojů a náradí na pracovištích v prostředí

s nebezpečím výbuchu. Pro praktickou část této práce je podstatné, že se toto nařízení nevztahuje na hornickou činnost a činnost prováděnou hornickým způsobem.

Bližší požadavky na zajištění BOZP při chovu zvířat upravuje nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení se vztahuje na pracovní činnosti zaměřené na využívání zvířat, zejména pro jejich užitkové vlastnosti, plemenitbu nebo výcvik, sportovní, kulturní, vzdělávací, pokusné nebo vědecké účely. Pro práce v lese a na pracovištích obdobného charakteru (úprava sadů, parků a dalších ploch pokrytých vegetací) stanoví bližší požadavky na zajištění BOZP nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru, ve znění pozdějších předpisů. Nařízení vlády č. 27/2002 Sb., ani nařízení vlády č. 28/2002 Sb. (obě ve znění pozdějších předpisů), nedopadají na společnost Severočeské doly a.s., o které je pojednáno v praktické části této práce.

12.4 Bezpečnostní značky, značení a signály

Na pracovištích, na kterých jsou vykonávány práce, při nichž může dojít k poškození zdraví, je zaměstnavatel povinen umístit bezpečnostní značky a značení a zavést signály, které poskytují informace nebo instrukce týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a seznámit s nimi zaměstnance. Bezpečnostní značky, značení a signály mohou být zejména obrazové, zvukové nebo světelné.⁴⁶ Provedení značek a zavedení signálů na pracovištích upravuje nařízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení vlády dopadá pouze na zaměstnavatele a na osoby uvedené v § 12 zákona č. 309/2006 Sb. – neplatí tedy obecně, např. pro bytové domy. Počet a rozmístění značek by měl vycházet z posouzení jednotlivých rizik.⁴⁷ Nařízení vlády č. 11/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů upravuje také kódy zvukových signálů, signály rukou a příklady hlasových signálů zejména pro přemísťování břemen. Světelné signály by

---

⁴⁶ srov. § 6 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁷ Neugebauer T., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*, str. 150

v daném prostředí měly vytvářet vhodný kontrast, neměly by přitom oslňovat. Další požadavky na označení nejen pracovišť, ale i ostatních míst (např. obytných domů) bezpečnostními značkami vyplývají z požárních předpisů, konkrétně ze zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a dále z vyhlášky č. 246/2001 Sb. o požární prevenci, ve znění pozdějších předpisů. Vyznačeny by měly být nouzové východy, evakuační výtahy a směru úniku osob z objektu – výjimku z této povinnosti představují objekty s východem do volného prostoru, které jsou zřetelně viditelné a dostupné z každého místa. Požadavky na značení dále vyhláška č. 246/2001 Sb., o požární prevenci, ve znění pozdějších předpisů zmiňuje také v souvislosti např. s hlavním vypínačem elektrického proudu, uzávěry vody, plynu atd.

12.5 Odborná způsobilost k zajištění úkolů v hodnocení a prevenci rizik

Každý zaměstnavatel je podle § 9 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů povinen zajišťovat a provádět úkoly v hodnocení a prevenci rizik možného ohrožení života nebo zdraví zaměstnance. Tyto úkoly v hodnocení a prevenci rizik by měl zaměstnavatel zajistit s ohledem na nebezpečí ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců při práci ve vztahu k předmětu činnosti zaměstnavatele, základní znalosti a dovednosti zaměstnanců a počet zaměstnanců, jejich odbornou připravenost a jimi vykonávanou práci. Zaměstnávali-li zaměstnavatel nejvýše 25 zaměstnanců a má-li k tomu potřebné znalosti, může zajišťovat úkoly v prevenci rizik sám. Pokud zaměstnával více jak 25 a méně než 500 zaměstnanců, měl by být zaměstnavatel k zajišťování úkolů v prevenci rizik odborně způsobilý ve smyslu § 10 odst. 1 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů. Zaměstnavatel s více jak 500 zaměstnanci zajišťuje úkoly v prevenci rizik vždy jednou nebo více odborně způsobilými osobami – pro tyto případy právní předpis výslovně neuvádí, o kolik by mělo jít odborně způsobilých osob v návaznosti na počet zaměstnanců, bude záležet na více okolnostech. Zaměstnavatel má povinnost zajistit dostatečný počet odborně způsobilých osob, přičemž jejich bližší počet lze zjistit za použití nezávazných metodik.⁴⁸

---

⁴⁸ Neugebauer T., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*, str. 38

Zákonné předpoklady získání odborné způsobilosti upravuje § 10 odst. 1 písm. a) až b) zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů. Prvním předpokladem pro získání odborné způsobilosti, který je uvedený v § 10 odst. 1 pod písmenem a) tohoto zákona, je stupeň vzdělání. Tento předpoklad splní fyzická osoba, pokud má vysokoškolské, vyšší odborné, nebo alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou.

Druhým předpokladem pro získání odborné způsobilosti uvedeným v § 10 odst. 1 písm. b) citovaného zákona je splnění stanovené délky odborné praxe, která je pro uchazeče o provedení zkoušky v zásadě alespoň tříletá. Přitom se jedná nikoliv o jakoukoliv praxi, ale o odbornou praxi získanou při výkonu činnosti, která je předmětem zkoušky. V případě odborné způsobilosti v prevenci rizik v oblasti BOZP se jedná o fyzické osoby, které vykonávaly činnosti bezpečnostních techniků bez ohledu na obor činnosti, např. ve stavebnictví, v zemědělství, v potravinářském průmyslu apod. Jiná je situace u odborné způsobilosti „koordinátora BOZP na staveništi“, kde nestačí k získání odborné praxe znalosti a zkušenosti získané v obecném zaměření BOZP, ale kde je nezbytné, aby uchazeč o zkoušku prokázal odbornou praxi, ve které získal stavebně odborné znalosti a zkušenosti. V případě, že je uchazečem o zkoušku z odborné způsobilosti podle výše uvedeného zákona osoba, která má vysokou školu v bakalářském nebo magisterském studijním programu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, stačí jí prokázat odbornou praxi v délce alespoň jednoho roku.

Třetím předpokladem získání odborné způsobilosti uvedeným v § 10 odst. 1 písm. c) zákona č. 309/2006 Sb. je úspěšné vykonání zkoušky z odborné způsobilosti u právnické nebo fyzické osoby, která je držitelem akreditace udělené jí rozhodnutím Ministerstva práce a sociálních věcí v souladu s výše uvedeným zákonem a nařízením vlády č. 592/2006 Sb., o podmínkách akreditace a provádění zkoušek z odborné způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. Složením zkoušky z odborné způsobilosti se fyzická osoba stává odborně způsobilou a může zajišťovat prevenci rizik na pracovištích jednotlivých zaměstnavatelů bez ohledu na oblast jejich podnikání (výjimku tvoří oblasti provozování

hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, pro které je nutné mít kvalifikaci bezpečnostního technika).⁴⁹

Podrobnosti kvalifikace bezpečnostního technika upravuje vyhláška č. 298/2005 Sb., o požadavcích na odbornou kvalifikaci a odbornou způsobilost při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých právních předpisů, ve znění pozdějších předpisů. Bezpečnostním technikem je přitom fyzická osoba způsobilá pro plnění úkolů na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem.

Na právní úpravu odborné způsobilosti navazuje v ustanovení § 11 zákona č. 309/2006 Sb. úprava zvláštní odborné způsobilosti, která je vyžadována při obsluze, montáži, údržbě, kontrole nebo opravách technických zařízeních, která představují zvýšenou míru ohrožení života a zdraví zaměstnanců. Požadavky na zvláštní odbornou způsobilost jsou dosud roztrženy ve více předpisech, konkrétně ve vyhlášce č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášce č. 18/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená tlaková zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášce č. 19/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená zdvihací zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášce č. 73/2010 Sb., o stanovení vyhrazených elektrických technických zařízení, jejich zařazení do tříd a skupin a o bližších podmínkách jejich bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášce č. 21/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená plynová zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášce č. 85/1978 Sb., o kontrolách, revizích a zkouškách plynových zařízení, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášce č. 91/1993 Sb. k zajištění bezpečnosti práce v nízkotlakých kotelnách.⁵⁰ Z těchto podzákoných právních předpisů je patrné, že požadavky na zvláštní odbornou způsobilost se týkají prací na technických zařízeních, jakými jsou např. tlakové nádoby, jeřáby o nosnosti nad 5000 kg, zařízení pro skladování a přepravu plynu atd. Předpokladem této zvláštní odborné

---

⁴⁹ Tomáš Neugebauer, *Kvalifikační požadavky na odborně způsobilou osobu k prevenci rizik. Bezpečnost a hygiena práce. Ročník 65, č. 3. str. 9*

⁵⁰ Dandová Eva. *Ptali jste se – zvláštní odborná způsobilost. Bezpečnost a hygiena práce. Ročník 59, číslo 2, strana 32*

způsobilosti je zdravotní způsobilost, dosažení věku stanoveného příslušným výše uvedeným zvláštním právním předpisem (minimálně však 18 let), odborné vzdělání a odborná praxe (oboje blíže upraveno příslušným výše uvedeným zvláštním právním předpisem) a úspěšně vykonaná odborná zkouška.

12.6 Zajištění BOZP při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovní vztahy

Na zaměstnavatele, který je fyzickou osobou a sám též pracuje (např. tlumočnick, advokát, notář, veterinář), na fyzickou osobou, která provozuje samostatně výdělečnou činnost (na základě živnostenského listu), na spolupracujícího manžela nebo dítě těchto osob a dále na fyzickou nebo právnickou osobu, která je zadavatelem stavby (stavebník) nebo jejím zhotovitelem, popřípadě se na zhotovení stavby podílí, se vztahují ustanovení zákona č. 309/2006 Sb., která upravují požadavky na pracoviště, pracovní prostředí včetně stavenišť, požadavky na výrobní a pracovní prostředky a zařízení, požadavky na organizaci práce a pracovní postupy, bezpečnostní značky, značení a signály, rizikové faktory pracovních podmínek a kontrolních pásem a zákaz výkonu některých prací. Rovněž se na tyto osoby vztahují povinnosti uvedené v § 101 odst. 1 a 2 (základní povinnosti), § 102 (prevence rizik), § 104 (osobní ochranné pracovní prostředky, pracovní oděvy a obuv, mycí, čistící a dezinfekční prostředky, ochranné nápoje) a § 105 (pracovní úraz a nemoc z povolání) zákoníku práce. Osoba samostatně výdělečně činná též musí dodržovat povinnosti týkající se kategorizace prací, měření pro účely této kategorizace, rizikové práce a její evidence.⁵¹

Další požadavky na fyzickou nebo právnickou osobu, která je zadavatelem stavby nebo jejím zhotovitelem, popřípadě se na zhotovení stavby podílí, upravuje zákon č. 309/2006 Sb. ve své části třetí. Především je zde upravena povinnost zadavatele stavby určit v případě, kdy má na staveništi působit zaměstnanci více než jednoho zhotovitele stavby, potřebný počet koordinátorů⁵² bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi. Koordinátor musí splňovat požadavky odborné způsobilosti, jak upravuje v § 10 zákon

---

⁵¹ Srov. § 37 - § 42 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů

⁵² Tato povinnost se neplatí při přípravě a realizaci staveb, u nichž nevzniká povinnost doručení oznámení o zahájení prací podle § 15 odst. 1 zákona č. 309/2006 Sb., popř. při přípravě a realizaci které provádí stavebník sám pro sebe svépomocí podle stavebního zákona, nebo nevyžadujících stavební povolení ani ohlášení stavebního zákona.

č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů. Koordinátor má zákonem uložené povinnosti jak při přípravě stavby, tak i během realizace. Při přípravě stavby např. předává projektantovi, popř. již určenému zhotoviteli stavby, popřípadě jiné osobě veškeré další informace o bezpečnostních a zdravotních rizicích, které jsou mu známy a které se dotýkají jejich činnosti. Před zadáním díla zhotoviteli stavby předává koordinátor zadavateli stavby přehled právních předpisů vztahujících se ke stavbě a informace o rizicích, která se mohou při realizaci stavby vyskytnout. Povinností zadavatele je zajistit, aby před zahájením prací na staveništi byl v zákonem stanovených případech⁵³ zpracován plán bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi. Povinností zhotovitele stavby je mimo jiné poskytovat koordinátorovi součinnost potřebnou pro plnění jeho úkolů po celou dobu svého zapojení do přípravy a realizace stavby.

13. Účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP

Účast zaměstnanců na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, další povinnosti zaměstnavatelů v této oblasti a práva a povinnosti odborových organizací a zástupců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci blíže upravuje ustanovení § 108 zákoníku práce. Právní úprava vychází ze zásady, že zaměstnanci nesmějí být zbaveni práva účastnit se na řešení otázek souvisejících s BOZP. Právo na informace a projednání je obecně upraveno v ustanovení § 276 zákoníku práce a týká se všech zaměstnanců pracujících na základě pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti anebo dohody o provedení práce.

Pokud u zaměstnavatele nepůsobí odborová organizace, rada zaměstnanců nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, má povinnost zaměstnance informovat a jednat s nimi přímo. V opačném případě jedná zaměstnavatel se zaměstnanci a informuje je nepřímo – prostřednictvím odborové organizace nebo zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Jestliže u zaměstnavatele působí více takovýchto zástupců zaměstnanců, je zaměstnavatel povinen plnit povinnosti podle zákoníku práce, tedy i podle ustanovení § 108, vůči všem zástupcům zaměstnanců, nedohodnou-li se mezi sebou a zaměstnavatelem na jiném způsobu součinnosti.

---

⁵³ Srov. § 15 odst. 2 zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů

Při řešení otázek BOZP má zaměstnavatel se zaměstnanci povinnost projednat:

- a) podstatná opatření týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- b) vyhodnocení rizik, přijetí a provádění opatření ke snížení jejich působení,
- c) výkon prací v kontrolovaných pásmech a zařazení prací do kategorií podle zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- d) organizaci školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP,
- e) a také určení odborně způsobilé fyzické osoby k prevenci rizik podle zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě informační povinnosti zaměstnavatele na úseku BOZP upravuje zákoník práce povinnost informovat o:

- a) zaměstnancích určených k organizování poskytnutí první pomoci, k zajištění přivolání lékařské pomoci, hasičského záchranného sboru a Policie České republiky a k organizování evakuace zaměstnanců,
- b) výběru a poskytování pracovnělékařských služeb,
- c) určení odborně způsobilé fyzické osoby k prevenci rizik podle zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- d) každé další záležitosti, která může podstatně ovlivnit bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Pokud zaměstnavatel neplní řádně výše uvedené informační a projednací povinnosti, může mu být za přestupek nebo správní delikt uložena pokuta podle § 17 a § 30 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů.

Další z povinností zaměstnavatele je organizovat nejméně jednou v roce prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních zaměstnavatele v dohodě s odborovou organizací a se souhlasem zástupce zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zjištěné nedostatky odstraňovat. Odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci musí zaměstnavatel zajistit školení k tomu, aby mohli řádně vykonávat své funkce. Zaměstnavatel je dále povinen zpřístupnit jim právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a doklady o vyhledávání a vyhodnocení rizik, opatřeních k odstranění rizik

a k omezení jejich působení na zaměstnance a k vhodné organizaci bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci; doklady o evidenci a hlášení pracovních úrazů a uznaných nemocí z povolání a doklady o výkonu kontroly a opatřeních orgánů, kterým přísluší výkon kontroly nad bezpečností a ochranou zdraví (zejména inspekci práce).

Zákoník práce upravuje také povinnost zaměstnavatele umožnit odborovým organizacím a zástupcům pro oblast BOZP uplatnit své připomínky k otázkám BOZP přímo u kontrolních orgánů, jako je především inspekce práce, a to během jejich kontrol prováděných u zaměstnavatele. Aby byla naplněna součinnost k plnění povinností zaměstnavatele na úseku BOZP, ukládá zákoník práce zaměstnancům a jejich zástupcům (tj. odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci) povinnost spolupracovat.

14. Kontrola stavu BOZP

V souvislosti s kontrolou stavu BOZP je třeba rozlišit kontrolu prováděnou zaměstnavatelem, odborovými organizacemi a kontrolu ze strany příslušného orgánu státní správy. Co se kontroly prováděné zaměstnavatelem týče, byla již zmíněna v předchozí kapitole – jedná se o povinnost zaměstnavatele je organizovat nejméně jednou v roce prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních zaměstnavatele v dohodě s odborovou organizací a se souhlasem zástupce zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zjištěné nedostatky odstraňovat.⁵⁴

14.1 Kontrola stavu BOZP ze strany odborových organizací

V ustanovení § 321 zákoníku práce se přímo stanovuje, že odborové organizace dbají o dodržování zákoníku práce, zákona o zaměstnanosti, právních předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a ostatních pracovněprávních předpisů. Za tím účelem jsou v ustanovení § 322 zákoníku práce odborové organizace zmocněny vykonávat u jednotlivých zaměstnavatelů kontroly nad stavem BOZP. K zaměstnavateli může přijít na kontrolu nejen zástupce odborové organizace působící u daného zaměstnavatele, ale také pověřený zástupce odborového svazu – ten může přijít i k zaměstnavateli, u kterého

---

⁵⁴ Srov. § 108 odst. 5 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů

odborová organizace nepůsobí. Povinností zaměstnavatele je takovou kontrolu odborové organizaci umožnit, a za tím účelem zajistit možnost prověření toho, jak zaměstnavatel plní své povinnosti v péči o BOZP a zda soustavně vytváří podmínky pro bezpečnou a zdraví neohrožující práci, včetně hospodaření zaměstnavatele s osobními ochrannými pracovními prostředky, řádného vyšetřování pracovních úrazů, umožnění účasti odborové organizace na zjišťování příčin pracovních úrazů a nemocí z povolání a jednání o otázkách BOZP.

Odborová organizace nemá možnost přímého postihu zaměstnavatele při zjištění nedostatků během své kontrolní činnosti, ani nemůže udílet zaměstnavateli závazné pokyny k odstranění zjištěných nedostatků.⁵⁵ Může ovšem upozornit příslušný státní kontrolní orgán, který na její podnět provede vlastní kontrolu, tentokrát s možností správního postihu zaměstnavatele. Náklady vzniklé výkonem kontroly nad bezpečností a ochranou zdraví při práci hradí stát na základě dohody s odborovou organizací. Určitým problematickým bodem, který zákon nevyžaduje, by mělo být zajištění provádění této kontroly odborně způsobilými osobami. Výběr osob, které kontrolu provedou, je zcela v dispozici odborové organizace.

14.2 Správní dozor na úseku BOZP

Kontrolu nad stavem BOZP vykonává také stát prostřednictvím skupiny svých kontrolních orgánů. Normy pracovního práva používají termín dozor jako synonymum pro kontrolu, která má charakter správního dozoru, kdy dozorčí orgán veřejné správy porovnává chování jemu nepodřízených subjektů a porovnává je s chováním žádoucím, přičemž v případě zjištěného nedostatku aplikuje nápravné a sankční prostředky.⁵⁶

---

⁵⁵ Dříve zákoník práce obsahoval úpravu, podle které měla odborová organizace možnost požadovat závazným pokynem po zaměstnavateli odstranění závad v provozu na strojích a zařízeních, při pracovních postupech a v případě bezprostředního ohrožení zdraví nebo života zaměstnanců zakázat další práci, jakož i zakázat práci v noci a práci přesčas, která by ohrožovala bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců. Podle nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 83/06, publikovaného ve sbírce zákonů pod č. 116/2008 Sb. bylo toto příkazovací oprávnění odborových organizací zrušeno, neboť je neproporcionální a nadbytečné, protože povinnost odstranit zjištěné závady plyne zaměstnavateli přímo ze zákona. Právo kontrolovat stav bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nemůže podle názoru Ústavního soudu automaticky znamenat i právo ukládat zaměstnavateli závazným pokynem, jaká opatření v této oblasti má přijmout.

⁵⁶ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv, *Zákoník práce : komentář*, str. 1167

Orgánů veřejné správy, které kontrolují stav BOZP, je několik – jedná se zejména o orgány inspekce práce a orgány ochrany veřejného zdraví⁵⁷. V některých oblastech je kontrola svěřena specializovaným dozorčím orgánům, např. orgánům státní báňské správy v případě hornického odvětví- strukturu orgánů státní báňské správy vytváří Český báňský úřad a 9 obvodních báňských úřadů, které v oblasti hornictví vykonávají dozor na základě zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, který se vztahuje na bezpečnost a ochranu zdraví, bezpečnost provozu, ochranu pracovního prostředí v podmínkách provádění hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem.

Orgány inspekce práce jsou na základě zákona č. 521/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, kontrolními orgány na úseku ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek. Tentýž zákon upravuje příslušnost a působnost orgánů inspekce práce, práva a povinnosti při kontrole a sankce za nedodržení stanovených povinností. Kontrolujícím orgánem dodržování povinností vyplývajících z právních norem, vnitřních předpisů zaměstnavatele a normativních částí kolektivních smluv je konkrétně Státní úřad inspekce práce a celkem osm jemu podřízených oblastních inspektorátů práce. Orgány inspekce práce kontrolují dodržování pracovněprávních povinností ve velmi širokém spektru- tedy nejen právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce či právních předpisů na úseku BOZP, ale také např. dodržování právních předpisů o odměňování zaměstnanců, proto bývají označovány jako obecný kontrolní orgán na úseku ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek.⁵⁸ Státní úřad inspekce práce je řízen Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Působnost Státního úřadu inspekce práce a jemu podřízených oblastních inspektorátů se nevztahuje pouze na zaměstnavatele, ale také na další osoby uvedené v § 12 zákona č. 309/2006, o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, o kterých bylo podrobněji pojednáno výše a dále také např. na právnické a fyzické osoby, u kterých je prováděn výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětmi či věznicemi, právnické nebo fyzické osoby

---

⁵⁷ Státní zdravotní dozor ve vztahu k ochraně zdraví při práci vykonávají Ministerstvo zdravotnictví a krajské hygienické stanice podle zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví. Spadá sem zejména problematika kategorizace prací.

⁵⁸ BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv, *Zákoník práce : komentář.*, str. 1168

zaměstnávající odsouzené a na odsouzené. Zákon č. 521/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů vymezuje také svou negativní působnost a neprovádí tak dozor nad dodržováním povinností v oblastech, které jsou svěřeny jiným kontrolním orgánům. Působnost úřadu a inspektorátů se tak například nevztahuje na kontrolované osoby v rozsahu, ve kterém u nich vykonávají dozor orgány státní báňské správy, státního zdravotního dozoru, správní úřady a Drážní inspekce nebo které kontroluje Státní úřad pro jadernou bezpečnost, dále se nevztahuje rovněž na vojáky z povolání a fyzické osoby vykonávající službu v bezpečnostních sborech. Státní dozor nad bezpečností vyhrazených technických zařízení (tj. vyhrazených tlakových, zdvihacích, elektrických a plynových zařízení) zabezpečuje na základě zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů, Technická inspekce České republiky, zřízená Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Předmětem činnosti orgánů inspekce práce není pouze samotná kontrolní činnost, ale zejména také ukládání opatření k odstranění nedostatků zjištěných při kontrole a kontrola jejich plnění, kontrola závad sdělených odborovou organizací a příčin a okolností pracovních úrazů, bezúplatné poskytování základních informací a poradenství zaměstnavatelům a zaměstnancům ve věcech ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek či rozhodování o přestupcích a správních deliktech.

Práva a povinnosti inspektora jsou upraveny taxativně, tj. uzavřeným výčtem. Je přitom třeba současně aplikovat též zákon č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, který je ve vztahu k zákonu č. 521/2005 Sb. předpisem obecným a kde jsou některá práva a povinnosti inspektora rovněž upravena. Mezi práva inspektora patří především právo provést kontrolu, jakmile se inspektor orgánu inspekce práce prokáže svým průkazem; bezplatně vstupovat do kontrolovaných objektů, vyžadovat při kontrole poskytnutí pravdivých a úplných informací o skutečnostech, které jsou předmětem kontroly; dotazovat se zaměstnanců kontrolované osoby bez přítomnosti dalších fyzických osob; ukládat kontrolované osobě opatření k odstranění zjištěných nedostatků; vydat (i ústně) rozhodnutí o zákazu používání objektů, pracovišť, výrobních, pracovních prostředků nebo zařízení, pracovních nebo technologických postupů, látek nebo materiálů, vykonávání prací nebo činností, které bezprostředně ohrožují bezpečnost zaměstnanců nebo dalších fyzických osob zdržujících se s vědomím kontrolované osoby v jejích prostorech;

popř. vydat rozhodnutí o zákazu práce přesčas, práce v noci, práce zaměstnankyň a mladistvých zaměstnanců, je-li vykonávána v rozporu se zákonem. Povinností inspektora je prokázat se při výkonu kontroly svým průkazem, chránit práva a právem chráněné zájmy kontrolované osoby, zjistit při kontrole skutečný stav a doložit kontrolní zjištění, pořídit o výsledku kontroly protokol atd. Povinností kontrolované osoby je vytvořit podmínky pro výkon kontroly, tzn., že má s inspektory spolupracovat tak, aby mohla být kontrolní akce bez zbytečných průtahů provedena a aby to co nejméně narušilo chod činnosti u kontrolované osoby. Právní úpravě je třeba rozumět tak, že každému oprávnění inspektora svědčí příslušná povinnost kontrolované osoby.⁵⁹

Zákon o inspekci práce upravuje také problematiku správního postihu kontrolovaných osob, tedy přestupky (fyzických osob)⁶⁰ a správní delikty právnických osob. Pokud jde o skutkové podstaty přestupků a v nich uvedené právní povinnosti, na které se odkazuje, jedná se o jiné zaměstnavatele než ty, kteří jsou právnickými osobami nebo fyzickými osobami, které provozují podnikatelskou činnost. Skutkové podstaty přestupků a správních deliktů jsou konstruovány totožně. Povinnosti, ze kterých skutkové podstaty přestupků a správních deliktů vycházejí, upravuje zejména zákoník práce, další pracovněprávní předpisy a také jiné právní předpisy ukládající zaměstnavateli právní povinnosti.⁶¹ Přestupky na úseku bezpečnosti práce jsou upraveny v ustanovení § 13 zákona o inspekci práce, správní delikty na tomtéž úseku jsou upraveny v § 30 téhož zákona. Výše pokut je odstupňována dle druhu porušené povinnosti a může dosáhnout až částky 2 milionů Kč.

15. Systémy managementu BOZP

Smysluplné zajištění BOZP ve firmě nebo společnosti musí být nedílnou součástí jejího řízení. Musí být vytvořen, zaveden do praxe a trvale udržován funkční mechanismus který pomáhá efektivněji zajišťovat BOZP. Systém řízení BOZP musí přitom naplňovat tyto zásady: 1.) BOZP začíná nahoře; 2.) vztahy vedení firmy k BOZP jsou považovány za zcela rovnocenné snahám o zvýšení produktivity práce; 3.) bezpečnost práce se vyplatí.

---

⁵⁹ KOTTNAUER, Antonín, KUBÍČKOVÁ, Daniela. *Zákon o inspekci práce*, str. 63

⁶⁰ V případě přestupků se podpůrně aplikuje zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ KOTTNAUER, Antonín, KUBÍČKOVÁ, Daniela. *Zákon o inspekci práce*, str.67

Bez podpory vrcholového vedení, které by mělo systém řízení BOZP, odborně způsobilá osoba k prevenci rizik neodvede tak kvalitní práci, jakou by ji umožnil angažovaný přístup vrcholového managementu v zajištění BOZP ve firmě.⁶² Díky zajištění BOZP dochází k nárůstu produktivity práce. Firma by měla usilovat o vytvoření dobrých komunikačních toků pro zpětnou vazbu, jež přináší cenné informace – příkladem může být oprávněné odmítnutí výkonu nebezpečné práce zaměstnancem, které zaměstnance ochrání před následným správním postihem, popř. před náklady v souvislosti s případným pracovním úrazem zaměstnance. Důležitý je také důraz na osvojení si požadavků BOZP zaměstnanci samotnými (neochota českých zaměstnanců pracovat bezpečně na příčinách, proč lidé pracují nebezpečně, podílí cca ze 70%), neboť zdravý zaměstnanec automaticky poskytuje zaměstnavateli vyšší produktivitu práce.⁶³ K zajištění požadavků BOZP na jednotlivých pracovištích si může každá firma vytvořit vlastní systém BOZP, nebo si zvolit standardizovaný systém managementu BOZP, který klade vysoké nároky na své zavedení, udržování a trvalé zlepšování. Standardizovanými systémy řízení BOZP jsou kupř. mezinárodně uznávaná norma OHSAS 18001 a národní program Bezpečný podnik a dále Mezinárodní organizací práce vydané metodické návody pro systém řízení ILO – OSH 2001.

Program „Bezpečný podnik“, který vyhláshuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Státní úřad inspekce práce, umožňuje právním subjektům – zaměstnavatelům, kteří se rozhodnou do programu zapojit, zavedení systému řízení BOZP, který odpovídá nejen českým předpisům, ale též požadavkům uplatňovaným v zemích EU. V současné době patří k nejuznávanějším dokumentům v oblasti BOZP v Evropě dokument OHSAS 18001 a příručka ILO-OSH 2001. Program „Bezpečný podnik“ vychází právě z těchto dokumentů. Dále program vychází z principů a zásad uplatňovaných systémovými normami ISO 14001 a ISO 9001. Program směřuje především do oblasti prevence a splnění podmínek jím stanovených a vytváří tak předpoklady pro předcházení budoucím nehodovým událostem.⁶⁴ Základem programu je tzv. vnitřní audit podle kontrolních otázek stanovených aktuální příručkou k tomuto programu, kterou si zaměstnavatel vyžádá u příslušného oblastního inspektorátu práce. Splnění požadavků programu ověřuje

---

⁶² Neugebauer T., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*, str. 23

⁶³ Neugebauer T., *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP*, str. 24

⁶⁴ JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda Bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*, str. 31

kontrolní tým příslušného inspektorátu práce, čímž získává zaměstnavatel oprávnění po tři roky oprávnění používat označení a logo „Bezpečný podnik“⁶⁵.

Jak bylo uvedeno výše, norma OHSAS 18001 stanovuje požadavky na systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a umožňuje tak zaměstnavateli zavést standardizovaný systém managementu BOZP. Svůj původ má tato norma v normativním doporučení Britského normalizačního institutu BSI, který v roce 1999 vydal Specifikace pro posuzování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (Occupational Health and Safety Assessment Series – OHSAS) s označením 18001 a 18002. V roce 2007 byl tento dokument transformován do podoby regulérní britské normy.⁶⁶ Norma byla přeložena a vydána jako česká technická norma ČSN OHSAS 18001:2007, resp. ČSN OHSAS 18001:2008. Stejně jako v platném zákoníku práce lze v tomto normativním doporučení dohledat požadavky na analýzu, vyhodnocení a řízení pracovního rizika. Pojetí ohrožených subjektů v rámci OHSAS 18001 je ovšem širší, než pouze na zaměstnance a dopadá na všechny osoby, které se mohou u zaměstnavatele pohybovat; dále dává řadu podrobných návodů pro identifikaci nebezpečí a jeho zdrojů. Normativní doporučení OHSAS 18001 předpokládá existenci postupu, který bude specifikovat činnosti týkající se identifikace nebezpečí, vyhodnocování rizik BOZP a přijetí případných opatření k jejich eliminaci či omezení jejich vlivu.⁶⁷

16. BOZP v podmínkách hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem

V souvislosti s praktickým zaměřením práce, je nezbytné uvést specifika právní úpravy na úseku BOZP v podmínkách hornické činnosti⁶⁸ a činnosti prováděné hornickým

---

⁶⁵ STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE. Bezpečný podnik - systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. [online] [cit. 2015-08-23]. Dostupné z WWW: http://www.suip.cz/files/suip-e0575d84d523dd5da1b3c86e9c491db6/prirucka_2009_bp.pdf

⁶⁶ VEBER, Jaromír a kol., *Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce*, str. 79

⁶⁷ VEVER, Jaromír, PINCOVÁ, Eva, *Management bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*, str. 27

⁶⁸ Hornickou činností se podle zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů rozumí: vyhledávání a průzkum ložisek vyhrazených nerostů ,otvírka, příprava a dobývání výhradních ložisek, zřizování, zajišťování a likvidace důlních děl a lomů, úprava a zušlechťování nerostů prováděné v souvislosti s jejich dobýváním, zřizování a provozování odvalů, výsypek a odkališť při těchto činnostech, dále zvláštní zásahy do zemské kůry, zajišťování a likvidace starých důlních děl, báňská záchranná služba a důlně měřická činnost.

způsobem,⁶⁹ neboť jde o činnost z průmyslového hlediska zcela specifickou. Na rozdíl od jiných oborů je hornický provoz zásadně ovlivňován přírodními podmínkami a jevy, které lze pouze předvídat, jejich negativním projevům do určité míry předcházet s realizací preventivních opatření tyto vlivy také částečně eliminovat. S ohledem na uvedená specifika je proto v hornictví kladen mimořádně vysoký důraz na bezpečnost práce a provozu, jehož projevem je i velké množství existujících bezpečnostních předpisů.⁷⁰ Absolutní počet všech úrazů v roce 2014 činil v hornictví 604 úrazy (z toho 11 smrtelných), z toho při těžbě hnědého uhlí 156 úrazů (z toho 2 smrtelné). Proti roku 2013 byl zaznamenán pouze pokles o 4 úrazy. Největší podíl ve zdrojích pracovních úrazů v hornictví za rok 2014 tvoří, ve smyslu nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasilání záznamu o úrazu, ve znění pozdějších předpisů, kategorie „III - Materiál, břemena, předměty“ – 45 % z celkového počtu úrazů (v roce 2013 – 41 %) a kategorie „IV - Pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí“ – 30 % z celkového počtu úrazů (v roce 2013 – 33). Nejčastější příčinou pracovních úrazů je kategorie „6 - Nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele“ představuje 51 % z celkového počtu úrazů (v roce 2013 – 46 %), následuje kategorie „5 – Porušení předpisů vztahujících se k práci nebo pokynů zaměstnavatele“ – 19 % z celkového počtu úrazů (v roce 2013 – 10 %).⁷¹

Na jednu stranu je třeba vycházet z obecné úpravy BOZP, přistupují zde ovšem další právní předpisy. Těmi jsou především č. 44/1988 Sb., horní zákon, ve znění pozdějších předpisů, dále zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů a řada prováděcích právních předpisů. Horní zákon, který upravuje zásady ochrany a hospodárného využívání nerostného bohatství,

⁶⁹ Činností prováděnou hornickým způsobem se podle zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů rozumí: a) dobývání ložisek nevyhrazených nerostů, včetně úpravy a zušlechťování nerostů prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, a vyhledávání a průzkum ložisek nevyhrazených nerostů prováděné k tomu účelu, b) těžba písků v korytech vodních toků a šterkopísků plovoucími stroji, včetně úpravy a zušlechťování těchto surovin prováděných v souvislosti s jejich těžbou, s výjimkou odstraňování nánosů při údržbě vodních toků, c) práce k zajištění stability podzemních prostorů (podzemní sanační práce), d) práce na zpřístupňování jeskyní a práce na jejich udržování v bezpečném stavu, e) zemní práce prováděné za použití strojů a výbušnin, pokud se na jedné lokalitě přemísťuje více než 100 000 m krychlových horniny, s výjimkou zakládání staveb, f) vrtání vrtů s délkou nad 30 m pro jiné účely než k činnostem uvedeným v § 2 a 3 téhož zákona, g) jímání přírodních léčivých a stolních minerálních vod v důlním díle v podzemí,

h) práce na zpřístupnění starých důlních děla nebo trvale opuštěných důlních děl a práce na jejich udržování v bezpečném stavu, i) podzemní práce spočívající v hloubení důlních jam a studní, v ražení štol a tunelů, jakož i ve vytváření podzemních prostorů o objemu větším než 300 m krychlových horniny.

⁷⁰ MAKARIUS, Roman, *České horní právo, díl II*, str. 80

⁷¹ ČESKÝ BÁŇSKÝ ÚŘAD. Hornická ročenka 2014 [online] [cit. 2015-08-23]. Dostupné z WWW: <http://www.cbusbs.cz/docs/rocenka05.pdf>, str. 42 - 45

zmiňuje také požadavky na bezpečnosti provozu při hornické činnosti. Kupř. výhradní ložiska se klasifikují také podle přípustnosti k dobývání, která je podmíněna mimo jiné i bezpečností provozu. Dokumentace dolů a lomů, výsypek, odvalů a odkališť musí kromě náležitostí stanovených obecnými předpisy zajišťovat bezpečnost provozu a bezpečnost a ochranu zdraví při práci, zajištění důlních děl, větrání, čerpání a odvádění důlních vod, ochranu proti výbuchům, průvalům, požárům a otřesům, jakož i proti průtržím hornin, uhlí a plynů. Při využívání výhradních ložisek⁷² musí příslušná organizace⁷³ respektovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu a učinit včas potřebná preventivní a zajišťovací opatření – horní zákon přitom v poznámce pod čarou odkazuje na zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě.

Zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě upravuje podmínky pro bezpečnost a ochranu zdraví osob, bezpečnost provozu a ochranu pracovního prostředí při provádění hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem a také při nakládání s výbušninami a s výbušnými předměty. Organizace⁷⁴ je povinna učinit včas potřebná preventivní a zajišťovací opatření a bezodkladně odstraňovat nebezpečné stavy, které by mohly ohrozit provoz organizace nebo zákonem chráněný obecný zájem, zejména bezpečnost života a zdraví lidí. Při své činnosti je organizace povinna zajistit a kontrolovat dodržování tohoto zákona, horního zákona a předpisů vydaných na jejich základě, jakož i zvláštních právních předpisů upravujících bezpečnost a ochranu zdraví při práci, bezpečnost provozu a pracovní podmínky při hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem. Při dobývání výhradních i ložisek nevyhrazeného nerostu lze užívat jen dobývací metody, které zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví při práci a bezpečnost provozu.⁷⁵

Specifickým požadavkem, který zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě na organizaci klade, je povinnost zřídit pro každý důl závodního dolu,

---

⁷² Nerostné bohatství podle horního zákona tvoří ložiska vyhrazených nerostů, v souvislosti s tím používá horní zákon legislativní zkratku „výhradní ložisko“.)

⁷³ Právnícké a fyzické osoby, které v rámci podnikatelské činnosti při splnění podmínek stanovených právními předpisy vykonávají vyhledávání, průzkum nebo dobývání výhradních ložisek nebo jinou hornickou činnost, se považují za organizace podle horního zákona.

⁷⁴ Za organizace podle zákona o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě se považují právnícké osoby nebo fyzické osoby oprávněné k podnikání, pokud vykonávají hornickou činnost nebo činnost prováděnou hornickým způsobem nebo nakládají s výbušninami.

⁷⁵ Srov. § 10 odst. 3 a § 19 odst. 4 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů

pro každý lom závodního lomu a závodního pro ostatní hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem. Jedná se o osoby, které ze zákona odpovídají za bezpečné a odborné řízení hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem a musí být odborně způsobilé, kdy požadavky na jejich odbornou způsobilost a postup při jejím ověřování stanoví Český báňský úřad vyhláškou⁷⁶. Ve věcech odborného řízení a řízení bezpečného provádění hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem nelze závodnímu dolu, závodnímu lomu, ani závodnímu ustavit nadřízeného zaměstnance nebo jim udílet pokyny.

V souvislosti s BOZP upravuje zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě další specifická práva zaměstnanců, odborových organizací a zástupců pro oblast BOZP. Zaměstnanec má právo vzdát se z pracoviště, jestliže vzniknou okolnosti, o kterých se domnívá, že představují vážné nebezpečí pro jeho bezpečnost nebo zdraví, má rovněž právo žádat, aby organizace nebo obvodní báňský úřad provedly revizi a šetření tam, kde se domnívá, že jsou porušovány předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu. Odborové organizace a zástupci pro oblast BOZP účastnit se inspekcí a šetření prováděných na pracovišti zaměstnavatelem, státní báňskou správou nebo jiným k tomu oprávněným orgánem, sledovat a šetřit záležitosti týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví, obracet se s žádostí o pomoc na poradce a nezávislé znalce, právo na konzultace se státní báňskou správou a právo dostávat zprávy od zaměstnavatele o nehodách a nebezpečných událostech.

Organizace provádějící hornickou činnost v podzemí je povinna zajistit báňskou záchrannou službu, jejímž úkolem je především provádět práce k záchraně lidských životů a majetku při závažných provozních nehodách. Povinnost zajistit báňskou záchrannou službu může organizaci uložit Český báňský úřad i pro hornickou činnost nad zemí, pokud lze předpokládat vznik mimořádných podmínek, zejména riziko vzniku nedýchatelného ovzduší, požáru nebo závalu.⁷⁷ Báňská záchranná služba mimo jiné spolupracuje s organizacemi při havarijní prevenci a zajišťování BOZP a bezpečnosti provozu zejména tím, že provádí namátkové prohlídky jejich pracovišť a kontroly prostředků pro zdolávání

---

⁷⁶ Srov. vyhláška č. 298/2005 Sb., o požadavcích na odbornou kvalifikaci a odbornou způsobilost při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých právních předpisů, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁷ Srov. § 7 odst. 4 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů

havárií, popřípadě i školení a výcvik zaměstnanců.⁷⁸

Bližší úpravu BOZP v podmínkách hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem upravují prováděcí právní předpisy, které vydává Český báňský úřad na základě zákonného zmocnění uvedeného v § 6 odst. 6 zákona o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě. Takových prováděcích předpisů je celá řada a je jimi zejména:

- Vyhláška č. 22/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a při dobývání nevyhrazených nerostů v podzemí, ve znění pozdějších předpisů, která podrobně upravuje především požadavky na objekty, pracoviště a zařízení hlubinných dolů, požadavky na pracovníky a jejich seznámení s bezpečnostními předpisy, na technologické postupy, údržbu a likvidaci důlních děl a na činnosti a zařízení nutných k vytvoření bezpečných pracovních podmínek v dole (větrání, požární zajištění).

- Vyhláška č. 26/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu, která podrobně upravuje obdobné otázky, jako výše uvedená vyhláška č. 22/1989 Sb., avšak pro hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu.

- Vyhláška č. 51/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při úpravě a zušlechťování nerostů, ve znění pozdějších předpisů, která upravuje především požadavky na objekty, pracoviště a zařízení, požadavky na pracovníky a jejich seznámení s bezpečnostními předpisy, požadavky na elektrická a strojní zařízení, požadavky na ochranu proti výbuchu prachu, požadavky na zařízení pro úpravu a zušlechťování nerostů atd.

- Vyhláška č. 202/1995 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při obsluze a práci na elektrických zařízeních při hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů, které specifikuje bezpečnostní opatření při práci s elektrickým zařízením a požadavky kladené na jeho obsluhu.

---

⁷⁸ Srov. § 4 odst. 2 vyhlášky č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů

- Vyhláška č. 55/1996 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí, ve znění pozdějších předpisů, která stanoví požadavky na zaměstnance, objekty pracoviště a zařízení hlubinných dolů, zaměstnance, vedení děl v podzemí atd. Tato vyhláška se nevztahuje na dobývání ložisek nevyhrazených nerostů v podzemí, kdy se postupuje podle vyhlášky č. 22/1989 Sb.

- Vyhláška č. 52/1997 Sb., kterou se stanoví požadavky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při likvidaci hlavních důlních děl, ve znění pozdějších předpisů, která stanoví požadavky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při likvidaci hlavních důlních děl, která vyúsťují na povrch, a důlních děl do nich ústících při hornické činnosti a při dobývání nevyhrazených nerostů v podzemí.

- Vyhláška č. 35/1998 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu důlní dráhy hnědouhelného lomu, ve znění pozdějších předpisů, která upravuje požadavky na zařízení a materiály důlní dráhy, drážní vozidla, viditelnost návěstidel a návěstí, práci v kolejišti atd.

- Vyhláška č. 239/1998 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při těžbě a úpravě ropy a zemního plynu a při vrtných a geofyzikálních pracích a o změně některých předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů, která blíže upravuje požadavky na objekty, pracoviště a zařízení, požadavky na pracovníky a jejich seznámení s bezpečnostními předpisy, na pracoviště a technologické postupy atd., a to pro případ těžby a úpravy ropy a plynů, těžby nerostů loužením, vrtných a geofyzikálních pracích, podzemního uskladňování plynů nebo kapalin v přírodních horninových strukturách a v podzemních prostorech, ukládání kapalných odpadů a důlních vod do přírodních horninových struktur a dále pro případ průmyslového využívání tepelné energie zemské kůry.

- Vyhláška č. 75/2002 Sb., o bezpečnosti provozu elektrických technických zařízení používaných při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů, která stanoví požadavky

k zajištění BOZP a bezpečnosti provozu, včetně bezpečnosti provozu elektrických technických zařízení používaných při hornické činnosti, činnosti prováděné hornickým způsobem, při nakládání s výbušninami a v provozech s těmito činnostmi souvisejícími, jakými jsou zejména rozvodny, kompresorové stanice, čerpací stanice, měřicí a bezpečnostní ústředny.

- Vyhláška č. 71/2002 Sb., o zdolávání havárií v dolech a při těžbě ropy a zemního plynu, ve znění pozdějších předpisů, která upravuje požadavky na havarijní prevenci a na plány zdolávání závažných provozních nehod a opatření směřující k záchraně životů lidí a omezení škod při vzniku a zdolávání závažných provozních nehod, a to v dolech a na pracovištích při těžbě a úpravě ropy a zemního plynu a při vrtných a geofyzikálních pracích zaměřených na vyhledávání a průzkum ložisek ropy a zemního plynu a při podzemním skladování ropy a zemního plynu.

- Vyhláška č. 392/2003 Sb., o bezpečnosti provozu technických zařízení a o požadavcích na vyhrazená technická zařízení tlaková, zdvihací a plynová při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů, která stanoví požadavky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na technických zařízeních a bezpečnosti jejich provozu při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, stanoví, která technická zařízení se považují za vyhrazená, a jejich zařazení do tříd, stanoví požadavky na výrobu vyhrazených technických zařízení tlakových, vymezuje předpoklady kladené na odbornou způsobilost organizací provozujících vyhrazená technická zařízení, na odbornou způsobilost jejich zaměstnanců a na odbornou způsobilost dalších fyzických osob.

- Vyhláška č. 415/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při svislé dopravě a chůzi, ve znění pozdějších předpisů, která stanoví požadavky k zajištění BOZP a bezpečnosti provozu při zřizování, provozu a kontrole těžního zařízení a jámy používaných při svislé dopravě a chůzi a požadavky na kvalifikaci a odbornou způsobilost zaměstnanců při zřizování, provozu a kontrole těžního zařízení a jámy při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí.

- Vyhláška č. 659/2004 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu v dolech s nebezpečím důlních otřesů, ve znění pozdějších předpisů, která upravuje požadavky na provádění prognózy otřesů, vymezuje prostředky protiotřesové prevence, požadavky na vedení důlních děl atd.⁷⁹

Bezpečnostní předpisy pro hornickou činnost a činnost prováděnou hornickým způsobem je možné z obsahového hlediska do čtyř kategorií:

a) předpisy upravující bezpečnost a ochranu zdraví při práci a bezpečnost provozu při jednotlivých způsobech dobývání vyhrazených nerostů a při činnostech prováděných hornickým způsobem (hlubinné dobývání, povrchové dobývání, těžba nafty a zemního plynu apod.)

b) předpisy upravující bezpečnost a ochranu zdraví při práci a bezpečnost provozu při rozhodujících technologických postupech a činnostech v rámci hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem (úpravnictví, trhací práce, báňské záchranářství apod.),

c) předpisy upravující bezpečnost provozu, kterými se stanoví technické požadavky na provozování a bezpečnostní zařízení nebo opatření (protivýbuchové uzávěry apod.),

d) předpisy upravující bezpečnost a ochranu zdraví při práci a bezpečnost provozu při výrobě výbušnin.⁸⁰

Jelikož je praktická část této práce pojednává o zajištění BOZP v podmínkách subjektu, který povrchově dobývá hnědé uhlí a jeho následné úpravnictví, je třeba z výše uvedených prováděcích právních předpisů zdůraznit jednak vyhlášku č. 26/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu, ve znění pozdějších předpisů a dále vyhlášku č. 51/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu

---

⁷⁹ Důlní otřes definuje tato vyhláška v § 2 písm. a) jako přírodní jev náhlého porušení horského masivu, který se projeví náhlým vysunutím nebo vyvržením hornin do důlního díla s následkem jeho zjevné a trvalé deformace; tento jev může být provázen seismickým a zvukovým efektem v tomto důlním díle. Na tomto ději se plynné a kapalné komponenty obsažené v horském masivu nepodílejí podstatnou měrou. Podle místa uvolnění pružné energie a porušení horského masivu se otřesy dělí na slojové a otřesy z vyššího nadloží.

⁸⁰ MAKARIUS, Roman, *České horní právo, díl II*, str. 97 - 98

při úpravě a zušlechťování nerostů, ve znění pozdějších předpisů.

Jak bylo uvedeno výše, působí v hornictví zvláštní dozorový orgán nad bezpečností práce, a to konkrétně orgány české báňské správy. Podle § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů vykonávají tyto orgány nad dodržováním horního zákona, zákona o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě a předpisů vydaných na jejich základě a jiných obecně závazných právních předpisů, které upravují bezpečnost a ochranu zdraví při práci, bezpečnost technických zařízení, požární ochranu v podzemí a pracovní podmínky v organizacích, pokud vykonávají hornickou činnost nebo činnost prováděnou hornickým způsobem a při nakládání s výbušninami.

17. BOZP v podmínkách společnosti Severočeské doly a.s.

17.1 Základní informace o společnosti Severočeské doly a.s.

Severočeské doly a.s. vznikly dne 1. ledna 1994 privatizací dvou státních podniků Doly Nástup Tušimice a Doly Bílina. Hlavním předmětem jejího podnikání je vyhledávání, těžba, příprava a odbyt uhlí a doprovodných surovin. Svou těžební činnost provozují v Severočeské hnědouhelné pánvi na dvou odloučených lokalitách Tušimice a Bílina. Doly Bílina jsou producentem nízko sirnatého tříděného a energetického uhlí. Doly Nástup Tušimice produkují energetické uhlí.

Společnost každoročně vyprodukuje přes 20 mil. tun uhlí⁸¹, díky čemuž zaujímá největší podíl na trhu s hnědým uhlím v České republice, který v roce 2014 činil 56,48 %. Své prvenství v odbytové produkci hnědého uhlí si udržují Severočeské doly a.s. již 20 let. Společnost je jako řízená osoba součástí koncernu řízeného společností ČEZ, a. s. jako řídicí osobou, kdy společnosti skupiny ČEZ jsou zároveň největšími odběrateli uhlí.⁸² Jediným akcionářem společnosti Severočeské doly a.s. je právě společnost ČEZ, a.s.

Dceřinými společnostmi společnosti Severočeské doly a.s. jsou PRODECO, a.s., Revitrans, a.s. a SD – Kolejová doprava, a.s., přičemž Severočeské doly a.s. mají 100%

---

⁸¹ V roce 2014 to bylo celkem 21,6 mil. tun hnědého uhlí, z toho přes 9,4 milionu tun uhlí z Dolů Bílina a 12,2 milionu tun uhlí z Dolů Nástup Tušimice

⁸² V roce 2014 odebrala Skupina ČEZ pro elektrárny a teplárny 73 % produkce uhlí společností Severočeské doly a.s.

podíl na základním kapitálu všech těchto společností.

Dceřiná společnost PRODECO, a.s., zajišťuje výrobu a údržbu těžební technologie včetně dodávek a montáží především na povrchových dolech a v tepelných elektrárnách, zpracovává též projektovou dokumentaci. Zaměřuje se zejména na realizaci velkých zakázek při obnově důlní technologie uhelných společností. Dceřiná společnost Revitrans, a.s. zajišťuje provozování silniční motorové dopravy, pronájmu vozidel a oprav silničních vozidel v roce 2013 přibyly zemní práce, rekultivační činnosti a související provádění staveb, jejich změn a odstraňování. Do činnosti společnosti spadají i vrtné a trhací práce a distribuce pohonných hmot. Hlavním předmětem podnikání společnosti SD – Kolejová doprava, a.s. je provozování drážní dopravy a provozování dráhy dle zákona č. 266/1994 Sb. v rozsahu vydaných licencí a v rozsahu vydaných úředních povolení. Součástí předmětu podnikání podle zápisu v obchodním rejstříku jsou i některé další činnosti pomocného a obslužného charakteru (např. zámečnictví, montáže, opravy a revize elektrických zařízení, provádění a odstraňování staveb). SD - Kolejová doprava, a.s., zabezpečuje manipulaci a přepravu uhlí po důlní dráze a na vlečce Severočeských dolů a.s., železniční přepravu uhlí po celostátních drahách a výkony předního palivového cyklu (zauhlování, skládkování a drážní přepravu na vnitřních vlečkách) pro elektrárny Tušimice, Ledvice, Pruněrov, Mělník, Počerady, Komořany a Tisovou.

Severočeské doly a.s. zaměstnávaly ke konci roku 2014 celkem 2 899 pracovníků, v jejich dceřiných společnostech pracovalo dalších 2 266 lidí.⁸³

17.2 Zajištění BOZP ve společnosti Severočeské doly a.s.

Podle § 6 odst. 4 zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, je společnost Severočeské doly a.s. jakožto organizace provádějící hornickou činnost povinna zřídit útvar, popřípadě ustanovit odborně způsobilého pracovníka pro plnění úkolů na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu. V rámci společnosti je za tím účelem zřízen odbor bezpečnosti a hygieny práce a požární ochrany, který sestává ze sedmi zaměstnanců – pěti inspektorů

---

⁸³ SEVEROČESKÉ DOLY A.S. , *Výroční zpráva za rok 2014*, [online] [cit. 2015-08-28]. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=39411315&subjektId=415723&spis=540632>

a dvou velitelů jednotek hasičské záchranné služby. Zaměstnanci tohoto oddělení působí na obou těžebních lokalitách, z toho dva inspektoři a jeden z velitelů jednotky hasičské záchranné služby působí na Dolech Nástup Tušimice a zbylí tři inspektoři a velitel jednotky hasičské záchranné služby působí na Dolech Bílina. Odbor bezpečnosti a hygieny práce a požární ochrany zajišťuje široké spektrum činností. Pro všechny nastupující zaměstnance zajišťuje úvodní teoretické školení o BOZP, totéž zajišťuje také vůči všem zaměstnancům externích firem, analyzuje rizika, sleduje legislativní změny a zapracovává zjištěné poznatky do vnitřních řídicích dokumentů společnosti. Odbor dále zajišťuje bezpečnost a hygienu práce ve smyslu požadavků platné legislativy, eviduje, šetří a registruje mimořádné události včetně pracovních úrazů, provádí kontrolu a prevenci v oblasti BOZP a požární ochrany, včetně školení a přezkušování, schvaluje plán otvírky, přípravy a dobývání, důlně plánovací mapy (stanovíci postup těžby) a zásadní báňsko-technické záměry, zpracovává havarijní plány lomů. Společnost zřídila hasičský záchranný sbor podniku ve smyslu § 67 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Odbor bezpečnosti a hygieny práce a požární ochrany organizuje a řídí tento podnikový hasičský záchranný sbor, požární útvar se nachází na obou těžebních lokalitách. Ve společnosti působí hned několik odborových organizací, které se pravidelně podílí na zjišťování příčin pracovních úrazů a nemocí z povolání a jejichž zástupce je vždy přítomen na jednáních odškodňovací komise, která jakožto poradní orgán výrobního ředitele projednává otázku odškodnění pracovního úrazu.

Severočeské doly a.s. neaplikují žádný ze standardizovaných systémů řízení BOZP. Program Bezpečný podnik není určen pro subjekty, které podléhají doзору orgánů státní báňské správy, neboť ty se účastní od roku 2002 každoroční soutěže o cenu „Zlatý Permon“ za bezpečnost v hornictví, přičemž vychází z metodiky zpracované Českým báňským úřadem. Hlavním cílem soutěže o cenu „Zlatý Permon“ je především napomáhat ke zvyšování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zlepšování pracovních podmínek v organizacích dozorovaných státní báňskou správou.⁸⁴ Severočeské doly a.s. jsou trojnásobným vítězem ceny Zlatý Permon v kategorii hornická činnost prováděná

---

⁸⁴ ČESKÝ BÁŇSKÝ ÚŘAD, *Zlatý Permon 2014*, [online] [cit. 2015-08-28] Dostupné z WWW: <http://www.cbubs.cz/index.php/tiskovy-servis/item/597-zlaty-permon-za-tok-2014.html>

povrchovým způsobem – uhelný lom, naposledy toto ocenění společnost získala za rok 2014.

Severočeské doly a.s. mají, s ohledem na zákonné požadavky, pro obě těžební lokality ustanoveného závodního lomu, závodní je dále ustanoven i pro Úpravnu uhlí v Ledvicích, neboť v této úpravně probíhá hornická činnost- úprava a zušlechťování nerostů ve smyslu § 2 písm. d) zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

17.3 Charakter provozu ve společnosti Severočeské doly a.s.

a) Doly Bílina

Severočeské doly a.s. v rámci Dolů Bílina těží uhlí v bílinské části severočeské hnědouhelné pánve, a to z jednoho hnědouhelného lomu. Roční těžba se pohybuje na hranici 10 mil. tun hnědého uhlí při cca 53 mil. m³ odklizu nadložních zemin (tzv. skrývky). Organizačně jsou členěny do provozu skrývka, lom a úprava uhlí. Dalším článkem jsou úseky správy objektů. V rámci provozu skrývka dochází prostřednictvím rýpadel k těžbě skrývky (nadloží nad dobývaným nerostem) a následnému založení vytěžené skrývky pomocí zakladačů na vnitřní výsypku. Těžba skrývky je zajišťována technologický celek řady TC3, skládající se z rýpadla K 10 000, dálkové pásové dopravy šíře 2200 mm a zakladače ZP 10 000, dále technologické celky TC2 tvořené rýpadly KU 800, K 2000 a KK 1300, dálkovou pásovou dopravou šíře gumového pásma 1800 mm až 2000 mm a zakladači ZPD 8000, ZP 5500, ZP 6600 a ZPDH 6300. Odtěžené skrývkové hmoty nutné k začištění uhelné sloje jsou dopravovány dálkovou pásovou dopravou šíře 1600 mm na vnitřní výsypku k zakladačům ZP 2500 a ZP 3500. V provozu lom dochází k těžbě skrývky nad hlavou uhelné sloje a k samotné těžbě uhlí, kdy jsou nasazena rýpadla KU 300S a K 650 řady TC1. Těžené uhlí z lomu je dopravováno do úpravní dálkovou pásovou dopravou šíře 1200 mm a 1600 mm. Z prostoru lomu jsou na pásovéch dopravnících jednotlivé druhy uhlí dopraveny do Úpravní uhlí v Ledvicích, kde je těžené uhlí o výhřevnosti 10 - 18 MJ/kg je různými technologiemi úpravy zušlechtěno na uhelné odbytové produkty tříděného a prachového uhlí v ustálených a sjednaných jakostních znacích. Zpracovatelská kapacita Úpravní uhlí v Ledvicích je cca 10 mil. tun/rok. některého ze dvou tzv. hlubinných zásobníků o kapacitě 4000 tun. Odtud uhlí míří do

hrubé drtírny, kde je nadrceno na kusy o maximální velikosti 100 mm. Následně směřuje uhlí do hrubé třídírny, kde je nejméně kvalitní uhlí, vhodné pouze pro využití v energetickém průmyslu, nadrceno na maximální velikost 10 mm a dále případně aditivováno a následně dodáváno energetickému průmyslu. Kvalitnější uhlí je nadrceno na maximální velikost 30 mm, přičemž uhlí popelem bohaté prochází procesem praní. Uhlí s vyšším obsahem balastu (popela) je nutné upravovat těžkokapalinovým rozduřováním (označováno též jako proces „praní uhlí“). K tomu se používají vany s předem nastavenou hustotou kapaliny, v nichž uhlí s menším obsahem popela zůstává u hladiny, protože je lehčí, odtud se sbírá a dále zpracovává na tříděné uhlí pro potřeby domácností. Proces „praní uhlí“ slouží dále ke snížení obsahu anorganických sloučenin síry v uhlí. Během praní částice pyritu s vyšší hustotou klesají ke dnu a částice uhlí menší hustoty stoupají k hladině. V důsledku praní uhlí tak dochází ke snížení obsahu síry a tím pádem ke zvýšení jeho kvality a výhřevnosti. Část uhlí je po vyprání nadrcena v drtírně ořechu na ořech 2, v třídírně uhlí je poté uhlí roztříděno na druhy podle velikosti na tzv. kostku a ořech. Z třídírny je finální produkce uhlí naložena na kolejové vozy, popř. nákladní automobily. Vykazuje-li uhlí nižší kvalitu, neprochází procesem praní a není ani dále tříděno, ale je rozemleto a přimícháno do energetických směsí určených energetickému průmyslu, zejména pro ledvickou elektrárnu.

b) Doly Nástup Tušimice

Obdobné členění je v rámci Dolů Nástup Tušimice (rovněž jen jeden povrchový hnědouhelný lom), kde je roční produkce okolo 13,5 mil. tun hnědého uhlí pro energetiku (produkce je směřována převážně pro tepelné elektrárny ČEZ a.s.). Na skrývce je roční těžba cca 26,5 mil. m³ nadložních zemin. Důl Tušimice postupuje severním směrem k hranicím dobývacího prostoru pod obcí Černovice, která je před nepříznivými vlivy lomu chráněna mohutnými zemními valy, a východním směrem k obci Březno. Vytěžená skrývka je zakládána výhradně na vnitřní výsyvky. Technologickým vybavením dolu pro těžbu skrývky jsou rýpadla KU 800, SchRs 1550 a 1320 řady TC2. Skrývka je dopravována dálkovou pásovou dopravou šíře 1800 mm na výsyvky k zakladačům stejné řady. Na uhelném lomu jsou pro těžbu uhlí nasazena rýpadla KU 300 S a K 800 N a související zařízení řady TC1. Uhlí je po úpravě drcením a homogenizací v Ústřední drtírně uhlí Tušimice dopravováno pásovými dopravníky šíře 1200, 1600 mm

do Elektráren Tušimice - ČEZ nebo na nakládací zásobník s následnou další kolejovou dopravou k určenému odběrateli. Pro zajištění stálosti kvality odbytových uhelných produktů je v provozu homogenizační skládka. Dominantním odběratelem uhlí z produkce Dolů Nástup Tušimice jsou elektrárny ČEZ a.s.

17.4 Kategorizace prací, osobní ochranné pracovní prostředky, pracovnělékařská péče

V souladu s vyhláškou 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, jsou profese v rámci společnosti zařazeny do kategorií I, II, a III. O zařazení do III. kategorie rozhodla Krajská hygienická stanice na základě § 82 odst. 2 písm. c) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, a to především s ohledem na úroveň prašnosti. Mezi další rizikové faktory patří fyzická a psychická zátěž, pracovní poloha a hluk. Zařazení do I. a II. kategorie je v dispozici zaměstnavatele.

Do třetí kategorie byly díky velké zátěži hlukem a prachem zařazeny velká část dělnických profesí v rámci Úpravny uhlí v Ledvicích, a to konkrétně: mistr, strojník v úpravně (včetně předáka) provozní zámečnick, provozní elektrikář, mechanik měřicích a regulačních zařízení, mechanik elektronických zařízení, kopáč kusů, strojník vysokotlakých čerpadel, pradlař, vzorkař, vybírač hlušiny. Ze stejných důvodů byly do třetí kategorie zařazeny v rámci Ústřední drtírny uhlí Tušimice zařazeny profese obsluhy pásového dopravníku, řidič pracovních strojů, strojník v úpravně a na homogenizační skládce strojník a zámečnick rýpadla. Z důvodů fyzické a psychické zátěže byli do třetí kategorie na obou dolech zařazeni hasiči. V rámci provozu skrývka na Dolech Bílina a Dolech Nástup Tušimice řidiči některých pracovních strojů, kteří jsou na základě provedených měření vystaveni nadměrnému hluku, dále též prachu, fyzické zátěži a zatěžující pracovní poloze. Z důvodu zátěže hlukem je do třetí kategorie zařazena také obsluha mobilního drtiče.

Do druhé kategorie náleží většina dělnických profesí na obou dolech, konkrétně elektrikáři rýpadla a zakladače, klapkaři, operátoři pásové dopravy, obsluhy čerpadel, provozní elektrikáři a provozní zámečníci, přestavbáři pásové dopravy, revírníci, řidiči některých pracovních strojů, řidiči pásového zakládacího vozu, řidiči shazovacích vozů,

řidiči rýpadel a zakladačů, někteří skladníci, směnoví inženýři, soustružníci kovů, strojní specialisté, část strojníků a vážných v Úpravně uhlí v Ledvicích a Ústřední drtírny uhlí Tušimice, vulkanizéři, vodárenští dělníci, zámečníci rýpadla, zakladače, zedníci a zmahači ohňů. Zbylé profese jsou zařazeny do první kategorie, přičemž jde většinou o profese v administrativě společnosti, popř. dále také některé mechaniky, pomocné dělníky, požární techniky, skladníky, technika správy objektů, technika přípravy výroby atd.

Podle interní směrnice jsou zaměstnancům poskytovány konkrétní typy osobních ochranných pracovních prostředků. Mezi nejčastěji používané ochranné prostředky na obou těžebních lokalitách patří: pracovní oděvy – montérky, kombinézy, zateplené kabáty nebo vesty a pláště do deště; pracovní obuv a holínky; rukavice; ochranné přilby a brýle. Další ochranné prostředky se poskytují podle specifik konkrétní práce. Zaměstnanci v prašném prostředí dostávají respirátory, v hlučném prostředí ochranná sluchátka nebo zátky do uší. Zaměstnanci, kteří při výkonu své práce svářejí, jsou vybaveni svářečskými kuklami, brýlemi a rukavicemi. U řady profesí se vyskytuje více než jedno riziko, proto jsou tedy zaměstnanci vybavováni vícero ochrannými prostředky, které jsou vzájemně slučitelné. Každý ochranný prostředek přidělený pracovníkovi má stanovenou orientační dobu funkčnosti. V případě, že se v náročném báňském provozu opotřebuje dříve, poskytne se prostředek náhradní. Severočeské doly a.s. zároveň zabezpečují také praní, čištění, dezinfekci a opravy ochranných prostředků. Ročně se vydají ochranné pracovní pomůcky v řádech desetitisíců kusů. Kupř. v roce 2014 to bylo 132 101 ks mýdel a krémů, 34 696 ks párů rukavic, 2 880 ks montérek, kombinézy, včetně kabátů a bund, 2539 ks pracovní obuvi (vč. holínek), 740 ks brýlí a 446 ks ochranných přileb. Ročně vynakládají Severočeské doly a.s. na vybavení jednoho zaměstnance v provozu ochrannými a hygienickými prostředky za zhruba 2.500 Kč a dalších 500 Kč si vyžádá údržba pracovních oděvů. Více než 800 Kč připadá na ochranné nápoje v rámci dodržování pitného režimu v extrémních podmínkách. Kromě ochranných pomůcek specifických pro konkrétní profese poskytují Severočeské doly a.s. svým zaměstnancům mycí, čistící a dezinfekční prostředky.⁸⁵

---

⁸⁵ SEVEROČESKÉ DOLY A.S. Osobní ochranné prostředky jsou v SD samozřejmostí. *Hornické listy – časopis zaměstnanců skupiny SD*. Rok 2015, číslo 2. [online] [cit. 2015-08-28]. Dostupné z WWW: <http://www.hornicke-listy.cz/archiv/HL02-2015.pdf>

V souladu s platnou právní úpravou je prostřednictvím poskytovatelů pracovnělékařských služeb zaměstnancům společnosti Severočeské doly a.s. poskytována pracovnělékařská péče. Do pracovního poměru není přijímán žádný zaměstnanec bez vstupní lékařské prohlídky, v případě stanovených právními předpisy se vstupní lékařská prohlídka týká i zaměstnanců s dohodou o pracovní činnosti či o provedení práce, typicky mají-li vykonávat rizikové práce dle zákona o ochraně veřejného zdraví. Zaměstnanci nejsou převáděni na jinou práci se změněnými nároky na zdravotní způsobilost bez vstupní prohlídky. Co se frekvence periodických prohlídek týče, vychází se kategorizace prací – např. zaměstnanci ve třetí kategorii jsou posíláni na periodické prohlídky jednou za dva roky, stejně tak řidiči do 50 let věku, zaměstnanci pracující v noci, hasiči a řidiči nad 50 let věku každoročně.

17.5 Požární ochrana

Podle míry požárního nebezpečí se provozované činnosti na obou těžebních lokalitách člení, podle míry požárního nebezpečí, do těchto kategorií dle §4 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně:

- a) provozované činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí (např. administrativní budovy, garáže, velíny důlní pásové dopravy atd.),
- b) se zvýšeným požárním nebezpečím (např. velkstroje- rýpadla, pásové dopravníky atd.),
- c) s vysokým požárním nebezpečím (pouze úložiště ropných produktů).

Kritéria pro začlenění provozovaných činností do jednotlivých kategorií jsou definována v § 4 odst. 2 až 4 zákona o požární ochraně (přičemž je nutno zohlednit souvislosti s dalšími předpisy, na které se zákon odkazuje). K tomu, aby právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby zabezpečovaly plnění povinností vyplývajících pro ně ze zákona o požární ochraně, musí být provedeno začlenění jimi provozovaných činností, protože od toho se pak odvíjí stanovení příslušných povinností. Dokumentaci o začlenění zpracovává odborně způsobilá osoba nebo technik požární ochrany. U činností bez zvýšeného požárního nebezpečí není výslovně požadováno, aby začlenění bylo provedeno odborně způsobilou osobou nebo technikem požární ochrany. Ke správnému začlenění

jsou nezbytné odborné znalosti z oblasti požární ochrany, jinak lze oprávněně očekávat riziko nesprávného začlenění.

V případě úložiště ropných produktů se jedná se o sklad a čerpací stanici hořlavých kapalin, kde se plní a přečerpávají zásobníky a nádoby hořlavých kapalin jako jsou benzín, motorová nafta, motorové a převodové oleje a oleje k čištění, a to v celkovém množství větším než 5 000 tun za rok. Při skladování a přečerpávání těchto kapalin nelze vyloučit vznik výbušné koncentrace par. Pro činnosti s vysokým požárním nebezpečím zpracovávají Severočeské doly a.s. posouzení požárního nebezpečí, které předkládají státnímu požárnímu dozoru, před zahájením provozování činnosti. Pracovištěm se zvýšeným požárním nebezpečím jsou např. velkstroje, na kterých je prováděna údržba a z toho důvodu jsou na nich umístěny technické a oheň podporující plyny v tlakových lahvích (acetylen a kyslík) se součtem vnitřních objemů převyšujícím 100 litrů.

Jelikož v rámci společnosti Severočeské doly a.s. existují pracoviště se zvýšeným a vysokým požárním nebezpečím, je rozsah zpracovávané dokumentace poměrně široký, a to s ohledem na požadavky stanovené vyhláškou č. 246/2001 Sb., o požární prevenci, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se konkrétně o dokumentaci o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím nebo s vysokým požárním nebezpečím, posouzení požárního nebezpečí – pro činnosti s vysokým požárním nebezpečím, stanovení organizace zabezpečení požární ochrany, požární řád, požární poplachové směrnice, požární evakuační plán, dokumentace zdolávání požáru, řád ohlašovny požáru, tematický plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany, dokumentace o provedeném školení zaměstnanců a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany, požární kniha, dokumentace o činnosti akceschopnosti jednotky požární ochrany případně požární hlídky a osob pro zajištění požární ochrany v mimopracovní době. Jak bylo uvedeno výše, Společnost zřídila hasičský záchranný sbor podniku ve smyslu § 67 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů a jeho činnost upravuje řadou vnitřních předpisů, zejména výstrojním a organizačním řádem.

17.6 Vnitřní řídicí dokumenty společnosti a BOZP

V souvislosti se zajišťováním svých povinností v oblasti BOZP zavedla společnost

Severočeské doly a.s. řadu vnitřních řídicích dokumentů, upravujících pravidla pro zajištění BOZP, přičemž tato práce zmiňuje nejzásadnější z nich. Základním vnitřním předpisem je v tomto směru směrnice generálního ředitele č. 111/2010 - všeobecná bezpečnostní instrukce, jejímž účelem je shrnutí základních bezpečnostních pravidel, povinností, chování a jednání zaměstnanců při výkonu pracovních činností. Instrukce vychází z ustanovení platných obecně závazných bezpečnostních předpisů, norem a vnitropodnikových předpisů pro zajištění BOZP. Jedná se o základní bezpečnostní instrukci, která nenahrazuje speciální bezpečnostní předpisy, normy a pravidla. Na některé jejích části však upozorňuje, nebo je zdůrazňuje, resp. Doplnjuje a umožňuje každému zaměstnanci průběžné zdokonalování jeho znalostí v oblasti BOZP. Noví zaměstnanci jsou s instrukcí seznámeni při úvodním teoretickém zaškolení a je jim při nástupu do zaměstnání předán jeden její výtisk.

V souladu s § 5 vyhlášky č. 26/1989 Sb. a vyhlášky ČBÚ č. 51/1989 Sb., (obě ve znění pozdějších předpisů) vydala společnost směrnici závodního lomů a závodního úpravny č. 123/2015 - dopravní řád, který stanoví práva a povinnosti zaměstnanců společnosti Severočeské doly a.s., dceřiných společností a externích organizací pohybujících se s vědomím společnosti Severočeské doly a.s. na účelových komunikacích této společnosti, které jsou veřejně nepřístupné, a to z hlediska BOZP při provozu motorových vozidel. Na základě § 3 vyhlášky č. 26/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu, § 3 vyhlášky č. 51/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při úpravě a zušlechťování nerostů a § 2 vyhlášky č. 435/1992 Sb. o důlně měřické dokumentaci při hornické činnosti a některých činnostech prováděných hornickým způsobem vydala společnost Severočeské doly a.s. příkaz generálního ředitele č. 5/2015- odpovědnostní řád, který stanoví odpovědnost za dodržení jednotlivých paragrafů dotčených vyhlášek. V rámci problematiky BOZP jsou přitom pro společnost klíčové vyhláška č. 26/1989 Sb. a vyhláška č. 51/1989 Sb. (obě ve znění pozdějších předpisů).

Ve směrnici č. 130/2015 - podmínky činnosti právnických a podnikajících fyzických osob na Severočeských dolech a.s. jsou upraveny požadavky na BOZP kladené na externí subjekty, zejména je upravena povinnost seznámit tyto subjekty s riziky

a stanovena základní pravidla jejich chování v rámci společnosti Severočeské doly a.s. Externí subjekty jsou zavázáni k dodržování (nejen) této směrnice na základě smluvních vztahů se společností a jsou s jejím zněním seznamováni.

V souladu s § 18 vyhlášky č. 51/1989 Sb. o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při úpravě a zušlechťování nerostů v platném znění je vydán formou opatření závodního Havarijní plán úpravny uhlí v Ledvicích. Havarijní plány jsou vydány závodním lomů i pro obě těžební lokality, s ohledem na § 18 vyhlášky č. 26/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu.

Neméně podstatné jsou opatření závodního lomů, kterým pro obě těžební lokality stanoví vedení základní dokumentace dle § 21 vyhlášky č. 26/1989 Sb., ve znění pozdějších předpisů a dále opatření závodního týkající se vedení základní dokumentace dle § 21 vyhlášky č. 51/1989 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pro Úpravnu uhlí v Ledvicích. Je stanovena také provozní dokumentace ve smyslu požadavků obou těchto vyhlášek. Zapracovány jsou i další požadavky těchto vyhlášek, např. rozsah provádění prohlídek pracovišť, stavy osádek velkostrojů, či určení délky praxe, obsah její náplně a způsob zkoušek pro výkon funkce předáka.

Řada vnitřních řídicích dokumentů upravuje požadavky na požární ochranu, lze odkázat na směrnici č. 17/2015 - stanovení organizace zabezpečení požární ochrany na pracovištích Dolů Bílina, na směrnici č. 70/2014 - Dokumentace o PO pro stanovení podmínek požární bezpečnosti v Dolech Nástup Tušimice, směrnice č. 84/2012 - Zajištění a organizační uspořádání požární ochrany v objektech správy, dále směrnice upravující požadavky na elektrickou požární signalizaci a další vnitřní řídicí dokumenty.

Směrnice generálního ředitele č. 74/2013 stanoví požadavky na zajištění pracovnělékařských prohlídek zaměstnanců, směrnice personálního ředitele č. 70/2012 upravuje pravidla pro poskytování osobních ochranných pracovních prostředků a mycích, čistících a desinfekčních prostředků zaměstnancům, směrnice personálního ředitele č. 69/2012 stanoví podmínky pro poskytování ochranných nápojů zaměstnancům, opatření závodního lomů a závodního č. 51/2015 upravující podmínky používání ochranných přileb a brýlí. Jednotný postup při kontrolní činnosti proti zneužívání tabákových výrobků,

alkoholu a jiných návykových látek upravuje opatření výrobního ředitele č. 28/2014.

Z dalších vnitřních řídicích dokumentů lze zmínit zejména řídicí dokumenty upravující zásady školení zaměstnanců v oblasti BOZP, pravidla pro volbu, údržbu a odkládání lan velkostrojů, kolesových nakladačů, skládkových strojů, pásových a shazovacích vozů, dále řídicí dokumenty upravující pravidla údržby a kontroly ocelových konstrukcí, opatření ke zvýšení bezpečnosti při práci na vysokém napětí, těžbu v geologicky rizikových oblastech na skrývkových řezech, stanovení rozsahu periodických prohlídek velkostrojů, opatření pro používání respirátorů, zkrápění přesypů a provoz odprašovacího zařízení na Ústřední drtírně uhlí Tušimice, dále opatření upravující prohlídky, revize, kontroly a údržby elektrických zařízení, kontrolu stability svahů, opatření ke snížení možnosti vzniku požárů a podmínky provádění zásahů hasičského báňského záchranného sboru, opatření upravující zajištění bezpečnosti práce a provozu v době nepříznivých klimatických podmínek, opatření upravující požadavky na školení zaměstnanců o požární ochraně a odbornou přípravu preventistů požární ochrany a členů preventivních požárních hlídek, pravidla obecných zásad a kompetencí při provádění revizí vyhrazených technických zařízení a velkostrojů či pravidla pro analýzu rizik pracovních procesů a způsob vyšetřování a evidence pracovních úrazů a mimořádných událostí. Společnost na obou těžebních lokalitách vydala technologické postupy pro povrchové dobývání, obsluhu a údržbu technických zařízení, jako jsou rýpadla, zakladače, zemní stroje, čerpací stanice atd., která stanoví vždy požadovaný technologický postup se zohledněním BOZP.

Je tedy patrné, že pravidla společnosti pro BOZP a požární ochranu jsou značně rozsáhlá- lze je nalézt v několika desítkách vnitřních řídicích dokumentů, což odpovídá náročnosti na zajištění BOZP v rámci daného odvětví.

17.7 Rizika v provozech společnosti Severočeské doly a.s.

Analýza rizik BOZP představuje preventivní činnost, která mapuje všechna rizika možného ohrožení života zaměstnanců a na jejím základě lze přijmout opatření k předcházení rizikům, jejich odstranění nebo minimalizaci.⁸⁶ Z analýzy rizik plynoucích z činnosti v rámci provozů společnosti Severočeské doly a.s. plynou rizika:

- na těžebních lokalitách
- při úpravě uhlí
- na ostatních objektech společnosti.

Aktuální analýza zdrojů rizik v rámci provozů společnosti Severočeské doly a.s. je uvedena v jedné z příloh této práce. Tato dokumentace je rovněž předávána externím subjektům vykonávající činnosti na pracovištích společnosti Severočeské doly a.s., a to s ohledem na povinnost písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením ve smyslu § 101 odst. 3 zákoníku práce. Analýza zdrojů rizik pamatuje na činnosti na obou těžebních lokalitách (činnosti na velkostrojích, pásové dopravě, důlně doplňkové mechanizaci atd.), při úpravě uhlí i na činnosti v rámci ostatních objektů a areálů společnosti Severočeské doly a.s. Součástí analýzy je návrh opatření k eliminaci rizika.

17.8 Úrazovost v rámci společnosti Severočeské doly a.s.

V průběhu roku 2014 bylo sepsáno 12 „Záznamů o úrazu“ (tj. o 14 úrazů se „záznamem o úrazu“ méně než v roce 2013). V roce 2014 nebyl zaevidován žádný smrtelný ani závažný úraz dle klasifikace vyhlášky č. 26/1989 Sb., (ve znění pozdějších předpisů). Nebyl ani zaevidován žádný úraz s hospitalizací více než 5 dnů (podle nařízení vlády č. 201/2010 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Přehled o počtu pracovních úrazů v roce 2013 a 2014 dává následující tabulka.

---

⁸⁶ VEBER, Jaromír a kol., *Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce*, str. 73.

Tabulka č. 1: Přehled počtu pracovních úrazů ve společnosti Severočeské doly a.s.

	Počet evidovaných úrazů		Rozdíl	Počet úrazů s prac. nesch. nad 3 dny		Rozdíl
	2013	2014		2013	2014	
DB	40	52	12	16	11	- 5
DNT	17	10	-7	8	1	- 7
Správa a.s.	2	0	-2	2	0	- 2
SD celkem	59	62	+ 3	26	12	- 14

Následující tabulka uvádí tzv. četnost pracovních úrazů na 100 zaměstnanců, která dává lepší obraz o míře úrazovosti v rámci společnosti Severočeské doly a.s., a to se zohledněním průměrného počtu zaměstnanců ve sledovaném období. Při výpočtu se ve sledovaném období postupuje podle vzorce:

$$\text{počet pracovních úrazů} \times 100 / \text{průměrný počet zaměstnanců za sledované období.}$$

Tabulka č. 2 Četnost pracovních úrazů na 100 zaměstnanců ve společnosti Severočeské doly a.s.:

	Z evidovaných úrazů		Rozdíl	Z úrazů s prac. nesch. nad 3 dny		Rozdíl
	2013	2014		2013	2014	
DB	2,35	3,33	0,98	0,94	0,71	- 0,23
DNT	1,41	0,93	- 0,48	0,67	0,09	- 0,58
Správa a.s.	0,56	0	- 0,56	0,26	0	- 0,26
SD celkem	1,81	2,10	0,29	0,80	0,41	- 0,39

V roce 2013 bylo v rámci společnosti Severočeské doly a.s. celkem 3065 zameškaných kalendářních dnů z důvodu pracovního úrazu, v roce 2014 pouze 2587 zameškaných kalendářních dnů, přičemž v rámci správy akciové společnosti nebyl zameškán žádný oproti 85 v roce 2013. Z tabulky je patrné, že společnost Severočeské doly a.s. vykazuje podstatně nižší míru úrazovosti (u pracovních úrazů s pracovní neschopností nad 3 pracovní dny) za sledované období roků 2013 a 2014, než jaká je v rámci celého odvětví těžba a dobývání.

Celkem z 270 pracovních úrazů se záznamem dle § 105 odst. 3 zákoníku práce za roky 2007 - 2014 si zaměstnanci způsobili 210 úrazů z důvodu nepředvídatelného rizika práce nebo selhání lidského činitele. Druhou nejčastější příčinou vzniku pracovních úrazů je špatné nebo nedostatečné vyhodnocení rizika zaměstnancem 29, dále 19 úrazů je

způsobených jiným blíže nespecifikovaným důvodem, pro poruchu nebo vadný stav některého ze zdrojů úrazu 6 úrazů; pro nedostatečné osobní zajištění zaměstnance včetně OOPP (1 úraz) a 4 úrazy byly způsobené porušením předpisů vztahujících se k práci nebo pokynům zaměstnavatele.

Z celkového počtu všech 270 pracovních úrazů se záznamem dle § 105 odst. 3 zákoníku práce za roky 2007 - 2014 je 116 způsobeno pádem. Jedná se o pády na rovině, cestě nebo volném terénu (tedy uklouznutí, klopýtnutí, zakopnutí), dále pády ze zvýšeného pracoviště (žebříky, stupačky aut a lomové mechanizace apod.), pády při chůzi po venkovních ochozech a pády při chůzi po schodech. Patří sem i pády osob při pohybu nebo úsilí inklinujícímu k pádu (při páčení sochozem, utahování klíčem apod.) Při manipulaci s materiálem, břemeny a předměty bylo zraněno 75 zaměstnanců. Dalším zdrojem pracovních úrazů bylo 32 úrazů z jiného blíže nespecifikovaného zdroje. Dále ve statistice figurují jako zdroj - nástroj, přístroj, nářadí (20 úrazů); kontakt se strojním elektrickým zařízením nebo jeho částí (8 úrazů); stroje a zařízení stabilní (7 úrazů); dopravní prostředek (6 úrazů); a nakonec horké látky a předměty, oheň a výbušniny (1 úraz) a elektrické energie (2 úrazy) a 3 úrazy způsobené zvířetem (kousnutím lišky).

Jednotlivé grafy, které shrnují důvody a zdroje pracovních úrazů se záznamem dle § 105 odst. 3 zákoníku práce za období 2007 - 2014 jsou uvedeny v přílohách této práce, a to s rozložením na jednotlivé těžební lokality, kdy v rámci lokality Doly Nástup Tušimice (DNT) je zahrnuta Ústřední drtírna uhlí v Tušimicích a částečně správa akciové společnosti a v rámci lokality Doly Bílina je zahrnuta Úpravna uhlí v Ledvicích a částečně také správa akciové společnosti.

17.9 Konkrétní příklady pracovních úrazů

V této kapitole jsou uvedeny některé případy pracovních úrazů se záznamem, ke kterým došlo ve společnosti Severočeské doly a.s. Dále je uveden i jeden úraz, který nebyl vyhodnocen jako pracovní.

a) Pracovní úraz č. 1

Dne 14. 9. 2011 při výměně hydraulického válce došlo k vytržení trubky z přechodky, postiženému zaměstnanci stříkl hydraulický olej do obličeje a vytržená hadice ho praštila přes pravou tvář. Při šetření úrazu nebylo zjištěno porušení žádného předpisu bezpečnosti práce, příčinou úrazu bylo riziko práce. Zaměstnanec byl odškodněn za pracovní úraz v plné výši v souladu s § 366 zákoníku práce s tím, že k úrazu došlo v přímé souvislosti s plněním pracovních povinností a příčinou úrazu bylo riziko práce.

b) Pracovní úraz č. 2

Dne 26. 5. 2014 šel postižený zaměstnanec provést navaření kola společně se svým spolupracovníkem. Při chůzi po lávce a následném došlápnutí na sklopné schody ucítil postižený bolest v levém koleni. Navařování kola přesto dokončil, ale vzhledem k tomu, že se bolest rapidně zvýšila, byl převezen do Nemocnice v Teplicích na ošetření. Při šetření úrazu nebylo zjištěno porušení žádného předpisu bezpečnosti práce, příčinou úrazu byl momentální psycho-fyziologický stav postiženého. Zaměstnanec byl odškodněn za pracovní úraz v plné výši v souladu s § 366 zákoníku práce s tím, že k úrazu došlo v přímé souvislosti s plněním pracovních povinností a příčinou úrazu byl momentální psycho-fyziologický stav postiženého.

c) Pracovní úraz č. 3

Dne 30. 9. 2013 došlo při kontrole stěračů na položce P11 objektu „Prádla“ na Úpravně uhlí v Ledvicích k pádu postiženého zaměstnance nezajištěným otvorem z výšky cca 2,5 m na podlahu dolního podlaží. Přitom utrpěl zlomeninu krčku stehenní kosti. Při šetření úrazu bylo zjištěno porušení § 17 odst. 3), § 80 odst. 8) vyhlášky č. 51/1989 Sb., ve znění pozdějších předpisů a směrnice generálního ředitele č. 111/2010 odst. 1.5.3b, 1.5.6a předákem skupiny pracovníků provádějících výměnu gumového pásma na dopravníku P11. Předák je dle uvedené vyhlášky povinen zajistit bezpečnost pracovníků své skupiny, bezpečný stav pracoviště, dodržování provozní dokumentace a plnění příkazů organizace. Otvor, kterým propadl postižený zaměstnanec, měl být zakryt nebo zajištěn tak, aby do nich nemohly spadnout osoby nebo předměty. Odpovědný předák pracovní skupiny se ovšem vzdálil z pracoviště a nezajistil zakrytí, ani zajištění otvoru, ani neurčil

jinou osobu jako předáka pracovní skupiny, (jak umožňuje interní výše směrnice generálního ředitele č. 111/2010), byť takovou možnost měl. Zaměstnanec byl odškodněn za pracovní úraz v plné výši v souladu s § 366 zákoníku práce s tím, že k úrazu došlo v přímé souvislosti s plněním pracovních povinností a příčinou úrazu bylo porušení bezpečnostních a pracovních předpisů jiným zaměstnancem. Zákonná pojišťovna následně krátila ze 20 % své pojistné plnění, přičemž částka za odškodnění pracovního úrazu v krácené části byla vymáhána po zaměstnanci, který zapříčinil svým porušením bezpečnostních a pracovních předpisů pracovní úraz postiženého zaměstnance.

d) Nepracovní úraz

Dne 11. 1. 2010 doručil společnosti Severočeské doly a.s. její zaměstnanec- řidič velkostroje písemné vyjádření, že jeho pracovní neschopnost od 4. 1. 2010 nastala v přímé souvislosti se zvýšeným psychickým a fyzickým vypětím na konci ranní dvanáctihodinové směny dne 1. 1. 2010. Kromě uvedené směny odpracoval dotyčný zaměstnanec následně ještě ranní směny ve dnech 2. a 3. 1. 2010. V průběhu uvedených směn, ani po jejich skončení nenahlásil společnosti svou zdravotní indispozici, ani pracovní úraz. Na základě uvedených skutečností byly sepsány výpovědi svědků. Žádný ze svědků nepotvrdil, že by dotčený zaměstnanec jevil známky poškození zdraví. Zaměstnanec byl proto vyzván, aby skutečnosti uvedené v jeho vyjádření doložil lékařskou zprávou. Jeho pracovní neschopnost trvala do 21. 11. 2010. Na základě doloženého lékařského posudku ze dne 23. 11. 2010 pozbyl jmenovaný zdravotní způsobilost vykonávat dosavadní práci a organizace s ním ukončila pracovní poměr v souladu s ustanovením § 52, odst. e) zákoníku práce. Téhož dne doložil zaměstnanec lékařskou zprávu závodního lékaře, potvrzující souvislost neschopnosti vykonávat dosavadní práci s popsánými událostmi ze dne 1. 1. 2010. Poslední preventivní lékařská prohlídka zaměstnance byla provedena dne 26. 11. 2009 závodním lékařem, se závěrem: schopen jako řidič velkostroje. Podle § 366 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů odpovídá zaměstnavatel zaměstnanci za škodu vzniklou pracovním úrazem, jestliže škoda vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s nimi. Předpokladem odpovědnosti za pracovní úraz je existence pracovního úrazu, vznik škody a příčinná souvislost mezi pracovním úrazem a vznikem škody. Pokud jde o infarkt myokardu, vychází soudní praxe z výkladu (názor Nejvyššího soudu ČSR v rozsudku

sp. zn. Cpj 37/74), že i když zde zdánlivě chybí zevní faktor úrazového děje, může v tomto případě jít o úrazový děj za následujících podmínek: *náhlé vypětí sil, velká námaha, kdy pracovní úkon přesahuje hranici obvyklé, každodenně vykonávané práce, obvykle těžká práce, konaná však za nepříznivých okolností, nebo práce, na níž organismus zaměstnance není uzpůsoben nebo na kterou zaměstnanec svými schopnostmi nestačí*. Zaměstnanec odpracoval dvě ranní směny, a to 2. 1. a 3. 1.2010, v průběhu kterých, ani po jejich skončení nenahlásil zaměstnavateli svou zdravotní indispozici, ani pracovní úraz; z výpovědí svědků nevyplývá, že by zaměstnanec jevil známky poškození zdraví; zaměstnanec dokládá příčinnou souvislost neschopnosti vykonávat dosavadní práci ve vztahu k popsáným událostem ze dne 1. 1. 2010 lékařskou zprávou závodního lékaře, která je datována až ke dni 23. 11. 2010, přičemž tato zpráva nevykazuje standard vyčerpávajícího znaleckého posouzení věci, které by se odborně vypořádalo (s odstupem téměř jedenácti měsíců) s dějem ze dne 1. 1. 2010 a jeho příčinnou souvislostí ve vztahu k neschopnosti vykonávat dosavadní práci, popř. k samotnému úrazu infarktem myokardu jako takovému. Vzhledem k pochybnostem o příčinné souvislosti mezi dějem, úrazem infarktem myokardu a pozbytím dlouhodobé zdravotní způsobilosti vykonávat dosavadní práci, nebyl tento úraz infarktem myokardu kvalifikován jako úraz pracovní.

17.10 Interní audit společnosti Severočeské doly a.s. zaměřený na BOZP

Součástí této práce je také interní audit společnosti Severočeské doly a.s. zaměřený na problematiku BOZP. Audit se zaměřil na dodržování povinností zaměstnavatele ve smyslu platného zákoníku práce, zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, příslušných prováděcích předpisů a dále zejména na dodržování povinností k zajištění BOZP dle báňských předpisů. Kontrola proběhla formou prohlídky provozu na obou těžebních lokalitách, na Úpravně uhlí v Ledvicích a v administrativních prostorách společnosti, dále prošly kontrolou příslušné vnitřní řídicí dokumenty společnosti.

Bylo zjištěno, že na provozu skrývka těžební lokality Doly Bílina došlo ze strany zaměstnanců k porušení technologického postupu závodního lomů č. 89/2011- pokyny pro obsluhu a údržbu zařízení dálkové pásové dopravy na lomu Bílina, podle kterého měli dotyční zaměstnanci zajistit proti uvedení do pohybu vozík kolejové násypky. Nezajištěný

vozik se uvedl do pohybu a způsobil škodu na majetku společnosti, k pracovnímu úrazu nedošlo. Rozhovorem se zaměstnanci pracujícími na těžební lokalitě Doly Bílina bylo zjištěno, že k nedodržování této povinnosti nedošlo poprvé, byť předchozí porušení uvedeného technologického postupu byly bez následků na majetku společnosti či na zdraví a životě osob zdržujících se v těžební lokalitě Dolu Bílina. Bylo doporučeno upřesnit znění technologického postupu č. 89/2011 a to v tom smyslu, že hovoří pouze v obecné rovině o povinnosti zajistit zařízení dálkové pásové dopravy (což byl i vozík kolejové násypky, který lze ideálně zajistit kolejovými zarážkami). Dále bylo doporučeno přistoupit k prokazatelnému seznámení zaměstnanců s upraveným technologickým postupem a z jakékoliv jeho dalšího porušení vyvodit následky, ať už v podobě vytýkácího dopisu či v podobě krácení prémiové složky mzdy.

Při kontrole vnitřních řídicích dokumentů byl objeven nedostatek, kdy část z nich byla po rekodifikaci soukromého práva vydána jiným členem představenstva, než předsedou představenstva. Přitom ustanovení § 164 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v platném znění stanoví, že *„má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, pověří jednoho člena statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům; jinak tuto působnost vykonává předseda statutárního orgánu.“* Mezi dotčené vnitřní řídicí dokumenty patří např. opatření výrobního ředitele č. 28/2014, které upravuje zásady ochrany před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami. Vydavatel tohoto opatření je členem představenstva společnosti, ovšem není jeho předsedou. Jelikož výkladově je citované ustanovení občanského zákoníku neustálené a společnost nemá pověřeného jiného člena představenstva jednáním vůči zaměstnancům, bylo doporučeno, aby interní řídicí dokumenty nevydávali jiní členové představenstva než jeho předseda.

Další nedostatek byl zjištěn v souvislosti s odměňováním zaměstnanců, kdy konstrukci prémiové složky mzdy spoluvytváří u technickohospodářských zaměstnanců na úseku výrobního ředitele kritérium „nepřekročení podílu četnosti registrovaných pracovních úrazů“, které je dáno za celý úsek výrobního ředitele. Složitost, odpovědnost a namáhavost práce se podle ustanovení § 110 odst. 3 zákoníku práce posuzuje mimo jiné podle míry odpovědnosti za škody, zdraví a bezpečnost. Pracovní výsledky se podle ustanovení § 110 odst. 5 zákoníku práce posuzují podle množství a kvality, přičemž za

součástí kvality práce je obecně vnímána i bezpečnost a ochrana zdraví při práci. Podíl jednotlivých zaměstnanců tak není v tomto kritériu přímo vyjádřen a není ani vyjádřitelný - hledisko je zcela anonymní. Prémie je bezesporu složka mzdy, která má příslušné zaměstnance stimulovat k očekávaným pracovním výsledkům. Hledisko, které se týká rozsáhlého úseku zaměstnavatele jako celku, však tuto úlohu neplní. Bylo doporučeno kritérium formulovat tak, aby na svěřeném úseku příslušného technickohospodářského zaměstnance nebyly vykázány pracovní úrazy, nebo ty, které vykázány byly, nepřekročily určitý tolerovaný počet směn dočasné pracovní neschopnosti.

17.11 Vyhodnocení společnosti Severočeské doly a.s.

Po provedeném interním auditu lze konstatovat, že společnost Severočeské doly a.s. důsledně plní své povinnosti na úseku BOZP a požární ochrany, což dokládá i trend klesající úrazovosti v této společnosti. Severočeské doly a.s. mají detailně propracovaný soubor řídicích dokumentů, řádně zajišťuje školení BOZP, požární ochrany a první pomoci, poskytuje osobní ochranné pracovní prostředky, má zajištěny pracovnělékařské služby a celkově plní své povinnosti plynoucí z obecně závazných právních předpisů. Společnost používá vlastní systém řízení BOZP, přičemž vrcholové vedení společnosti přiznává problematice BOZP náležitou vážnost a projednává otázky BOZP na společných setkáních se zaměstnanci. Přesto byly zjištěny některé nedostatky, které by bylo záhodno napravit. Společnosti byla sdělena doporučení uvedená v předchozí kapitole směřující k odstranění těchto nedostatků, přičemž většina z nich byla akceptována.

18. Poznatky a jejich vyhodnocení

S ohledem na rozšířenost a obsírnost problematiky BOZP si tato práce nekladla za cíl podrobně popsat celou dotčenou právní úpravu. Diplomová práce se z toho důvodu omezila na základní legislativní požadavky ve vztahu k uvedené problematice. Zaměřuje se na práva a povinnosti zaměstnavatele, zmiňuje požadavky na pracovní prostředí, organizaci práce, školení zaměstnanců, zajištění poskytování pracovnělékařských služeb či poskytování osobních ochranných pracovních prostředků. Základní zásadou, která se přitom prolíná celou právní úpravou, je princip prevence rizik. Za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je objektivně odpovědný zaměstnavatel, avšak zákon klade požadavky i na zaměstnance, který je především povinen dbát o svou vlastní bezpečnost

a účastnit se školení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, zajišťovaných zaměstnavatelem.

Kontrola dodržování povinností na úseku BOZP není svěřena pouze orgánům státního dozoru (které mají možnost významného správního postihu), ale také samotnému zaměstnavateli a zástupcům zaměstnanců. V tomto ohledu je třeba kriticky se pozastavit nad právní úpravou, která neklade na odborovou organizaci v souvislosti s její kontrolní činností, požadavek zajištění provádění této kontroly odborně způsobilými osobami. Nelze tak zcela vyloučit riziko, že orgány státního dozoru, kterým může kontrolující odborová organizace dát podnět k šetření, bude podán na základě neodborného posouzení a dojde tedy ke zbytečnému zatížení orgánů státního dozoru.

Co se naopak týče roztržitosti právní úpravy – zejména v řadě prováděcích předpisů, nelze ji jednoznačně vnímat negativně. Právní úprava je sice značně nepřehledná, nicméně její roztržitost a podrobná úprava v prováděcích právních předpisech jí umožňuje pružněji reagovat na nové požadavky na zajištění BOZP, které klade technologický vývoj a nové poznatky na poli BOZP a také měnící se evropská legislativa.

Praktická část práce se zabývá zajištěním BOZP ve společnosti, která je největším producentem hnědého uhlí v České republice, tedy ve společnosti Severočeské doly a.s. Práce popisuje celkovou zajištěnost BOZP v této společnosti, zmiňuje jednotlivé pracovní úrazy a rizika v provozu této společnosti, nevyhýbá se ani rozborům úrazovosti. Z poskytnutých údajů je patrné, že společnosti se daří držet úrazovost na nízké úrovni a úrazovost má v zásadě klesající tendenci. Nejčastější příčinou úrazu ve společnosti je nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele, nejčastějším zdrojem pracovního úrazu je pád na rovině, z výšky nebo do hloubky. Přes vyhovující úroveň zajištění BOZP ve společnosti Severočeské doly a.s. byly zjištěny některé dílčí nedostatky, které bylo doporučeno odstranit.

19. Závěr

Právní úprava bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je jednou z nejdůležitějších součástí pracovního práva. Má sloužit k vytvoření takových pracovních podmínek, které neohrožují životy ani zdraví lidí. Kromě ochrany zdraví a lidského života je také významným faktorem ovlivňujícím produktivitu práce a tedy i podnikání. Tato práce se z důvodu širokého záběru stávající právní úpravy BOZP zaměřila na klíčové právní normy zákonného i podzákonného charakteru. Za cíl si práce přitom kladla seznámit čtenáře se základními pojmy, právy a povinnostmi, ale také dozorem v rámci uvedené problematiky.

Právní úprava BOZP je v České republice poměrně detailní, často novelizovaná a také respektuje požadavky evropské legislativy. Její určitou nevýhodou je roztržitost do řady právních předpisů, v důsledku které je nepřehledná, pro zaměstnavatele proto není snadné se v ní zorientovat. Na druhou stranu roztržitosti právní úpravy – zejména v řadě prováděcích předpisů, nelze jednoznačně vnímat negativně. Právní úprava je sice značně nepřehledná, nicméně její roztržitost a podrobná úprava v prováděcích právních předpisech jí umožňuje pružněji reagovat na nové požadavky na zajištění BOZP, které klade technologický vývoj. Určitou výhodu, co se stávající právní úpravy týče, lze mít k chybějícímu požadavku na zajištění provádění kontroly odborně způsobilými osobami, pokud jde o kontrolu prováděnou odborovými organizacemi.

Dalším cílem práce je zmapování aplikace právní úpravy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v podmínkách zvoleného podniku. Přestože míra zajištění BOZP v rámci zvoleného subjektu je na vyhovující úrovni a nevykazuje vážných nedostatků, byly zjištěny některé dílčí nedostatky a doporučen způsob jejich odstranění.

S ohledem na výše uvedené lze uvést, že práce naplnila cíle, kladené v jejím zadání. Práce může do budoucna posloužit i jako metodická pomůcka pro zaměstnavatele, pro osoby zabývající se uvedenou problematikou, či může posloužit ke zvýšení povědomí čtenáře o důležitosti a významu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Jde o problematiku velmi dynamickou, a proto si zajisté náležitou pozornost také zaslouží.

20. Seznam použitých zdrojů

20.1 Obecně závazné právní předpisy

Zákon č. 23/1991 Sb., Listina základních prav a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky BOZP při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek BOZP), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů

Nářízení vlády č. 11/2002 Sb., kterým se stanoví vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů, ve znění pozdějších předpisů

Nářízení vlády č. 168/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při provozování dopravy dopravními prostředky, ve znění pozdějších předpisů

Nářízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů

Nářízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, v platném znění, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 22/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a při dobývání nevyhrazených nerostů v podzemí, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 26/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 51/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při úpravě a zušlechťování nerostů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 202/1995 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při obsluze a práci na elektrických zařízeních při hornické činnosti a při činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 55/1996 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 52/1997 Sb., kterou se stanoví požadavky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při likvidaci hlavních důlních děl, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 35/1998 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu důlní dráhy hnědouhelného lomu, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 239/1998 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při těžbě a úpravě ropy a zemního plynu a při vrtných a geofyzikálních pracích a o změně některých předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 75/2002 Sb., o bezpečnosti provozu elektrických technických zařízení používaných při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 71/2002 Sb., o zdolávání havárií v dolech a při těžbě ropy a zemního plynu, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 392/2003 Sb., o bezpečnosti provozu technických zařízení a o požadavcích na vyhrazená technická zařízení tlaková, zdvihací a plynová při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 415/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při svislé dopravě a chůzi, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 659/2004 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu v dolech s nebezpečím důlních otřesů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích)

Vyhláška č. 298/2005 Sb., o požadavcích na odbornou kvalifikaci a odbornou způsobilost při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých právních předpisů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 104/2012 Sb., o posuzování nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 48/1982 Sb., kterou se stanoví základní požadavky k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení

20.2 Knižní publikace

ANDRAŠČÍKOVÁ, Mária, JAKUBKA, Jaroslav, HLOUŠKOVÁ, Pavla, HOFMANNOVÁ, Eva, KNEBL, Pavel, SCHMIED Zdeněk, TOMANDLOVÁ, Ludmila, TRYČL Ladislav. Zákoník práce : prováděcí nařízení vlády a další související předpisy: s komentářem k 1.1.2012. Olomouc: Anag, 2012. 1235 s. ISBN 978-80-7263-713-3

BĚLINA, Miroslav a kol. Pracovní právo, 3. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 576 s. ISBN: 978-80-7179-672-5

BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kolektiv. Zákoník práce : komentář, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 1616 s. ISBN: 978-80-7179-251-2

BIBLE: Písmo svaté Starého a Nového zákona. Ekumenický překlad. Osmé vydání. Praha: Česká biblická společnost, 1993, 287 s. ISBN 80-900881-6-3

ČERMÁK, Jan. Bezpečnost práce. 1. vyd. Praha: Eurounion, 2006. 721 s. ISBN: 80-7317-051-5

GALVAS, Milan a kolektiv. Pracovní právo, 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 752 s. ISBN: 978-80-210-5852-1

GALVAS. Milan: Pracovní právo 300 otázek a odpovědí, Brno: Computer Press, a. s., 2007. 178 s. ISBN: 978-80-251-1872-6

GERLOCH, Aleš. Teorie práva, 4. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 343 s. ISBN: 978-80-7380-023-9

HŮRKA, Petr, BEZOUŠKA, P., MORÁVEK, Jakub, SCHMIED, Zdeněk, ŠUBERTOVIČ, Zuzana, TRYČL, Ladislav. Zákoník práce a související ustanovení občanského zákoníku s podrobným komentářem k 1.4.2012, 2 aktualizované a rozšířené vydání. Olomouc : Anag 2012. ISBN: 978-80-7263-727-0

JAKUBKA, Jaroslav a kol. Zákoník práce : prováděcí nařízení vlády a další související předpisy : s komentářem : k 1.1.2007. Olomouc : Anag, 2007. 1023 s. ISBN 978-80-7263-370-8

JANÁKOVÁ, Anna. Abeceda Bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. 4. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 378 s. ISBN: 978-80-7263-474-3

KOTTNAUER, Antonín, KUBÍČKOVÁ, Daniela. Zákon o inspekci práce. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 240 s. ISBN: 80-7357-181-1

NEUGEBAUER, Tomáš. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v kostce neboli o čem je současná BOZP. 1 vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 260 s.
ISBN: 978-80-7357-556-4

MAKARIUS, Roman: České horní právo, díl II., 1. vydání. Ostrava: Montanex a.s., 2000. 172 s. ISBN: 80-7225-038-8

ŠUBRT, Bořivoj. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci. Olomouc : Anag, 2007. 839 s. ISBN 978-80-7263-400-2

VEBER, Jaromír a kol. Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce. 2.vyd. Praha: Management Press, 2010, 359 s. ISBN: 978-80-7261-210-9

VEBER, Jaromír, PINCOVÁ, Eva. Management bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008. 149 s. ISBN 978-80-86946-46-7

20.3 Odborné časopisy

DANDOVÁ, Eva. Ptali jste se – zvláštní odborná způsobilost. *Bezpečnost a hygiena práce*. Ročník 59, č. 2. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2009. ISSN 006-0453.

NEUGEBAUER, Tomáš. Kvalifikační požadavky na odborně způsobilou osobu k prevenci rizik. *Bezpečnost a hygiena práce*. Ročník 65, č. 3. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2009. ISSN 006-0453.

20.4 Použitá judikatura

Nález Ústavního soudu ČR č. 116/2008 Sb., ze dne 12. března 2008, sp. zn. Pl. ÚS 83/06

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne ze dne 27.1.1975, sp. zn. Cpj 37/74, uveřejněný pod č. 11 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek roč. 1976, str. 41 a násl.

20.5 Internetové zdroje

DANDOVÁ, Eva a kolektiv. Bezpečnost práce – nedílná součást života. 1. vydání. Praha: Českomoravská konfederace odborových svazů, 2008, 172 s. ISBN: 978-80-90391-79-6. [online] [cit. 2015-03-08]. Dostupné z WWW: http://www.cmkos.cz/data/articles/down_1271.pdf

VOJÁČEK, Ladislav. Živnostenská pracovní smlouva V I. ČSR. In *Dny práva 2011 – Days of Law 2011. Ovlivňování sféry soukromého práva právem veřejným v minulosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2012. s. 259 – 274. ISBN: 978-80-210-5917-7. [online] [cit. 2015-03-08]. Dostupné z WWW: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2011/files/prispevky/10%20Ovlivnovani%20sfery/26%20vojacek.pdf

MRKVIČKA, Petr: Pracovní úrazovost v České republice v roce 2014. [online] [cit. 2015-08-23]. Dostupné z WWW http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema-bozpinfo/pracovni_urazovost150528.html

STÁTNÍ ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE. Bezpečný podnik - systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. [online] [cit. 2015-08-23]. Dostupné z WWW: http://www.suip.cz/files/suip-e0575d84d523dd5da1b3c86e9c491db6/prirucka_2009_bp.pdf

ČESKÝ BÁŇSKÝ ÚŘAD. Hornická ročenka 2014. Ostrava: MONTANEX, a.s., 2014. [online] [cit. 2015-08-23]. Dostupné z WWW: <http://www.cbusbs.cz/docs/rocenka05.pdf>,

ČESKÝ BÁŇSKÝ ÚŘAD. Zlatý Permon 2014. [online] [cit. 2015-08-28] Dostupné z WWW: <http://www.cbusbs.cz/index.php/tiskovy-servis/item/597-zlato-permon-za-tok-2014.html>

SEVEROČESKÉ DOLY A.S. Výroční zpráva za rok 2014 . [online] [cit. 2015-08-28]. Dostupné z WWW: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=39411315&subjektId=415723&spis=540632>

SEVEROČESKÉ DOLY A.S. Osobní ochranné prostředky jsou v SD samozřejmostí. *Hornické listy – časopis zaměstnanců skupiny SD*. Rok 2015, číslo 2. [online] [cit. 2015-08-28]. Dostupné z WWW: <http://www.hornicke-listy.cz/archiv/HL02-2015.pdf>

21. Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehled počtu pracovních úrazů ve společnosti Severočeské doly a.s. – zdroj Severočeské doly a.s. Ročenka 2014 : Doly Bílina .....str. 80

Tabulka č. 2 Četnost pracovních úrazů na 100 zaměstnanců ve společnosti Severočeské doly a.s. – zdroj Severočeské doly a.s. Ročenka 2014 : Doly Bílina .....str. 80

22. Seznam grafů

Pracovní úrazy, Česká republika – zdroj internetové stránky BOZP info.....str. 35

Smrtelné pracovní úrazy v ČR – zdroj internetové stránky BOZP info.....str.36

Podíl počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než 3 dny ve skupinách zdrojů úrazů v roce 2014 – zdroj internetové stránky BOZP info.....str. 36

Četnost pracovních úrazů s pracovní neschopností v odvětvích – zdroj internetové stránky BOZP info .....str. 37

Graf. č. 5: vývoj počtu pracovních úrazů na těžební lokalitě Dolu Nástup Tušimice – vývoj pracovních úrazů s pracovní neschopností více jak 3 dny v období let 2010 až 2014, zdroj- Severočeské doly a.s. – zdroj Severočeské doly a.s. Ročenka 2014 : Doly Nástup Tušimice.....str.107

Graf č. 6: úrazovost podle příčiny na těžební lokalitě Doly Nástup Tušimice kumulativně za období let 2007 až 2014 (týká se pracovních úrazů se záznamem), zdroj: Severočeské doly a.s. ....str. 107

Graf č. 7: úrazovost podle zdrojů na těžební lokalitě Dolu Nástup Tušimice kumulativně za období let 2007 až 2014 (týká se pracovních úrazů se záznamem), zdroj: Severočeské doly a.s. ....str. 108

Graf č. 8: vývoj počtu pracovních úrazů na těžební lokalitě Doly Bílina – vývoj pracovních úrazů s pracovní neschopností více jak 3 dny v období let 2010 až 2014 - zdroj Severočeské doly a.s. Ročenka 2014 : Doly Bílina.....str. 109

Graf č. 9: úrazovost podle příčiny na těžební lokalitě Doly Nástup Bílina kumulativně za období let 2007 až 2014 (týká se pracovních úrazů se záznamem), zdroj: Severočeské doly a.s. ....str. 109

Graf č. 10: úrazovost podle zdrojů na těžební lokalitě Doly Bílina kumulativně za období let 2007 až 2014 (týká se pracovních úrazů se záznamem), zdroj: Severočeské doly a.s.....str. 110

23. Seznam příloh

Příloha č. 1 - Vyhodnocení rizik na SD ve smyslu zákoníku práce - oficiální dokument společnosti Severočeské doly a.s.

Příloha č. 2 – Soubor grafů č. 5 – 7 k problematice úrazovosti ve společnosti Severočeské doly a.s., těžební lokalita Doly Nástup Tušimice (vč. přidružené části správy a.s.)

Příloha č. 3 - Soubor grafů č. 8 - 10 k problematice úrazovosti ve společnosti Severočeské doly a.s., těžební lokalita Doly Bílina (vč. přidružené části správy a.s.)

Příloha č. 4 - Záznam o úrazu, týkající se pracovního úrazu č. 3 v kapitole 17.9 této práce

Příloha č. 5 - Letecké snímky těžebních lokalit společnosti Severočeské doly a.s. (hnědohelný lom lokality Doly Bílina a Doly Nástup Tušimice)

Vyhodnocení rizik na SD ve smyslu zákoníku práce

Severočeské doly
akciová společnost
Chomutov

RIZIKA Z ČINNOSTI SD a.s.

a) Vyhodnocení rizik na těžebních lokalitách:

Činnost (zařízení)	Zdroj rizika	Eliminace rizika
1. Velkstroje kolesová rýpadla, zakladače, skládkové stroje - při provozu	pád materiálu, pády z výšky, zachycení pásovými dopravníky dopravní linky,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- mimo provoz	pád materiálu, pády z výšky, nečekané rozjetí	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru školení ⇒ zákaz vstupu na dopravník nebo zařízení
- při opravách	pád materiálu	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru, OOPP
	práce ve stísněném prostoru	OOPP
	práce s břemeny	školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení, OOPP
	pády z výšky	školení ⇒ práce ve výškách, OOPP
	náhodné rozjetí	školení ⇒ práce jen na zajištěném zařízení
	práce na el. zařízení – úraz el. proudem	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
	práce na hydraulických nebo tlakových zařízeních – úraz tlakem nebo zbytkovým tlakem v systémech	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
	vznik požáru nebo výbuchu v místech se zvýšeným nebezpečím	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
2. Dálková pásová doprava - při provozu	zachycení, vtažení, pády z výšky	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- mimo provoz	nečekané rozjetí	školení ⇒ zákaz vstupu na dopravník
- při opravách	práce ve stísněném prostoru	OOPP
	pád materiálu	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru, OOPP

	práce s břemeny	školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení, OOPP
	pády z výšky	školení ⇒ práce ve výškách, OOPP
	náhodné rozjetí	školení ⇒ práce jen na zajištěném zařízení
	práce na el. zařízení – úraz el. proudem	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
	vznik požáru nebo výbuchu v místech se zvýšeným nebezpečím	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
3. Shazovací vozy, pásové vozy zakládací - při provozu	pád materiálu, pády z výšky, zachycení pásovými dopravníky dopravní linky,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- mimo provoz	pád materiálu, pády z výšky,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
	nečekané rozjetí	školení ⇒ zákaz vstupu na dopravník nebo zařízení
- při opravách	pád materiálu	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru, OOPP
	práce ve stísněném prostoru	OOPP
	práce s břemeny	školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení, OOPP
	pády z výšky	školení ⇒ práce ve výškách, OOPP
	náhodné rozjetí	školení ⇒ práce jen na zajištěném zařízení
	práce na el. zařízení – úraz el. proudem	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
	práce na hydraulických nebo tlakových zařízeních – úraz tlakem nebo zbytkovým tlakem v systémech	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
	vznik požáru nebo výbuchu v místech se zvýšeným nebez.	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací

4. Drtiče (rotační, čelistové) - při provozu	zachycení, vtažení , rozdrčení, pády z výšky	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- mimo provoz	nečekané rozjetí	školení ⇒ zákaz vstupu do pracovního okruhu drtiče
- při opravách	práce ve stísněném prostoru	OOPP
	pád materiálu	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru, OOPP
	práce s břemeny	školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení, OOPP
	pády z výšky	školení ⇒ práce ve výškách, OOPP
	náhodné rozjetí	školení ⇒ práce jen na zajištěném zařízení
	práce na el. zařízení – úraz el. proudem	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
	práce na hydraulických nebo tlakových zařízeních – úraz tlakem nebo zbytkovým tlakem v systémech	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
	vznik požáru nebo výbuchu v místech se zvýšeným nebezpečím	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
5. Kabelové vozy (pásové , kolové) - při provozu	zachycení, vtažení, pády z výšky,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
	činnost v blízkosti elektrického zařízení (VN kabel) – úraz el. proudem	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací popř. s pomocí schválených OOPP
- mimo provoz	nečekané rozjetí	školení ⇒ zákaz vstupu ke kabelovému bubnu
- při opravách	práce ve stísněném prostoru	OOPP
	práce s břemeny	školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení, OOPP
	pády z výšky	školení ⇒ práce ve výškách, OOPP

	náhodné rozjetí	školení ⇒ práce jen na zajištěném zařízení
	práce na el. zařízení – úraz el. proudem	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací popř. s pomocí schválených OOPP
	vznik požáru nebo výbuchu v místech se zvýšeným nebezpečím	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací

6. Důlně doplňková mechanizace <i>(dozery, grejdry, transportní vůz, lopatová rýpadla)</i> - při provozu	zachycení, dopravní nehody,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
	- při opravách	práce ve stísněném prostoru práce s břemeny pády z výšky práce na el. zařízení – úraz el. proudem práce na hydraulických nebo tlakových zařízeních – úraz tlakem nebo zbytkovým tlakem v systémech vznik požáru nebo výbuchu v místech se zvýšeným nebezpečím
7. Trhací práce - při trhacích pracích	zasažení rozlétnutým materiálem,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- při nálezu výbušnin	explozí výbušniny	školení ⇒ zákaz manipulace s nalezenými výbušninami
8. Stará důlní díla - otevřená	při vstupu nebo propadnutí do starých důlních děl,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru

- výrony plynů	při vstupu nebo propadnutí do starých důlních děl,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- požáry	při vstupu nebo propadnutí do starých důlních děl	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
9. Doprava - nákladní - osobní	zachycení, dopravní nehody	školení ⇒ - Dopravní řády
- speciální, čistící mechanismy		pro automobilovou dopravu
10. Vodohospodářská zařízení a díla <i>(čerpací a neutralizační stanice, úpravny důlních vod, štoly, jámy, vrty, nádrže, vodní toky a plochy)</i> - při provozu	zachycení, ionizační záření, pády, utopení, chemické látky, nedýchatelná atmosféra, vstup do zařízení,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru, měření koncentrace, OOPP
- mimo provoz	ionizační záření, pády, utopení, chemické látky, nedýchatelná atmosféra, vstup do zařízení,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru, měření koncentrace, OOPP
- při opravách	práce na el. zařízení – úraz el. proudem práce na hydraulických nebo tlakových zařízeních – úraz tlakem nebo zbytkovým tlakem v systémech práce v chodbách, v jámě, na vodních plochách, s chemickými látkami	práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací s použitím vhodných OOPP
11. Pohyb v prostoru lomu - chůze	při vstupu do starých důlních děl,	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- pády z výšky	při pohybu nad hlavou sloje	školení, OOPP
- nebezpečí propadnutí do starých důlních děl - nebezpečí	při pohybu v přerubaných partiích při provádění průzkumných a	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru a mimo přístupové cesty před vstupem osob do

uvolnění nedýchatelných plynů	zemních prací (rýh apod)	nebezpečného prostoru zkontrolovat obsah plynů
- ohně a zápary	při pohybu v přerubaných partiích	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru a mimo přístupové cesty
- nebezpečí požáru	při práci s otevřeným ohněm	školení ⇒ práce s otevřeným ohněm
- pád do vody	pohyb v prostoru čerpacích stanic	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru a mimo přístupové cesty
- ujetí svahu nebo řezu	pohyb v těžebním prostoru	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru a mimo přístupové cesty

b) Vyhodnocení rizik při úpravě uhlí

Činnost (zařízení)	Zdroj rizika	Eliminace rizika
1. PD - při provozu	zachycení, vtažení	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- mimo provoz	nečekané rozjetí	školení ⇒ zákaz vstupu na dopravník
- při opravách	práce ve stísněném prostoru pády z výšky práce s břemeny náhodné rozjetí	OOPP školení, OOPP školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení školení ⇒ práce jen na

	práce na el. zařízení – úraz el. proudem práce na hydraulických nebo tlakových zařízeních – úraz tlakem nebo zbytkovým tlakem v systémech vznik požáru nebo výbuchu v místech se zvýšeným nebezpečím	zajištěném zařízení práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
2. Venkovní drtiče a třídiče - při provozu	při otevření – vystřelení materiálu	školení ⇒ zákaz otevírání
- mimo provoz	pád do drtiče, třídiče	školení ⇒ zákaz otevírání
- při opravách	práce ve stísněném prostoru pády z výšky práce s břemeny náhodné rozjetí práce na el. zařízení – úraz el. proudem práce na hydraulických nebo tlakových zařízeních – úraz tlakem nebo zbytkovým tlakem v systémech vznik požáru nebo výbuchu	OOPP školení, OOPP školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení školení ⇒ práce jen na zajištěném zařízení práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
3. Zásobníky - při provozu	pád do zásobníku (pád z výšky)	školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru
- při opravách	nekontrolovaný pád do zásobníku (pád z výšky)	technické prostředky, OOPP

<p>4. Kolejová doprava - při provozu</p>	<p>zachycení kolej. vozidly</p>	<p>školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru</p>
<p>- při opravách v kolejišti</p>	<p>zachycení kolej. vozidly práce s břemeny</p>	<p>školení ⇒ práce jen na zajištěném zařízení školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení, OOPP</p>
<p>5. Pohyb v úpravárenských prostorech - chůze - pád z výšky - střet s dopravou - osobní - nákladní - speciální - nebezpečí požáru - nakládka</p>	<p>pády na rovině, při vystupování a sestupování ze schodů pády při opravách budov zachycení, dopravní nehody při práci s otevřeným ohněm, nedodržení zákazu kouření zachycení, dopravní nehody</p>	<p>školení ⇒ soustředění na tyto činnosti školení, technické prostředky, OOPP školení ⇒ - Dopravní řád školení ⇒ – práce s otevřeným ohněm školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru školení ⇒ - Dopravní řád</p>
<p>6. Protipožární, protiexplozní a protivýbuchová zařízení v úpravárenských objektech</p>	<p>při práci s otevřeným ohněm, nedodržení zákazu kouření neoprávněná manipulace se zařízeními</p>	<p>školení ⇒ soustředění na tyto činnosti školení ⇒ práce s otevřeným ohněm školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru, neoprávněná manipulace se zařízeními, práce s otevřeným ohněm na neodstaveném (nezajištěném) zařízení ⇒ vypnutí detekce (čidel)</p>

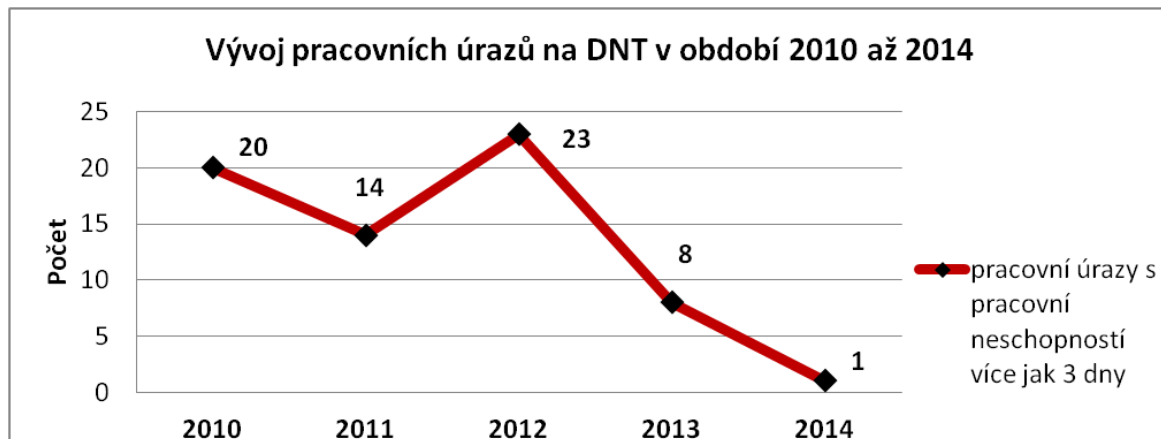
c) Vyhodnocení rizik na ostatních objektech SD a.s.

Činnost (zařízení)	Zdroj rizika	Eliminace rizika
1. budovy - chůze - pád z výšky - nebezpečí požáru	pády na rovině, při vystupování a sestupování ze schodů pády z oken pády do výtahové šachty práce s otevřeným ohněm, nedodržování zákazu kouření	školení ⇒ soustředění na tyto činnosti školení ⇒ zákaz výstupu na okna školení ⇒ zákaz vstupu do ohroženého prostoru školení ⇒ – práce s otevřeným ohněm školení
opravy budov a zařízení - pád z výšky - opravy	pády při opravách budov práce s břemeny práce na el. zařízení – úraz el. proudem práce na hydraulických nebo tlakových zařízeních – úraz tlakem nebo zbytkovým tlakem v systémech vznik požáru nebo výbuchu v místech se zvýšeným nebezpečím	školení, technické prostředky, OOPP školení ⇒ vázací prostředky, kvalifikace ke zvedacím prostředkům, dodržování limitů pro ruční přenášení, OOPP práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací práce zajišťuje pouze osoba s odpovídající kvalifikací
2. doprava střet s dopravou - osobní - nákladní - speciální	zachycení, dopravní nehody	školení ⇒ - Dopravní řád

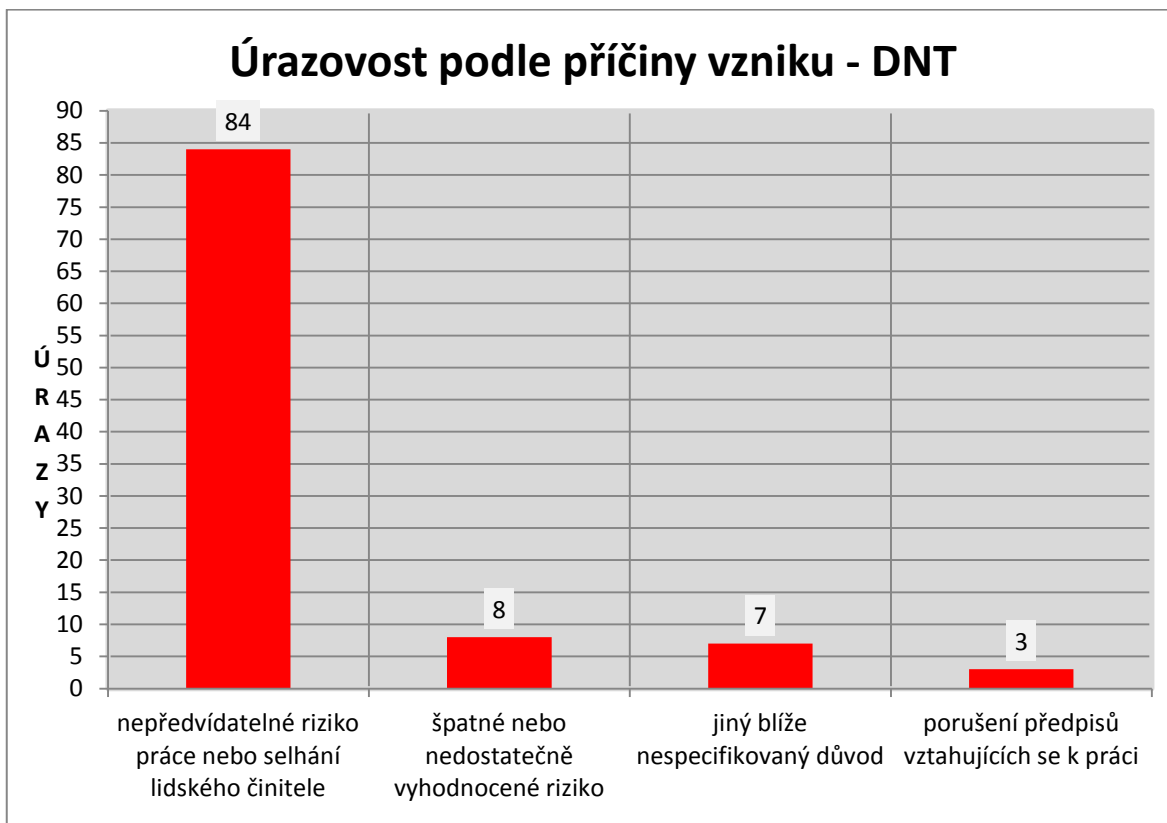

Příloha č. 2

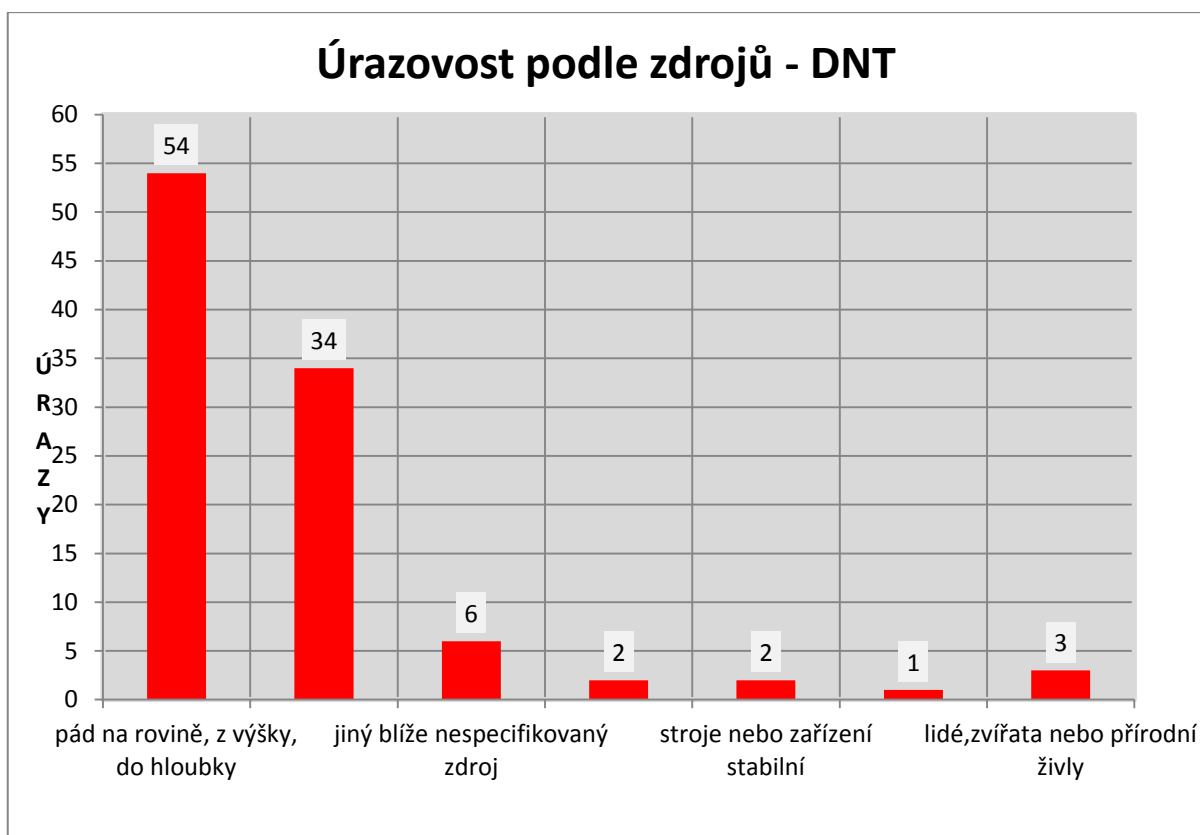
Graf č. 5 – vývoj počtu pracovních úrazů na těžební lokalitě Doly Nástup Tušimice – vývoj pracovních úrazů s pracovní neschopností více jak 3 dny v období let 2010 až 2014, zdroj: Severočeské doly a.s.

Graf č. 6 – úrazovost podle příčiny na těžební lokalitě Doly Nástup Tušimice kumulativně za období let 2007 až 2014 (týká se pracovních úrazů se záznamem), zdroj: Severočeské doly a.s.

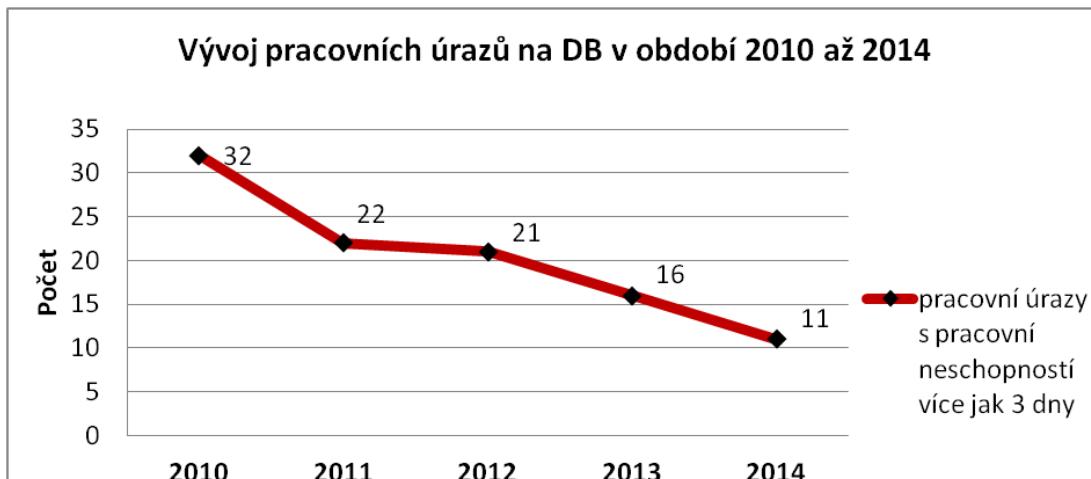

Graf č. 7 – úrazovost podle zdrojů na těžební lokalitě Doly Nástup Tušimice kumulativně za období let 2007 až 2014 (týká se pracovních úrazů se záznamem), zdroj: Severočeské doly a.s.

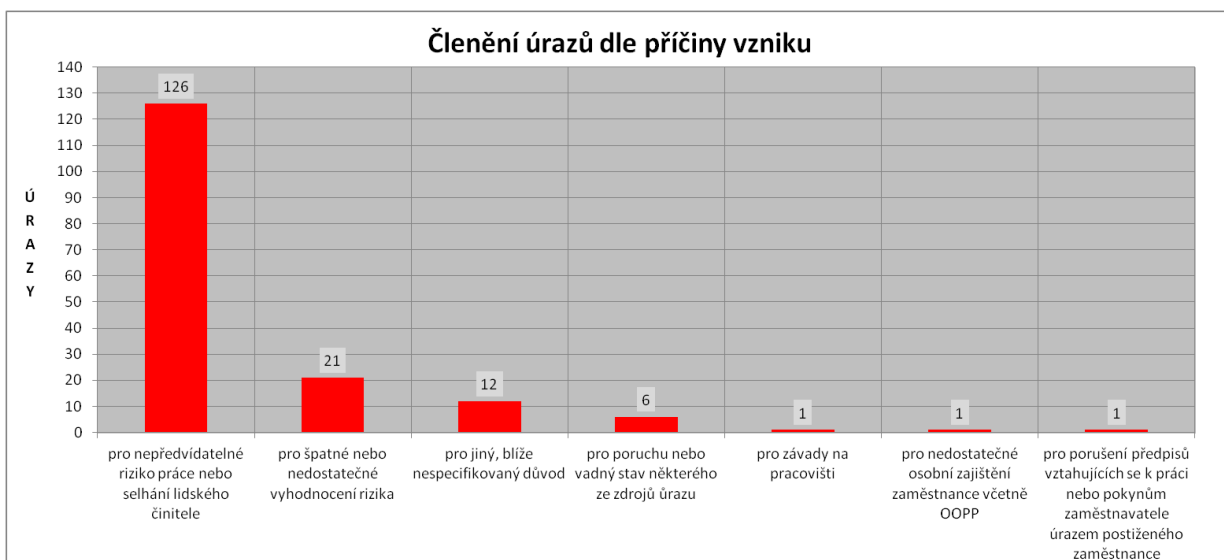

Příloha č. 3

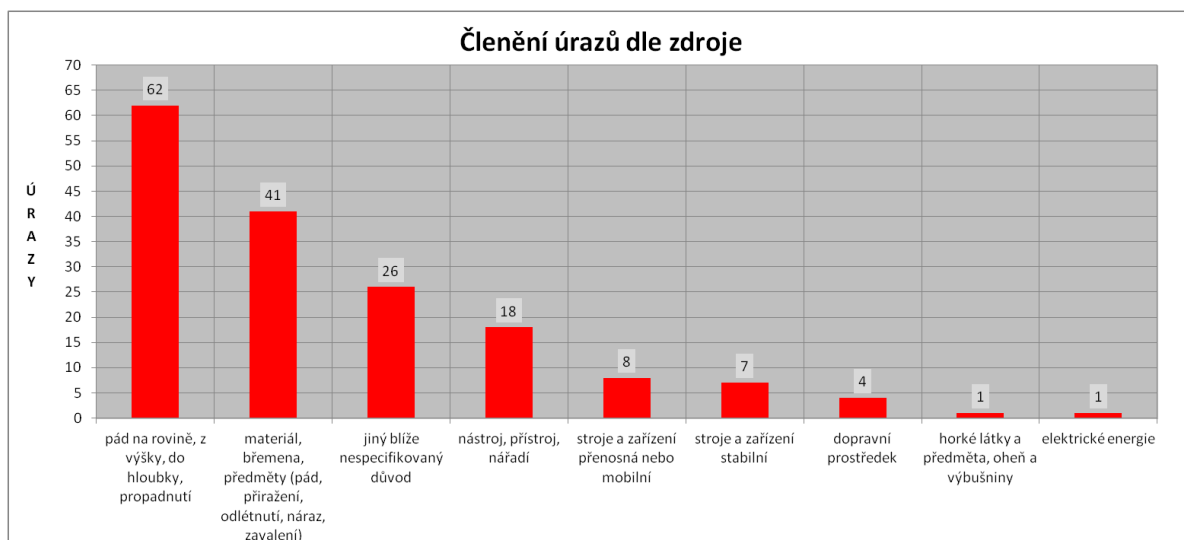
Graf č. 8 – vývoj počtu pracovních úrazů na těžební lokalitě Doly Bílina – vývoj pracovních úrazů s pracovní neschopností více jak 3 dny v období let 2010 až 2014, zdroj: Severočeské doly a.s.

Graf č. 9 – úrazovost podle příčiny na těžební lokalitě Doly Bílina kumulativně za období let 2007 až 2014 (týká se pracovních úrazů se záznamem), zdroj: Severočeské doly a.s.

Graf č. 10 – úrazovost podle zdroje na těžební lokalitě Doly Bílina kumulativně za období let 2007 až 2014 (týká se pracovních úrazů se záznamem), zdroj: Severočeské doly a.s.

Příloha č. 4

ZÁZNAM O ÚRAZU

smrtelném s hospitalizací delší než 5 dnů ostatním

Evidenční číslo záznamů ^{a)}:

Evidenční číslo zaměstnavatele ^{b)}: 29/2013

A. Údaje o zaměstnavateli, u kterého je úrazem postižený zaměstnanec v základním pracovněprávním vztahu

1. IČO: 49901982 Název zaměstnavatele a jeho sídlo (adresa): Severočeské doly a.s. Boženy Němcové 5359, 430 01 Chomutov	2. Předmět podnikání (CZ-NACE), v jehož rámci k úrazu došlo: 05.20
	3. Místo kde k úrazu došlo ^{c)} : Prádko položka P11 montážní olvor za vratným válcem
	4. Bylo místo úrazu pravidelným pracovištěm úrazem postiženého zaměstnance: ☒ Ano ☐ Ne

B. Údaje o zaměstnavateli, u kterého k úrazu došlo (pokud se nejedná o zaměstnavatele uvedeného v části A záznamu):

1. IČO: Název zaměstnavatele a jeho sídlo (adresa):	2. Předmět podnikání (CZ-NACE), v jehož rámci k úrazu došlo:
	3. Místo kde k úrazu došlo ^{c)} :

C. Údaje o úrazem postiženém zaměstnanci:

1. Jméno/zdrav.pojišťovna: [redacted]/ZPMV ČR	Pohlaví: ☒ Muž ☐ Žena
2. Datum narození: 25. 1. 1955	3. Státní občanství: ČR
4. Druh práce (KZAM): technik OPM- strojní	
5. Činnost, při které k úrazu došlo ^{d)} : kontrolní činnost na strojním zařízení	
6. Délka trvání základního pracovněprávního vztahu u zaměstnavatele roků: 30 měsíců: 4	
7. Úrazem postižený je: ☒ zaměstnanec v pracovním poměru ☐ zaměstnanec zaměstnaný na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr ☐ osoba vykonávající činnosti nebo poskytující služby mimo pracovněprávní vztahy (§ 12 zákona č. 309/2006 Sb.) ☐ zaměstnanec agentury práce nebo dočasně přidělený k výkonu práce za účelem prohloubení kvalifikace u jiné právnické nebo fyzické osoby (§ 38a zákona č. 95/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů, § 91a zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních, ve znění pozdějších předpisů).	
8. Trvání dočasné pracovní neschopnosti následkem úrazu: od: 30. 9. 2013 do: celkem kalendářních dnů:	

D. Údaje o úrazu:

1. Datum úrazu: 30. 9. 2013 Hodina úrazu: 7:15 Datum úmrtí úrazem postiženého zaměstnance:	2. Počet hodin odpracovaných bezprostředně před vznikem úrazu: 1 hodina 15 minut				
3. Druh zranění ^{e)} : zlomenina	4. Zraněná část těla: krček stehenní kosti PDK				
5. Počet zraněných osob celkem: 1					
6. Co bylo zdrojem úrazu: ☐ dopravní prostředek ☐ stroje a zařízení přenosná nebo mobilní ☐ materiál, břemena, předměty (pád, přiražení, odlétnutí, náraz, zavalení) ☒ pád na rovině, z výšky, do hloubky, propadnutí ☐ nástroj, přístroj, nářadí	☐ průmyslové škodliviny, chemické látky, biologické činitele ☐ horké látky a předměty. oheň a výbušniny ☐ stroje a zařízení stabilní ☐ lidé, zvířata nebo přírodní živly ☐ elektrické energie ☐ jiný blíže nespecifikovaný zdroj a) <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>				

<p>7. Proč k úrazu došlo? (příčiny)</p> <p>☐ pro poruchu nebo vadný stav některého ze zdrojů úrazu</p> <p>☐ pro špatné nebo nedostatečné vyhodnocení rizika</p> <p>☒ pro závady na pracovišti</p>	<p>☐ pro nedostatečné osobní zajištění zaměstnance včetně osobních ochranných pracovních prostředků</p> <p>☐ pro porušení předpisů vztahujících se k práci nebo pokynům zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance</p> <p>☐ pro nepředvídatelné riziko práce nebo selhání lidského činitele</p> <p>☐ pro jiný, blíže nespecifikovaný důvod</p> <p>a) <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td></tr></table></p>										
<p>8. Byla u úrazem postiženého zaměstnance zjištěna přítomnost alkoholu nebo jiných návykových látek?</p>	<p style="text-align: center;">Zkouška nebyla provedena</p>										
<p>9. Popis úrazového děje, rozvedení popisu místa, příčin a okolností, za nichž došlo k úrazu. (V případě potřeby připojte další list)</p> <p>Na pracovišti probíhala úprava závěsu podlaží na pat. P41 pod vedením p. Jiřího Pačery. Zaměstnanec p. Haemac přišel na kontrolu stavu na pat. P41 propadl nezajištěným montážním otvorem dole na palubě (hloubka 2,5 m) a vrátil se vzhůru. Po té postižený zavolal dispečera DB a následně byl p. Haemac převezen pohotovostí a zhruba 15 minut po úrazu převezen na lékařské vyšetření do nemocnice Teplice. Směrem nebyl zraněn. Po vyšetření mu bylo diagnostikováno zlomenina krčku sedleční kosti PDK. Je v pracovní schopnosti.</p>											
<p>a) <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td></tr><tr><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td><td style="width: 20px; height: 15px;"></td></tr></table></p>											

-2-   22. 8. 2017

10. Uveďte, jaké předpisy byly v souvislosti s úrazem porušeny a kým, pokud bylo jejich porušení do doby odeslání záznamu zjištěno. (V případě potřeby připojte další list)⁹⁾
 vyhláška ČBÚ 51/1989 Sb. §17 odst.3, §80 odst.8; SGR 111/2010 1.5.3b, 1. 5. 6a
 předák p. Jiří Palera

11. Opatření přijatá k zabránění opakování pracovního úrazu: seznámení pracovníků s pracovním úrazem mimořádné proškolení zaměstnanců provozních úseků DB s povinnostmi předáka, zajišťováním bezpečného stavu pracovišť, předáváním práce a cest pro chůzi

E. Vyjádření úrazem postiženého zaměstnance a svědků úrazu

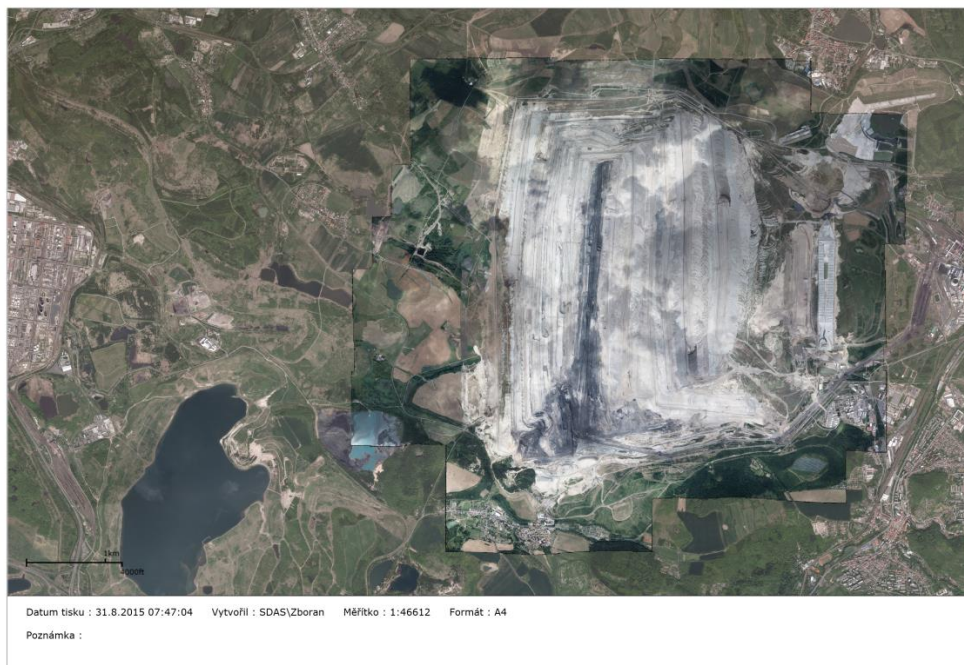
bez připomínek p. Palera a Palera celkem byly došlo práce p. Macmura
 jsem na pracovišti nebyl byl jsem v době úrazu na U.L.

Úrazem postižený zaměstnanec	1. 10. 2013 [redacted] Datum, jméno a podpis
Svědci	p. Jiří Palera 1.10.2013 [redacted] Datum, jméno a podpis
	1.10.2013 p. Vladimír [redacted] Datum, jméno a podpis
	[redacted] Datum, jméno a podpis
Zástupce odborové organizace ⁹⁾	1. 10. 2013 [redacted] Datum, jméno a podpis
Za zaměstnavatele ⁹⁾	1. 10. 2013 Ing. [redacted] Datum, jméno a podpis Pracovní zařízení: vedoucí odd. OPM DB
Za opis	[redacted] Datum, jméno a podpis

-3- 12.11.2013

Příloha č. 5

Letecký snímek hnědouhelného lomu ze dne 7.5.2015, těžební lokalita Doly Bílina, zdroj: Severočeské doly a.s.

Letecký snímek hnědouhelného lomu ze dne 29.7.2015, těžební lokalita Doly Nástup Tušimice, zdroj: Severočeské doly a.s.

